

inmixtibilis mēte nālu ad comū mē fit mixtio vt violenta

et corruptione Folio xlii

mixtionē est immiscibile. et hoc est ipm celum siue astra
lata in celo. quod celum est diuisum a natura quatuor
elementorū. vt pbatur est in pmo de celo et mūdo. Et
ergo sū p hūm pmo methexologorū iste mundus quā
tuor elementorū est ex necessitate diuinus id est p hūm
superioribz moribus. vt omnis eius virtus inde gūter
netur. qz oportet putare illud esse pnam causam qd in
oibus est pncipiū moris. sed tale est ipm celū. Et sub
dit ibidem qz causa eorū que accidunt circa ignem et ter
ram et alia elementa est virtus eorū qz semp mouetur. qz
re etiā sphaera ignis et aeris mouent circulariter p rap
tum firmamēti. Similiter aliquē stelle hūc speciales esse
ctus in aliqbz elementis. sicut sanctus Thomas ad
longū sed valde pulcre deducit. qz sphaera solis in qua
est effectus caloris est nata mouere ignem et sphaera lu
ne est nata mouere aquā sicut ad sensum pēz. Sed alie
sphaere qnqz planetarū sunt nate mouere aerem. qz aer ē
frigidus et hūc p gelatōem ex sphaera saturni. sed estus
est in aere ex sphaera martis. temperies vero in calido ex
sphaera iouis. et temperies in frigido ex sphaera veneris
Sed cōmiscibilis et facilis passibilitas aeris ē et spha
ra mercurij. Sed sphaera stellarū fixarū in qua sunt mul
te imagines et figure mouet terrā et generata sup terrā
ad diuersitatem figurarū et imaginū. ¶ Tunc dōm fm
eundē doctore sanctū in forma qz morū miscibilium ē natu
ralis et nō violentus. capiēdo miscibilia vt dirigūt
a motoribz vltimis mundū ordinantibz. a qbus habent
qz leuia aliqū descendunt et grauiā ascendunt. Et hūc p
bat p quēiens exēplū in qualitatibz actiuis et passiuis
corpiū aiati. qz in aiati nō semp mouet calidū fm natu
ram ignis. nec agit actū ignis oīno. sed potius mouetur
in id ad qd dirigūt ab aia et sic agit ad terminū z finē
ab aia intēti. sicut dē Aristoteles pēra Empedoclem
scō de aia. Et etiā fm p hūm motus celi et opus nature ē
opus intelligentie nō errantis. et ergo elementa nō semp
sequunt p hūm impetū seu p hūm motū. hūc aliqū mouent
in id ad qd p voluntate intelligentie dirigunt. vel etiam
ad qd dirigunt p p hūm stellaz. si loquamur de fine p hūm
quo et naturali motore. Et dāc facit Thomas exem
plū manifestū de vapore terrestri eleuato a terra p vir
tutē solis ad calidā regionē aeris. et etiā de vapore hū
mido aquoso similti ascendente. in qbz manifeste patz qz
in aere sunt qdā pres ignite et aerē aquee z terre. qua
re oportet qz moueant ad seinuicē ascendendo z descē
dendo. Sed qz ignis sit in aere. patz p p hūm pmo methex
ologorū. vbi dī: qz ignis ambies p aerē frequēter spar
gitur et violentia deorsum fertur ppter virtutē celestis
motoris. Et qz etiā sunt aliqz pres ignis in roze z vas
poribz pluuiatiter descendētibz. quas pres vapores ac
cipiunt in regione aeris calidi. et ergo aqua pluuias
les sunt vaporose z calide. Et hec est etiā cā vt inquit
doctor. quare nūc descendente nō est tanta intensio fri
goris. sicut in alijs temporibz hyemalibz. sic qz cū pluuiā
et roze et alijs hūmō descendunt pres ignite ad locum
mixtionis. ¶ Ex oibz istis pcludit sanctus Thomas
qz miscibilia nō mouent ad mixtionē violētia sed natu
ra. et ideo mixtio nō est violenta sed naturalis

Ar In mixtione oportet grauiā ascendere. si lo
cus mixtionis sit sursum. aut leuiā descendere
si sit deorsum. sed illi motus sunt violenti. igitur zc.
¶ Et confirmatur. quia violentū est quod est a pncipi

pō extrinsecopasso nō conferente vim. sed hic element
ta nō conferunt vim. quia elementa nō habent inclina
tionem ad huiusmodi motus. Preterea miscibilia in
mixtione corrumpuntur fm doctore sanctū. sed nihil mo
ueatur naturaliter ad sui corruptōem. ¶ Etiam oportet
elementa in mixtione diuidi. sed diuisio illa est violenta
Dicendū ad p hūm qz moris miscibilium est natu
ralis a natura forme substantia ordinis z regiminū mo
torū vniuersaliū istum inferiorē mundum gubernans
rū. quia naturale est inferiori nature id quod sibi influ
rum est a superiori. sed ille motus miscibilium per ascen
sum et descensum est per influxum celi quod est agens
vniuersale. a quo recipiūt qualitates motiuis. quibus
mouentur ad locum mixtionis. igitur. Etiam elemen
ta ordinantur ad constitutōem mixti. sicut in natura
lem et p hūm finem. quia dicitur elementum quāvis p hū
mentum. id est materia ad mixti constitutōem ordina
ta. sed vnicuiqz naturale est moueri in p hūm finē Sed
nō est ille motus miscibilium naturalis ex parte forme p hū
p hūm rōnem et speciem considerate. sicut patuit supe
rius diuersis exemplis. ¶ Et quando queritur. Utrū
ille motus sit etiam naturalis ex parte materie. Dicen
dum qz sic. quia materia habet naturalem inclinatōem
ad huiusmodi morum rāqz ad dispositōem puenien
tem forme mixti educende de potentia materie

Ar Dicitio est artificialis. ergo male conclusum
est qz sit naturalis Antecedens. pbatur. quia
alchymiste miscēt per veram artem alchimē ipā mētal
la et ea ad seinuicē transmutant. Dicendū qz par
tem alchymisticā actiua debite applicantur passiuis.
sed tamen illam actōnem natura complet et pficit. qua
re etiam huiusmodi entia per artem illam pducta sunt
naturalia. sicut in simili dicit sanctus Thomas de pa
ne z vitro qz sunt entia naturalia z nō artificialia de quar
ta specie qualitatū. quia eorum forme cōplentur per na
turam. Et hec de pmo libro sufficiunt pro declaratiōe
textus et dubioz. resolutiōe.

Secūdus liber. de gñānōe elemēto z mix torū z corū caus vltimis

Et mixtione quidē igitur tactu z
de facere z pati dictū est quo
modo existat in rebus transmuta
tionibus fm naturā Ampliā aut
et de generatiōe z corruptiōe
aliqz z simplr. quomō est z p pē
quā causaz. similiter autē z de alteratiōe dictū
est quid alterari. z quā habet differētiā eorum
Reliquū autē p sūderare circa vocata elemēta cor
porum. generatiō enī z corruptiō omnibz natu
ra cōsistentibz substantijs non sine sensibilibus
corporibus.

Postqz phus in pmo libro determinauit de genera
tione et corruptiōe in cōmuni. et de moribus consequē
tibz. scz de alteratiōe et augmento. Nūc consequēter
in scōo libro determinat de generatiōe et corruptiōe in
oo in

Secundus

De generatione

speciali scilicet de generatōe et corruptōe elementorū. Et diuī dicitur in tres tractatus. In primo determinat de principio materiali et formali elementorū et de numero ipsorū. In secundo determinat de generatōe et corruptōe elementorū ex se inuicē. et cū hoc de generatōe cōpositō ex elementis ibi. Quoniam determinatū. Tercio determinat de causis siue de principiis corruptōis et generatōis elementorū et mixtorū ibi. Quia vero. Primus tractat diuī dicitur in duo capla. In primo determinat de principio materiali et formali elementorū. In secundo ostendit numē ipsorū elementorū ibi. Quoniam autē. Primum capitulum diuī dicitur in tres pres pncipales. In pma cōtinuat dicta dicēdis dando intētiōē suā. Quidē pmo. q. in primo libro dicitur est tractu et de facere et pari. et quomodo existit in his que transmutant sū naturā. Etia dicitur est de generatōe et corruptōe simpliciter quō est et ppter quam causam. Similiter etiam dicitur est de alteratōe et augmētatiōe et de differētiis ipsorū adinuicē. Reliquū est in hoc secundo libro cōsiderare de corporibus que vocātur elementa anteq̃ in specialibus libris agatur de generatōe et corruptōe corporū specialium. sicut lapidū et metaliorū et plantarū et animalium. Et hoc ideo. quia omēs substantie que generantur et corrumpunt nō sunt sine istis sensibilibus corporibz. scilicet quatuor elementis. Dicunt autē elementa antihomonatice sensibilia corpora sū doctores sancti. quia eorū cause siue pncipia que sunt quatuor q̃ licet tangibiles. scilicet calidū frigidū humidū et siccū. sunt cause et pncipia oīm aliarū q̃ licet tangibilia

Continuat dicta dicēdis

Ponit opinioēs

Horum autē subiecta materia. hi q̃dem in quibus esse vna. puta aerem ponētes autē ignē aut aliq̃d mediuū horū aliquid corp⁹ ens et separabile plura per numē vno. hi quidē ignē et terram. hi autē et hec et aerem. tertius hi autē et hec et aquā quartū vt Empedocles ex quibz congregat⁹ et segregat⁹ et alteratis cōtingere generatōnē et corruptiōē in rebo

Ista est secūda pars huius capli. in qua pbs psequitur intentū determinādo scilicet de principio materiali elementorū. Et pmo determinat de principio materiali sū opinione antiquorū. Secūdo improbat eas ibi. Quoniam quidā. Tercio determinat veritatē ibi. Nos autē. Quidē pmo. q. quidā fuerūt ponētes tū vna esse materiā elementorū. Sicut isti sunt diuersificati. quia quidā dixerūt q̃ illa materia esset aer. quidā vero q̃ ignis. quidā autē posuerūt quoddā corpus mediū grossius igne et subtilius aere. Et omēs cōueniūt in hoc. q. dixerunt ipsam materiā elementorū esse corpus separabile actu et p se existens. Alii autē fuerūt qui dixerunt materiā elementorū esse plurificatā p numerū. Et isti etiā sunt diuersificati. quia quidā dixerūt ipsam esse ignē et terrā. quidam vero addūt terciū. scilicet aerem. quidā autē addūt quartū scilicet aquā. sicut Empedocles. Dicunt autē tam ponētes duo q̃ ponētes plura duobz. q. pgregatōem et separatōem iporū. fiat generatō et corruptio in rebo.

Quoniam quidem igitur prima principia elementa bene habet dicere de his sit pfectus. ex q̃bz transmutatis aut sū pgregatiōem et segregatiōem aut sū aliā transmutatiōem ptingit generatiōē

esse et corruptiōem Sed faciētes quidē vna materia extra predicta. hāc autē separabile et corpoream peccat. Impossibile sine cōtrarietate esse corpus hoc sensibile. aut em leue aut graue. vel calidū vel frigidū. necesse est esse infinitum hoc quod quidē dicitur esse principium. Ut autē in Thimeo scriptū est. nullā habet determinatiōē. Nō em dixit manifeste Pandexes. si separat ab elementis nec vtiq̃ recte nihil dicēs esse subiectū aliq̃d. vocat⁹ elementis prius (verbi gratia) aurū operibz aureis certe et hoc nō bene dicit hoc modū dictū Sed quorum quidē alteratiō ē ita. quorū autē generatō et corruptio impossibile illud enūciari ex quo generatū ē Sed tamē inquit lōge verius esse aurū dicere vniq̃q̃ esse Sed elementis entibz solidis vsq̃ ad planiciē facit dissolutiōē Impossibile autem matrem et materiā pma planiciem esse.

Nō cōsequēter secūdo reprobat dictas opiniones. secūda tamē tanq̃ ppinquā veritati quodāmodo cōcedit. Dices q̃ illi qui ponūt plura elementa esse pncipia p quorū transmutatiōem fit generatō et corruptio (siue illa transmutatiō sit pgregatiō et disgregatiō siue quecūq̃ alia transmutatiō. q̃dāmodō bñ dixerūt Sicut illi q̃ faciūt vna materiā et hāc corporeā et separabile ab oī prietate et ab oī forma elementari. sicut illi q̃ ponūt mediū inter aerē et ignem peccat. q. impossibile ē q̃ corp⁹ sensibile sit sine prietate. oportet em q̃ illud corp⁹ existit q̃d ipi dicunt ē pncipium sit aut graue aut leue. si leue tūc mouebit ad locū ignis. si aut graue mouebit ad locū terre. Sicut ē mor⁹ et loc⁹ illi etia ē forma quō mor⁹ et loc⁹ sequuntur. et tale pncipium erit terra vel ignis. et p pns etiā erit calidū aut frigidū. Et sic nō erit separabile a prietate et a forma elementari vt ipi ponebāt. Sed cū dicitur vt in Thimeo reprobat opinione Platonis de principio elementorū. Dices q̃ illud dicit q̃d dicit Plato in Thimeo nullā hz determinatiōē. q. nihil dixit determinare et manifeste. q. nō dixit manifeste vtiq̃ illud pncipium q̃d vocat⁹ Pandexes. i. receptaculū oīm separāt ab elementis ita q̃ sit aliq̃n actu exis sine forma elementari vel nō. Neq̃ etiā dicit q̃ illud ē materiale pncipium elementorū. s. dicit q̃ subiectū elementorū. s. hz sicut aux ad opera operata ex auro. S. hoc certe nō bñ dicit. q. impossibile ē q̃ illud q̃d ē subiectū generatōis sit materia. q̃d de ipso generato sit nō dicim⁹ q̃ caro sit terra s. terra. S. illud q̃d alterat nō recipit p dicatōē passiois in recto. q. nō dicim⁹ q̃ hō sit albedo s. albus. S. Plato dicit q̃d verū dicat op⁹ factū ē aurū q̃ ē tale. s. op⁹ artificiale. vt phialā. et ita verū erit dicere ignē vel aliū generatū ē ipm subiectū q̃ ē ignem. Et p rō bzeut sic formari ex doctore sancto. impossibile ē q̃ subiectū generatōis p dicet in recto de generato. s. subiectū q̃d ponit Plato p dicat in recto de elementis. ē impossibile q̃ sit subiectū generatōis et corruptōis iporū. Etia Plato peccat in h. q. cū elementa sint corpora solida tunc nō pē dici q̃ materia eorū dissoluat vsq̃ ad superficiē vt p rō terciū celi. q. impossibile ē q̃ materia pma q̃ ē sicut mater sit superficies.

Immo opinioēs de p rō oīm q̃m alim et corp⁹ materia p b p hui p m q̃ d...

[illegible]

Nos autē dicimus esse aliam aliquā mate-
 riam vnā corporis sensibilium. hanc autem non
 separabile. sed semp cum cōtrarietate ex qua ge-
 nerantur vocata elemēta. Determinatū est autē
 de his certius in alijs. Sed tamē quoniam et
 hoc modo sunt ex materia corpora p̄ma. deter-
 minandū ē de his. p̄cipiū prīmū existimātes
 esse materiā inseparabile q̄dem. subiectā autē
 cōtrarijs. Neq; em̄ calidū materia est frigidū
 nec hoc calidū. sed subiectū amboꝝ. Quapro-
 pter prīmū q̄des q̄ potētia corpus sensibile p̄-
 cipium. secūdo autē cōtrarietates. Dico autē
 (verbi gratia) caliditas ē frigiditas. tertiū autē
 iam ignis. ē aqua ē alia. hec autē transmutātur
 ad inuicem nō vt Empe. ē aliū dicūt. sp̄ em̄ eēt
 alteratio. p̄trarietates nō autē transmutantur.

Hic sequenter tercio determinat de materia elemento
rum fm opinionē pyrram. Dicens q̄ est aliqua vna mater
ia corpoz sensibilis. s. elementoz q̄ nō est separabilis ab omī
forma elementari. nec ab oī p̄raritate. Sed sp̄ est sub aliq̄
forma z aliqbus q̄libetis p̄ntibz ip̄am formā. z ex matē
ria generant corpa sensibilia q̄ vocant elementa. z de ill̄ cer
tus determinatū est in alijs. s. in tercio celi. Sed tñ qz ibi
nō plene determinatus ē modus fm quē ex materia generē
tur corpa p̄ma. ideo hoc sequēter est determinandū. Ad
cuius manifestatōem sumendū est p̄ncipio q̄ est vna ma
teria subiecta cōtrarijs z inseparabilis ab eis. q̄ semp est sub
altero p̄rariō. Probat p̄ hoc. q̄ caliditas nō p̄t esse ma
teria frigiditatis. nec eō uersō sed op̄et adesse frigiditas qd̄
est subiectū amboz contrariōz. z transmutat de vno in alt
ud. Ergo p̄mū principii est illud qd̄ est in potētia cor
poz sensibile. sicut est materia iam dicta. Sed fm princī
piū sunt qualitates cōtrarie distinguētes z determinātes
potētiā materis (Verbi gratia) caliditas z frigiditas
trāsmutant adinuicē q̄ materia illoz corpoz mutatur de
vna forma in aliā. vt de forma ignis in formā aque. Et
ergo nō est verū qd̄ dixit Empedocles z q̄dam alijs. scz q̄
elementa nō transmutent. sed q̄ sint intrāsmutabilia. q̄ tūc
nō esset generatio z corruptio. Etia manifeste videm⁹ q̄
trāsmutant in p̄raritatibz. sed ille q̄libetis p̄rarie sequi
tur formas substantiales elementoz sicut effectus causaz
ergo si fiat transmutatio ipsaz qualitatū. op̄et q̄ etia fiat
transmutatio in formis substantialibz

Querit Uerū materia p̄ma exis elemētōz
p̄ncipiū materiale. sit separabilis ab eis
ipsōz p̄terierare. Bōm ad p̄tē q̄stī q̄ nō d̄r. aut ma
teria p̄ma exis ene in potētia sit p̄ncipiū materiale elemē
tōz. Probat. qz q̄tuor elemēta sunt corpa. vt patz ad sen
sum. z nō sunt actus simplices cū sint passibilia. nec h̄s po
tētie pure. cū sint actiua. q̄ optet q̄ sint p̄posita ex actu et
potētia. Et cū sint p̄ma in genere corpoz. qz non resolunt
in corpa p̄tōz. q̄ optet q̄ corz resolutio sit in actu p̄ essentia.
et in potētia p̄ se. Et p̄ h̄is p̄ncipiū materiale ipsōz erit
materia p̄ma q̄ est tū ene in potētia. Sed q̄ nō sit sepa
bilis a q̄libet elemētōz. nec ab eoz p̄terarij salte si sump
tis p̄ ex dictis Aresho in tēteu. qz tūc materia nō esset sens
ibilis. sed p̄ se subliteret ab eis om̄i forma subalt. quod est

simp[er] impossibile. Dic[itur] notāter. si sumptis. q[ui]a diuisim et
successiue p[er] ab ip[s]is separari. q[ui]a nūc potest stare cum vna for
ma. 7 postea sub alia.

Ar. Si materia que est tñ ens in potētia est pñd
cipiū materiale elemētoꝝ. aut esset sepabilis ab
ipsis elemētis. z eoꝝ qñtūtoꝝ vel nō esset sepabilis. nō pñ
mū. qz materia pma est ens in pura potētia qd nō pñ sub
stere absqz oīa actu. nec scdm. qz sic elemēta erūt incor
ruptibilia. Qdā sicut nūc statim dcm est. qz simul z ac
tu nō pñ ab illis esse separata. sed bene vicissim z successiue. sicut
in sit. locus recipit pñ loca vicissim s; non sit. qz rece
dente vno locato recipit aliud. sic est in opposito

Sed nō minus ⁊ vt corpis qualia et quāta
dicendū principia. alij cū supponētes vtunt et
nō dicunt quare aut hec aut tāta Quoniam
igit q̄rimus sensibilis corpis p̄ncipia: hoc aut
est tangibile. tangibile aut cuius est sensus tac-
tus. manifestū quonā non omēs cōtrarietates
corpis species ⁊ p̄ncipia faciunt. sed solū que
sū tactū. ⁊ sū cōtrarietatem differunt ⁊ sū tā-
gibile cōtrarietate. ideo neq; albedo ⁊ nigredo
et dulcedo ⁊ amaritudo. silit̄ aut nec aliarum
sensibilū cōtrarietatum aliqua facit elementa.

Quia illud potest velle factum. quod propter et subiec-
tum prius. sed non est corporis tangibilis passio secundum
secundum quod tangibile est. sed secundum aliud est: et si contingit
natura prius.

Alia est tertia pars principalis capli pmi. in q pmo ponit
intendit de pncipio formal. Dices q nō min⁹ delem⁹ dicere
de pncipio formalis elemtoz qz de materiali Et intel
ligit p pncipiū formale ipas qlitates sensibiles potentias
materie vel ipam materiam distinguere fm qz qlitates illa
la corpora sunt qlia. Et etiā optet dicere quāra. quor sunt il
le qlitates nūero. 2 hoc iō. qz aliq pbi nō reddūt causas ill
oz. sed solū vrunt eis ex suppone Tunc ibi (Quā igit)
pēdētur intendit. Et circa hoc duo facit. pmo oñdit q non
oēs pnciatrices sunt facultates forme elemtoz. sed solū rā
gibiles. Scēdo q nō omnes tangibiles. sed solū pme. 2 cū
hoc oñdit que sunt pme. ibi (Ipsoz autē tangibilū) Di
cit q pmo q qz non qrimus pncipia corporoz sensibilia. 2 nō
oēs sensibiles. sed solū rāgibiles. 2 rāgibile est solus sensus
ractus. iō manifestū est q nō oēs pnciatrices faciūt ipas su
as formas corporis sensibiles. Sz solū ille q sunt sensibiles fm
ractu. 2 qz differūt fm tangibile pnciatricē. 2 iō neqz aliter
do neqz nigredo nec dulcedo nec amaritudo nec aliq alia
sensibilis qlitas que nō est rāgibilis facit elemēta. Cuius
rō est. qz nō sunt pme nec actiue nec passiue ad inuicē. quā
lia optet esse pncipia pmoz corporoz. scz elemtoz. 2 ergo
transmutant ea que rangūt. nec valent ad generatiōem et
corruptiōem elemtoz. Tunc ibi (Quāvis pmo) res
mouet dubiū. qz possit aliquis dicere. phus hic querit for
mas pfectuas corporum pmoz. sed pmoī forme sunt ill
le que obijciuntur visu cum visus sit pmo 2 pfectior ractus
ergo videtur q forme elemtoz sint querende penes dif
ferentias visus et non ractus. Respondet phus q quia
visus sit pmo ractus. 2 obiectū visus sit pmo obiecto ractus
et alijs. dignitate 2 natura. quia etiam est passio corporis

Camogli. 25 June 19

[illegible]

Solut

[Faint handwritten text from another page, likely bleed-through or a separate entry.]

Secundus

non tangibilis ad minus aliquid visibile. sicut lumen sine lux. qz ipsum mouet celum materia generabiliu z corruptibiliu ad oem formam. Tamen tactus est per subiecto. qz subternitur oimibz sensibz. vt patz secundo de anima. Et ena sue contrarietates sunt cause oim contrarietatu. quia no sentimus fm tactu nisi illud qd excellit fm qualitates complexionates mediu tactus qd est caro. z hmoi sunt calidu frigidu humidu z siccu. quoz nullu est in celo. z ideo celum no est fm natura sensibile sensu tactus. sed solu elemeta in qbus sunt quatuor qlitates. ex qbus fit pplexio z tactus

Queris Verum qualitates pme fm qz corz poza dicunt qualia sint ipsoz elementorum principia formalia. Ddm q elemeta possunt dupliciter considerari. vno mo fm eorum esse substantiale absolute sumptu. put sunt constituta ex forma corporeitatis z materia pma. z sic qualitates pme non sunt ipsoz forme. Alio mo capiunt elementa fm suu esse naturale z physicum. vt sunt actiua z passiua adinuicem. z sic ipsoz principia formalia sunt quatuor pme qlitates. Primu pbatur. qz elementa primo mo sunt absolute de pdicamento substantie. sed qlitates pme sunt accidentia. accidens aut no potest esse principiu formale substantie. Secundu patet. qz elemeta constitunt in esse naturali p illas formas p quas efficiunt proxime actiua z passiua. sed ipsa efficiunt proxime actiua z passiua p illas quatuor qualitates. qz. Ex quo patz q licet qualitates pme non sint de rone elementoz. put de ipsis agitur in libro de celo z mundo. vbi considerant solum fm q sunt mobilia ad vbi. nec sunt de rone ipsoz. put considerant a metaphysico qui abstrahit a motu z materia sensibili. sunt tamen de rone ipsoz elementoz. put in hoc libro considerant qz hic considerant inqstruz sunt actiua z passiua. generabilia et corruptibilia qd puenit eis p quatuor qlitates primas

Ad. Quod vnt est accidens nullu est substantia. sed qlitates pme sunt accidentia. ergo non erunt aliq modo principia formalia z substantia elementoz. Et confirmatur p Aristotele in littera. qui dr q corpora simplicia sunt qualia per illas qualitates. ergo non erunt forme substantiales ipsoz. Dicendu fm doctorem sanctum ad ambo simul. q phus hic inquit principia corpoz sensibilibz inqstrum sensibilia vt ipsemet dr in littera. z hoc mo qualitates sensibiles sunt ipsoz forme potentiaz materie vel ipsam materia distinguetes. Si aut dicatur q Aristoteles velit inqstrum principia formalia substantia. Tunc dicendu est vt inqstrum sanctus Thomas. qz forme substantiales elementoz sunt nobis ignote. qz insensibiles. ideo p illas qualitates que sunt immediata principia transmutationis substantialis dat intelligere principia formalia substantia. Sunt em pte passiones elementoz qz sunt ali qui negare laborant. nescientes huius dicti veru intellectum. sed per proprias passiones plerumqz circuloquimur differentias substantiales

Ipsoz aut tangibilu diuidendu que pme differetie z contrarietates. Sunt aut cotrarietates fm tactum he calidu humidu. frigidu siccu. graue leue. durum molle. lubricu z aridum. asperu leue. grossum subtile. Horu aut graue quide z leue. nec actiua nec passiua sunt nec em in faciendo aliquid aliud. nec in patien

De generatione

do ab alio dicunt. Oportet aut actiua z passiua adinuicem esse elemeta: miscent em et transmutant in inuicem. calidu aut et frigidum. et siccu et humidu. hec quide actiua erunt. hec aut passiua dicunt. Calidu em est qd cōgregat homogenia. segregare est qd inqunt facere ignez. cōgregare est que eiusde tribus. Contingit em et tollere alienigena. frigidu aut quod cōiungit cōgregat. Similiter et syngenea non eiusde tribus. humidu aut indeterminatu proprio termino. bene terminabile ens alieno. siccu aut bene terminabile p proprio termino. difficulter autz bene terminabile termino alterius

Hic cōsequenter phus ostendit q non oim tangibiles qualitates sunt factiue forme elementoz. sed solu pme que sunt adinuicem actiue z passiue. Et circa hoc duo facit. qz pmo diuidit tangibiles qualitates. z cum hoc ostendit q solum quatuor inter illas. scz calidu frigidu humidu z siccu sunt actiue z passiue. Secundo ostendit q ipse solum sint pme. ibi (Subtile autem) Dicit ergo pmo q diuidende sunt qualitates sue contrarietates tangibiles. vt videmus que earum sunt pme. Sunt aut contrarietates fm tactum he calidu frigidu humidu z siccu. leue graue. durum z molle. lubricu aridum. asperu z leue. grossum subtile. z inter illas qualitates graue z leue non sunt actiue nec passiue qz sunt pte qualitates elementoz. sicut patet p modu significandi ipsoz nomiu. quia no cō significant actionem vel passionem. cum non sint nomia verbalia. z ergo non sunt principia elementoz inqstrum elementa adinuicem miscent z transmutant. quia tunc opozt elementa esse actiua z passiua. Sed calidu z frigidu humidu z siccu sunt quatuor qualitates actiue z passiue. Qz autem calidu z frigidu sunt qualitates actiue. ostendit phus pmo. qz sic dicunt ad est sic cō significant eorum nomia. z hoc precipue fm grecos q habent forte noia verbalia actione z passione cō significantia. Et hoc etia declarat Aristoteles secundo p eoz definitioes. quia calidu est quod cōgregat homogenea sibi. id est similia sibi. qz subtile quod est cōtensens calido attrahit. licet sem calidu segregat. sicut dicunt qdam igne facere. tamen illud segregare est cōgregare. qz pgregado homogenea segregat eterogenea p accidens. Qz aut frigidu sit actiuu patet. quia cōgregat omia. scz tā que sunt eiusde nature qz que sunt diuerse sicut patet de illis que p coagulationem facta a frigido coagulant. Sed q humidu z siccu sunt qualitates passiue pte p definitioes eoz. quia cōfiniunt p passiones qz humidu est indeterminatu termino proprio. sed bene terminabile termino alieno. Siccu aut est bñ terminabile termino proprio. difficulter autem termino alieno

Subtile aut z grossum z lubricu z aridum et durum z molle z alie differentie ex his sunt. Quonia em repletiuu est humidu quia no est determinatu qdem bene determinabile autz ens. z quia sequitur tangentem subtile autem repletiuum. subtilium autem partium et partium partium repletiuum: totum enim totum

2a qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110

+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110
+ p 2a qd 110

2a qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110
oio qd 110

tangit. subtile autem maxime tale. Manifestum quoniam subtile quidem est humidum. grossum autem siccum. Et rursum autem lubricum quidem humidum. lubricum enim humidum aliquid passivum est velut oleum. aridum enim quod perfectum siccum. Quapropter et coagulata sunt propter defectum proprie humiditatis. Amplius molle quidem humidum. molle enim est quod subijcitur in seipsum. et non transmutans quidem facit humidum. et ideo non est humidum molle. sed molle humidum. durum siccum. durum enim est quod coagulatum est. coagulatum autem siccum.

Hic persequenter philosophus ostendit quod predictae quattuor qualitates sunt prime. quia omnes alie sunt ex eis et reducuntur ad eas. Dicens primo quod subtile et grossum et lubricum et aridum et durum et molle et omnes alie differentie sensibiles qualitates sunt ex his quattuor. et reducuntur ad eas. probat primo de subtile et grosso. quod enim subtile sit ex humido patet per defectum humidum. quod humidum ex eo quod non bene terminatur terminum primo. sed terminum alieno est repletum eo quod sequitur rationem generis et fluit ad ipsum. sed subtile etiam est repletum. quod ipsum sua subtilitate quod dicitur minimi subintrat. manifestum est quod subtile sit effectus humidum. Et per oppositum grossum erit effectus siccum. quod grossum est cuius pres alterum facilius non replet. sed excedit capacitatem eius quod naturae est repleti. Et rursum lubricum et aridum reducuntur ad predictas quattuor qualitates. Nam lubricum reducitur ad humidum. quod lubricum est humidum aliquod passum. unde cum humidum patet ex mixtione subtilis terre. et est vinctuosus tunc sit lubricum. quia subtile terre sibi commixtum non sine separari pres eius. sicut apparet in oleo et in alijs vinctuosissimis. Sed aridum est quod est perfectum siccum non retinet nec subtile terre. nec etiam humidum vinctuosus. et ideo illa quod coagulata coagulantur primo calido extrahente humiditatem propriam. postea vero frigido faciente partes sibi constare. Similiter molle et durum reducuntur ad predictas quattuor qualitates. Molle enim est effectus humidum. quod molle est quod cedit tangenti. differt tamen ab humido. quia transmutat tangendo et ideo molle non est humidum. sed effectus humidum. Durum autem reducitur ad siccum sicut effectus ad suam causam. quia durum est quod tangenti non cedit cum sit coagulatum. sed coagulatum est effectus siccum. ut prius dictum est.

Arguitur. Ratio philosophi qua probat subtile et grossum reduci ad alias quattuor qualitates non valet. probatur. quia est ex duabus affirmatiuis in secunda figura. de enim humidum esse repletum. et subtile est repletum. ergo subtile est humidum. Dicendum secundum doctores sancti qui hoc argumentum in forma arguit. et soluit quod in genere est deuenire ad unum primum quod est subsequens. ut dicitur secundo metaphysice. ergo etiam oportet quod in genere repletum sit unum principium quod per se sit repletum a quo alia repleta principiant. sed tale in proposito est humidum quod definitum est. Et ergo licet ratio philosophi non teneat ratione ordinationis terminorum in figura. valet tamen ex habitudine cause et effectus.

Dicitur autem siccum et humidum multifarie. Opponitur autem siccum et humidum. et rursum humidum siccum et coagulatum. omnia enim hec sunt

siccum et humidum. prius dictorum. Quoniam enim humido opponitur siccum. et humidum quidem est quod habet alienam humiditatem sufficiens. infusus autem quod in profundo. siccum autem quod privatur hac. Palam quoniam quidem humidum erit humidum. oppositum autem siccum primi siccum. Rursum autem humidum et coagulatum. similiter et humidum quod dem est quod habet propriam humiditatem in profundo. infusum autem quod habet alienam humiditatem in profundo. coagulatum autem quod privatur hac. quapropter et horum erit hoc quidem siccum. hoc autem humidum. Manifestum igitur quoniam omnes alie differentie reducuntur ad primas quattuor.

Hic consequenter Aristoteles distinguit humidum et siccum quod non omne humidum nec omne siccum est prima qualitas. Dicens quod humidum et siccum dicuntur multis modis. quod quodam est humidum quod habet humiditatem in profundo. Et hoc potest esse duplex. quia si habeat propriam humiditatem quod admodum vult. tunc proprie dicitur habere humidum. Si autem habeat extraneam humiditatem. sicut spongia. tunc dicitur habere humidum infusum. et est quod dicitur humidum in humido. Aliud est humidum quod habet humiditatem solum in superficie. Et omnibus istis modis dicitur humidum opponitur siccum. quod quando capitur siccum per corpore grossum et arido in superficie. tunc sibi opponitur humidum in superficie. sed quando capitur siccum pro humido coagulato quod non habet humiditatem in profundo. tunc sibi opponitur humidum infusum. Et omnia hec sex humidum dicitur istis duobus modis et similiter siccum sunt effectus primi humidum et primi siccum. Concluditur igitur ex predictis manifestum esse quod omnes alie differentie qualitarum ad primas quattuor reducuntur de quibus dictum est.

Ad. Aristoteles non fecit mentionem de aspero et leni. ergo videtur quod sit diminutus. Dicendum secundum doctores sancti quod de illis manifestum est quod ad istas reducuntur. quia asperum est quod habet siccitatem in superficie. quod facit partes eius inaequaliter distare. sed lenis in superficie habet humorem. qui facit partem ad partem equaliter fluere. Et ideo patet quod unum horum sit effectus siccum. sex asperum et aliud effectus humidum. sex lenis.

Ad. Stelle per suum motum et per reflectionem radiorum causant calorem in istis inferioribus. et maxime Sol. et sibi Saturnus de causis frigidum in aere. et tunc ille stelle non sunt calide neque frigide. Sed videtur quod non omne calidum sit effectus primi calidi. nec omne frigidum effectus primi frigidi. Dicendum secundum doctores sancti quod Aristoteles hinc ostendit de quatuor qualitatibus et passivis ad invicem. inter quas sunt prime dicte quattuor qualitates. Sed qualitates stellarum pura lux vel aliquid virum illoz licet causent in istis rebus inferioribus aliquam qualitatem non tamen partem ab eis. cum eorum subiecta non consistant in materia vel dicitur duodecimo metaphysice. et ideo cessat obiectio.

He autem non amplius in minores. neque enim calidum quod siccum vel quod humidum. neque humidum quod calidum aut quod frigidum. nec frigidum et siccum. nec subinveniem. nec sub calido et humidum sunt. quapropter necesse quattuor esse has.

Secundus

Hic p[ro]pter p[ro]p[ri]as ostendit q[uod] illa quattuor non reducun-
tur ad alias nec in pauciores nec ad se invicem. Dices q[uod] cali-
dum n[on] est siccum neq[ue] humidum neq[ue] etia[m] humidum est quod
calidum neq[ue] etia[m] calidum est q[uod] frigidum q[uod] caliditas n[on] est q[uod]
dam frigiditas neq[ue] effectus eius nec etia[m] frigiditas e[st] ca-
liditas vel siccitas nec calidum est sub frigido vel econverso
sicut sub causa nec etia[m] frigiditas et caliditas sunt sub hu-
mido et sicco vel econverso igitur necesse est has quattuor
qualitates esse p[ri]mas

Querit[ur] Utrum sint t[ri]n[on] quattuor q[ua]litates p[ri]me
D[icitu]r p[ro]pter duas p[ro]p[ri]as p[ri]ma inter q[ua]l-
itates sensibiles c[on]ueni[en]tes corporib[us] generabilib[us] et cor-
ruptibilib[us] inq[ui]t[ur] h[uius]m[od]i qualitates tangibiles sunt alijs
p[ro]p[ri]is. Probat[ur] q[uod] sensus tactus est fundamentu[m] o[mn]i[um] sens-
uum et est p[ri]mus sine quo n[on] p[otes]t esse alijs sensus. Et etia[m] q[ua]l-
itates sensibiles sensus tactus er[un]t p[ro]p[ri]e alijs q[ua]litateb[us] sen-
sibilib[us]. Tenet p[ri]ma q[uod] qualis est ordo in p[ro]p[ri]is. talis d[icitu]r
esse ordo in obiectis. Etia[m] alie q[ua]litates sensibiles non sunt
in corporib[us] generabilib[us] et corruptibilib[us] nisi inq[ui]t[ur] sunt
actiua et passiva sed n[on] sunt actiua et passiva nisi per q[ua]lita-
tes tangibiles. Et c[etera]. Secunda p[ro]p[ri]a. inter q[ua]litates tan-
gibiles sunt t[ri]n[on] q[ua]t[ua]ltates p[ri]me. Probat[ur] q[uod] sunt sep-
tem p[ro]p[ri]etates q[ua]litateb[us] tangibilib[us] ut p[er] ex dictis. S[ed] in-
ter illas q[ua]nt[um] p[ro]p[ri]e reducunt ad duas p[ri]mas. et due p[ri]me n[on]
reducunt ad alias p[ro]p[ri]as nec ad se invicem. ut satis diffuse
ostensum est in expositione littere. ergo c[etera].

Notandu[m] Inter illas q[ua]t[ua]ltates
calidum et frigidum dicunt ab Ares-
totele actiue. humidum vero et siccum dicunt passiue. non sic
intelligendo. q[uod] ille semper agat et nunq[uam] patiant. Alie vero
semper patiant et nunq[uam] agat. Quia hoc est manifeste falsu[m]
colidum em[er]git et frigidum p[ro]terant. Et etia[m] agunt et patiunt. ita
sicciter d[icitu]r em[er]git de humido et sicco. Sed p[er] de[m] Ares-
totelem aliud de saluari ex tribus causis. Prima. q[uod] calidum et frigidum
sunt vehem[en]tissime actiuitatis. humidum vero et siccum non.
Secunda. q[uod] sunt maioris actiuitatis et minoris resistencie. et co-
tra vero est de humido et sicco. Tercia. q[uod] calidum et frigidum
p[ri]mo et p[er] se agunt. q[uod] agunt n[on] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a actione. s[ed] hu-
midum et siccum sunt p[ri]mo et p[er] se passiu[e]. q[uod] n[on] patiunt p[ro]p[ri]a
sita p[ro]p[ri]a passione. Et p[ro]pter easde[m] causas Ares-
toteles definit calidum et frigidum p[er] actiuu[m]. humidum vero et siccum p[er] passiuu[m]

Ad. Illud q[uod] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a d[icitu]r vni soliteuenit.
sed p[ri]mu[m] cu[m] sit sup[er]latiu[us] gradus d[icitu]r p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
dantia. Et erit solus vna p[ri]ma q[ua]litas. D[icitu]r q[uod] p[ri]mu[m] hic
d[icitu]r exponi negatiue et non affirmatiue. ut sit sensus. q[ua]t[ua]ltates
sunt q[ua]litates p[ri]me. i. q[ua]bus nihil est p[ro]p[ri]a. Et q[uod] d[icitu]r in q[ua]litate
ter genere est vnu p[ri]mu[m] etia[m] affirmatiue q[uod] est ca[usa] o[mn]iu[m]
alioz. sed q[ua]t[ua]ltates sunt vnius generis. Et d[icitu]r q[uod]
licet q[ua]t[ua]ltates sint vnius generis. n[on] t[ame]n sunt vni[us] or-
dinis. sed sunt de quattuor ordinib[us]. et quodlibet illoz est
p[ri]mu[m] in suo genere.

Ad. Frigiditas est p[ro]p[ri]a caliditatis. ut habet secundo
de celo. sed p[ro]p[ri]a est posterior habitu. Et d[icitu]r q[uod]
ille q[ua]litates sunt p[ri]me p[ro]p[ri]a causalitate. q[uod] n[on] causant a p[ro]p[ri]is
ozib[us]. nec p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]as. nec etia[m] vna causa ab alia. cu[m]
hoc t[ame]n fiat q[uod] inter ip[s]as sit ordo p[ro]p[ri]a et imperfecti. et isto m[od]o
etia[m] c[on]cessum est sup[er]ius q[uod] q[ua]litates visibiles sunt p[ro]p[ri]as
tangibilib[us]. Et eode[m] m[od]o d[icitu]r est q[uod] arguit. Calidum et fri-
gidum sunt q[ua]litates actiue. humidum vero et siccum sunt passi-
ue. ut habet in textu. sed agens est p[ro]p[ri]a patiente. ergo solum

Degeneratione

due erunt qualitates p[ri]me. quia hoc argumentu[m] p[ro]ces-
dit p[er] viam perfectionis

Ad. Lume[m] est q[ua]litas p[ri]mi corporis et causa o[mn]iu[m]
qualitatu[m] elementoz. ergo erit solus vna q[ua]litas
p[ri]ma. Dicendu[m] q[uod] hic loq[ui]mur de qualitateb[us] c[on]ueni[en]ti-
bus corporib[us] generabilib[us] et corruptibilib[us]. et p[er] hoc ex-
cludit lumen q[uod] est qualitas p[ri]mi alterat[is]. q[uod] est in gene-
rabile et incorruptibile. Et q[uod] d[icitu]r vnu sensus est vnu
c[on]trarietatis. sed tactus est vnu. ergo erit vnu c[on]tra-
rietatis. Sed vna p[ro]p[ri]etas est t[ri]n[on] duoz extremoz. Et vi-
detur q[uod] t[ri]n[on] erunt due qualitates p[ri]me corp[or]u[m] tangibilium
D[icitu]r q[uod] h[uius] tactus sit vnu sensus subiecto. est t[ame]n m[ul]tiplex
p[er] formam. et t[ame]n in se plures p[ro]p[ri]etates accipit.

Quonia[m] aut[em] quattuor elementa sunt eorum
aut[em] quattuor sex p[ro]p[ri]etates p[ro]p[ri]as aut[em] non
innata sunt. c[on]iungi calidum em[er]git et frigidum e[st] idem
et rursus humidum et siccum impossibile. Hanc
festum quonia[m] quattuor erunt elementoz. con-
iugationes. calidum siccum. calidum et humidum. et
rursus frigidum et humidum. et frigidum et siccum. Et
assequutu[m] est hoc p[er] r[ati]onem simplicib[us] appa-
rentib[us] corporib[us] et ignis et aeris aque et terre. ig-
nis em[er]git calidus et siccus. aer aut[em] calidus et hu-
midus. velut euaporatio em[er]git aer. aqua frigida
et humida. terra aut[em] frigida et siccata. q[uod] p[ro]p[ri]a ut
r[ati]onabiliter distribuant d[icitu]r in p[ri]mis corp[or]i-
bus et multitudine eoz q[ua]t[ua]ltates sit p[er] r[ati]onem. Des-
cendit q[uod] simplicia corp[or]a elementa faciunt. hi quide[m]
vnu. hi aut[em] tria. hi aut[em] q[ua]t[ua]ltates faciunt. Quicunq[ue]
igit[ur] vnu d[icitu]r solu[m]. deinde densitate et raritate
alia generat. His p[ro]p[ri]a duo facere p[ri]ncipia et
raru[m] et densu[m]. aut calidum et frigidum. hec em[er]git ac-
tiu[e]. vnu aut[em] supponit quemadmodu[m] materia
Qui aut[em] mox duo faciunt ut Permenides igne[m]
et terram media[m] mixturam faciunt boz. puta aerez et
aquam. siccitatem et q[uod] tria d[icitu]r. quemadmodu[m] Plato
in diuisionib[us]. medium em[er]git mixtura facit. et fere
eadem d[icitu]r et q[uod] duo. et q[uod] tria d[icitu]r. p[ro]p[ri]a q[uod] bi q[uod]
dem in duo incidit media. et hi aut[em] vnu solus fa-
ciunt. Quidam aut[em] et mox q[ua]t[ua]ltates d[icitu]r. ut Empe-
docles aut[em] et hec in duo. Ignis o[mn]ia alia op[er]at[ur]
ponit. Non est aut[em] et ignis et aer et vnu q[uod] p[ro]p[ri]a
dictoz simplex. sed m[ul]tiplex. Simplicia aut[em] talia
q[uod]dem sunt. n[on] t[ame]n eade[m] (verbi gratia) Q[uod] si ignis
n[on] igne[m] n[on] ignis. et q[uod] aeris aereu[m]. simil[iter] at[que] in
alijs. Ignis aut[em] est sup[er]abundantia caliditatis
quemadmodu[m] glacies frigiditatis. Coagulatio
aut[em] et arsis sup[er]abundantie q[uod]dam sunt hec q[uod]de[m] frigi-
ditatis. hec aut[em] caliditatis. Si igit[ur] glacies est
coagulatio h[uius]modi et frigiditatis ignis erit arsis cali-
di et siccitatis. id est nil nec ex glacie gignat. neq[ue] ex igne

tiā frigiditatis. Etiam fm eū coagulario ⁊ arſio ſunt quē
dam ſupabundantie vniū in glaciē ⁊ alterum in igne circa
nos exiſtere. ⁊ ſic quodlibet illorum eſt quoddā mixtur. qā
glacies ē coagulario humidī ⁊ frigidi. ſz ignis apud nos
eſt arſio calidi ⁊ ſecci. Sed tamē quia verumqz recedit a rēſ
peramēto mixtionis. ideo niſil ex eis generaliter verumqz
qz ſit mixtur. vt vult Empedocles. Et hec eſt expoſitio do
ctoris ſancti. Sed hec littera ab alijs aliter introducitur

Ar. Contra principii triplex, quattuor qualitates
pme sunt solum in textu elementoz. ergo male
dicitur in littera qd sint elemea. Ddm duplx fm docto
rem sancti. pmo. qz elementu capitur hic co munitur. pmt
nillo quod venit ad aliquid copositdem. qz elementu est
ex quo componit aliqd pmo. z est in eo. vt dz quinto meta
physice. sed ex quattuor pms qualitatibz componunt sex
couiugationes. ideo respectu illarum possunt dici elemea.
Uel aliter ddm. qz elemea dicuntur pme ppositiones de
monstrandis. ex quaz virtute. pcedunt cetera ppones. z
in quas alie reducuntur. z ergo ad similitudine illaru qua
tuor pme qualitates possunt dici elemea. quia omes alie
qualitates. vt ostensum est sunt earum effectus. et in eas
reducuntur.

Entibus autem quattuor simplicibus corporibus
viriisque primorum; est unumquodque. Ignis enim et
aer eius qui ad terminum fertur. Terra autem et aqua
eius qui ad medium. et extrema quidem et sincera ig-
nis et terra. media autem mixta. magis aqua et aer
et utraque virisque contraria. Ignis quidem enim contra-
rium aqua. aeri autem terra. hec enim ex contrariis
passionibus constituta sunt.

Hic pñter remouet quandā dubitatōem q̄ talis ē q̄q̄
cū sint q̄tuor: corpa simplicia. vt pbatū est. videt q̄ opor-
ponere q̄tuor dñas loci. q̄ aptent illis corporibz. Rñ dñt
p̄bz q̄ q̄uis sint q̄tuor elemēta. tñ q̄dñt ipsos. est alte-
ri duos. p̄mōz locos. scz aer sursum aut deorsus. q̄ ignis
et aer sunt illius loci. q̄ est sursum. sed aq̄ et terra sunt illius
q̄ est deorsum. nō tñ pariter. q̄ extrema sunt magis since-
ra. q̄ ignis est simpl̄ leuis. 2 terra simpl̄ grauis. sed mes-
dia elemēta vtroq̄ p̄cipant. q̄ aq̄ est leuis in terra et gra-
uis in aere. 2 igne. Siltet aer est leuis in terra aer aq̄. sed est
grauis in igne. Sed q̄ aq̄ plūshz de grauitate q̄ de leu-
tate sic magis cōmunicat cū terra. Et iō vrriq̄ dñt vnus
locus. 2 ita siltet dñm est de aere 2 de igne. Et addit p̄bz
q̄ illa q̄tuor elemēta sunt cōstituta ex quatuor p̄mis pas-
sionibz cōtrarijs. ex quibus causat grauitas 2 leuitas et
cerere tangibiles qualitates

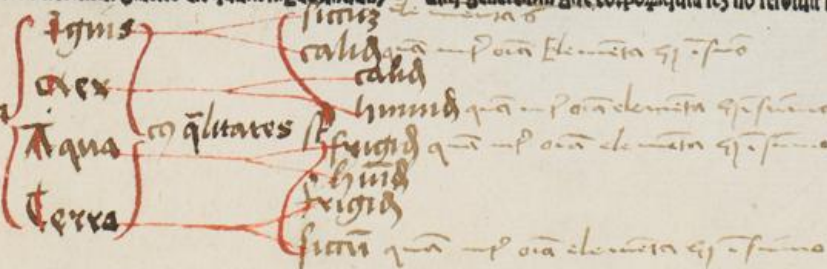
Queritur si sint tria quatuor elementa pro
missione notandum. quod elementum capitur
multis modis. primo accipitur simpliciter pro illo quod est simple
primū in compositione corporum. et simpliciter ultimum in resolutione. et hoc
modo materia prima dicitur elementum. Alio modo capitur elementum
minus proprie. pro omni principio intrinseco et per se aliquam rem. et
hoc modo elementum extendit se ad materiam et ad formam. Ter
tio capitur elementum magis restricte per omnino quod coe
rit ad generationem mixti sine tale inexistat sive non. Et sic ce
lum vocatur elementum in libro methaphysicorum. Quarto
capitur elementum pro illo quod est principium simpliciter. sed in
aliquo genere. in genere corporum. quia scilicet non resoluitur in aliquod

Lemouet Dubu

24 - 1000
 25 - 1000
 26 - 1000
 27 - 1000
 28 - 1000
 29 - 1000
 30 - 1000
 31 - 1000
 32 - 1000
 33 - 1000
 34 - 1000
 35 - 1000
 36 - 1000
 37 - 1000
 38 - 1000
 39 - 1000
 40 - 1000
 41 - 1000
 42 - 1000
 43 - 1000
 44 - 1000
 45 - 1000
 46 - 1000
 47 - 1000
 48 - 1000
 49 - 1000
 50 - 1000
 51 - 1000
 52 - 1000
 53 - 1000
 54 - 1000
 55 - 1000
 56 - 1000
 57 - 1000
 58 - 1000
 59 - 1000
 60 - 1000
 61 - 1000
 62 - 1000
 63 - 1000
 64 - 1000
 65 - 1000
 66 - 1000
 67 - 1000
 68 - 1000
 69 - 1000
 70 - 1000
 71 - 1000
 72 - 1000
 73 - 1000
 74 - 1000
 75 - 1000
 76 - 1000
 77 - 1000
 78 - 1000
 79 - 1000
 80 - 1000
 81 - 1000
 82 - 1000
 83 - 1000
 84 - 1000
 85 - 1000
 86 - 1000
 87 - 1000
 88 - 1000
 89 - 1000
 90 - 1000
 91 - 1000
 92 - 1000
 93 - 1000
 94 - 1000
 95 - 1000
 96 - 1000
 97 - 1000
 98 - 1000
 99 - 1000
 100 - 1000

Handwritten musical notation on a five-line staff, featuring various notes and rests.

7
pla

Secundus

De Elementis

De Elementis
quod est ex quo primo aliquid ponitur inexistente in diuisibili specie in alia specie. Et quia definitio trahunt quatuor conditiones ad elementum requiritur. Prima quod debet esse causa materialis. Quia elementum quasi elementum. Et hoc excludit alie cause. Secunda quod debet esse primum corpus ex quo alia componuntur. Tercia quod in se ponitur rei. Et hoc excludit celum. Quarta quod sit indiuisibile specie in alia specie. Et hoc excludit materia prima. Quia materia prima est pura potentia et non est species nec habet speciem. Sed propter hoc sic definitur elementum quod est simplex. Et minima particula corporis non quidem quantitate sed qualitate. Quod solum sibi determinat duas qualitates primas. Et huius definitio concordat alia quod dicitur elementum quod est corpus ex materia et forma positum inter alia corpora qualitate magis simplex. Quicquid vero dicitur elementum esse corpus quod in se diuisum rationem minime diuisi possunt.

corpus prout eo. Et sic hic loquimur de elemento. Et a diuersis diuersimode definitur. Primum ab Aristotele quod est meta physice. Quod est ex quo primo aliquid ponitur inexistente in diuisibili specie in alia specie. Et quia definitio trahunt quatuor conditiones ad elementum requiritur. Prima quod debet esse causa materialis. Quia elementum quasi elementum. Et hoc excludit alie cause. Secunda quod debet esse primum corpus ex quo alia componuntur. Tercia quod in se ponitur rei. Et hoc excludit celum. Quarta quod sit indiuisibile specie in alia specie. Et hoc excludit materia prima. Quia materia prima est pura potentia et non est species nec habet speciem. Sed propter hoc sic definitur elementum quod est simplex. Et minima particula corporis non quidem quantitate sed qualitate. Quod solum sibi determinat duas qualitates primas. Et huius definitio concordat alia quod dicitur elementum quod est corpus ex materia et forma positum inter alia corpora qualitate magis simplex. Quicquid vero dicitur elementum esse corpus quod in se diuisum rationem minime diuisi possunt.

Tunc dicitur per tres conclusiones. Prima elementa distinguuntur ab invicem per qualitates actiue et passiuas. Probatur quod unus quodque distinguatur ab alio per suum principium formale. Sed quatuor qualitates prime actiue et passiuas sunt principia formalia elementorum. Vnde per tres ex dictis. Secunda conclusio. Elementa non sufficienter distinguuntur secundum distinctionem unius qualitatis sed duarum. Primum modum in textu expressum. Probatur. Quia elementa hic considerantur sicut sunt actiua et passiuia. Cum sunt principia generationis et corruptionis. Sed elementum non est actiuum et passiuum unum per unam qualitatem. Sed oportet quod habeat duas. Etiam propria qualitas actiua debet esse in proprio subiecto. Cum actus actiuorum sint in patere et per dispositio. Oportet qualitate actiuam determinari ad subiectum per propriam passiuam. Non absolvere quodlibet elementum determinat sibi duas qualitates. Sicut (exempli gratia) caliditas in excessu habet per dispositionem sicci. Et ita sic de ceteris est de alijs. Tercia conclusio que est ad quesitum. Rationem suam est ista. Quod sunt tria quatuor elementa quam reliquo sufficienter notam per litteram Aristotelis. Et fidelem expressum per doctorem sancti.

Ar. Elementum est ex quo primo fit aliquid. Et videtur quod non metaphysice. Sed hec definitio soli materie proprie puenit. Et erit tamen unum elementum. Dicitur sicut dicitur est quod si hec definitio recte intelligatur tunc non puenit materie proprie. Sed soli elementis vocatis. Quia secundum illam definitionem elementum debet habere speciem quam non est ulterius diuisibilis in aliam speciem. Quod non puenit materie proprie. Vnde patet ex dictis. Et quod dicitur hec definitio preallegata ad minus puenit mixtis homogenijs. Non erit propria quatuor vocatis elementis. Probatur. Quia sunt indiuisibiles secundum speciem. Cum habeant partes que sunt unum specie. Dicitur quod in ista definitione non fit sermo de diuisione in partes quantitativas. que non sunt in toto homogeneo diuersarum specierum. Sed fit sermo de diuisione per alterationem in prius et postea quod dicitur. Et isto modo solum quatuor elementa sunt secundum speciem indiuisibilia.

Ar. Quinqs sunt motus simplices. Vnde probatur primo de celo et mundo. Sed omne corpus simplex est elementum. Et dicitur. Dicitur quod elementum in proposito non debet quodlibet corpus simplex. Sed solum id quod venit in positionem rerum generabilium et corruptibilium. Et hoc excludit celum. Quia celum est elementum immiscibile.

Ar. Plura sunt mixta quam quatuor. Et erunt plura elementa quam quatuor. Dicitur negando primum. Quia sicut ex certo et determinato numero litterarum possunt fieri

infinita dictiones. Ita si ex quaternario numero elementorum possunt fieri omnia mixta secundum indiuisibilia infinita propter diuersos gradus mixtionis. Et quod dicitur sunt combinationes qualitatium primarum. Et erunt sex elementa. Tenet consequentia. Quia numerus elementorum sumit ex combinatione quatuor qualitatium primarum. Dicitur quod due illarum combinationum sunt impossibiles. Et per se similes. Quia contraria non possunt esse in eodem. Et quod dicitur. ex quo caliditas ignis contraria frigiditati terre et aque. cui plus contraria. Respondetur quod elementa dupliciter considerantur. Vno modo in se sunt grauia et leuia et mobilia ad vbi. Et sic magis contraria sunt ignis et terra. Quia plus distant. Et per se eorum qualitates hoc modo magis contrariantur. Alio modo considerantur secundum quod sunt mobilia ad formam. Et sic plus contrariantur ignis et aqua. Vnde patet ex corruptioe sequenti. Si vnum in alterum transmutetur.

Sed tamen simpliciter quatuor elementa vnius vni quod terra quod est cum sicci magis quam frigidi. aqua autem frigidi magis quam humidi. aer autem humidi magis quam calidi. Ignis autem calidi magis quam sicci.

Hic consequenter plus ostendit que qualitates simpliciter in quatuor elementis dicitur. Dicitur quod cum sunt quatuor elementa. Et quodlibet habeat duas qualitates. non tamen habet eas equaliter. Sed vni quodque est vnius. id est in vno quodque dominatur vna. Sicut in terra magis datur sicci et magis frigiditas. in aqua magis frigiditas quam humiditas. in aere magis humiditas quam caliditas. et in igne magis caliditas quam siccitas.

Queritur Utrum cuiuslibet elementum conueniat vna qualitas prima primo. Dicitur quod hic sunt due opinioniones. Quia aliqui dicunt quod primum hic non denotat ordinem elementorum. Vni elementum conuenientium. Et secundum ipsos non est intelligendum quod licet terra sit magis sicca quam frigida. quod propter hoc sit sicciore igne. Similiter etiam licet aer sit magis humidus quam calidus. quod propter hoc sit humidior aqua. Quia sensus oppositum iudicat. Et sicut aqua licet sit magis frigida quam humida non tamen est frigidissima. Quia terra secundum illos est frigidior aqua. cum plus distet a celo. Sed ista opinio multiplex deficit. Quia videtur contradicere dictis Aristotelis de constitutione elementorum per quatuor qualitates primas tanquam per principia formalia. Nam si cum siccitas prime conueniret terre non esset eius principium le principium constitutum. Quod tamen videtur Aristoteles manifeste innuere. Et ita sicut dicitur est de aqua quod primo est frigida. et per se maxime. Quod quod est primo tale est maxime tale. Vnde habet secundo metaphysice. Secundo deficit. Quia la positio videtur tollere plenam et perfectam mixtionem. Nam si cum ignis esset primo calidus. aer primo humidus. aqua primo frigida. et terra primo sicca. non posset saluari quod omnia elementa referantur in mixto iuxta modum plus expolitum quod dicitur est quod mixta precipiant aliquo modo virtutes et qualitates omnium elementorum. prout quod si aqua non esset primo frigida ex ordine subiectorum sed terra. tunc non haberet necessarium aqua venire in positionem mixti. Quia virtus suarum qualitatium posset ibi esse ex percussu aliorum elementorum. Tercio quod si aer esset solum magis humidus respectu caloris eius et non respectu aliorum elementorum. tunc non esset inconueniens esse aliud elementum primo humidum respectu alterius qualitatis. Et sic numerus elementorum non esset determinatus secundum numerum quatuor qualitatium. Sed possent esse

plura elementa q̄ sunt q̄litate p̄me. q̄d est directe con-
tra mentē p̄hi. ¶ Et q̄ aliter dōm p̄formit cū p̄ho q̄
cūlibz elemēto puenit vna q̄litas p̄mo z in summo. ita
q̄ ly p̄mū dicat excessum respectu oim quatuor elemen-
toz. Sicut ignis est p̄mo calidus. aer p̄mo humidus.
aqua p̄mo frigida. z terra p̄mo sicca. q̄ sp̄ oportet vna
qualitatē vni elemēto p̄mo puenire. nō solū ex ordine
q̄litarū s̄ ex ordine subiectoz. p̄pter motuū superi⁹ ad
ducta contra p̄mum modū dicendi

Notandū Q̄ cognita qualitate p̄mo cō-
ueniente igni. facile est cognos-
cere q̄litate p̄mo puenientes alijs elemētis. Sicut ex
empli gr̄a. cognito q̄ ignis p̄mo sit calidus. statim cog-
noscutur q̄ inter calidū z humidū. humidū p̄mo pue-
niat aeri. z sicut cognito q̄ humidū p̄mo pueniat aeri sta-
tim cognoscutur q̄ aqua q̄ est frigida et humida sit p̄mo
frigida. Et q̄ aqua est p̄mo frigida oportet terrā que
est sicca z frigida esse p̄mo sicca. cognita q̄ q̄litate vnius
elemēti facile erit cognoscere q̄litate alioz elemētoz.

Ad ubi cūq̄ est potentia cā siccitatis. ibi ē ma-
ior z p̄pus siccitas. s̄ illa ē in igne z nō in ter-
ra. s̄ ignis erit magis siccus q̄ terra. iuxta imaginatōez
p̄me opinionis. Vnōz p̄bat. q̄ ignis est calidissimuz
oim calidoz. vt dicitur metaphisice. cū ignis sit iuxta ve-
locissimū motū cui⁹ est calefacere id q̄d p̄t calefieri. sed
caliditas illa p̄fectissima est sup̄abundans et potentior
ad p̄sumendū humidū q̄ sit frigiditas terre. Et p̄fir-
marur. q̄ fm̄ doctorē sanctū due sunt cause siccitatis. vna
est frigus p̄densans et humidū exp̄uens q̄ exp̄ello res
manet siccitas. alia est caliditas humiditatis consumēs
sed s̄da videt esse potentior p̄ma. Dm̄ ad ambo sil-
dupl̄r. p̄mo q̄ nulla forma agit in suū subiectū p̄p̄i in-
quātū h̄mōi. Secūdo dōm q̄ caliditas est instrumentum
forme ignis. et iō agit fm̄ q̄ forma ei⁹ exigit. q̄re nō op̄-
tet ignē esse maxime siccū. ex eo q̄ ē maxime calidus. q̄
vna q̄litas nō ē cā efficiēs alteri⁹ in eodē subiecto. dicitur
ē em̄ q̄ ille q̄litate nō dependet ex aliq̄ p̄ori. neq̄ ex se
inuenit in genere cause efficiētis. Licet vna sit q̄dā mō
dispositio alteri⁹ sicut illa q̄ puenit elemēto in eē remissio
dispositio ad aliā q̄ sibi puenit in summo. ¶ Et q̄n̄ q̄
vix tūc siccitas remissa eodē mō reperiat in igne z in mi-
xtis. Dm̄ q̄ nō q̄z ē in igne ex natura p̄p̄ia a q̄ h̄z sic-
citatē in tali gradu q̄ sufficit disponere ignē ad summa
caliditatē. s̄ in mixt̄ ē siccitas p̄cipata z remissa p̄pter
admixtiōē cū suo p̄rio. z ita silr dōm est de alijs

Ad Humidū ē humectare. s̄ aqua magis hume-
ctat q̄ aer. s̄ aqua erit magis humida q̄ aer.
Vnōz p̄z p̄ experientia z sensum. s̄ sensu iudicamus
sensibilia. Dm̄ fm̄ doctorē sanctū q̄ in aqua est frigi-
ditas facies ad se fluere humidū. s̄ caliditas aeris non
facit ad se fluere. z iō humiditas aque ē magis grossa et
cōpacta q̄ humiditas aeris. s̄ nō sed q̄ p̄pterea sit aq̄
magis humida. Sunt em̄ alie p̄p̄ietates s̄z fluere z ēē
faciliter diuisibile z male terminabile termino p̄prio. q̄
p̄us pueniunt aeri q̄ aque.

Ad Illud maxime puenit alicui q̄d difficillime ab
eo remouet. s̄ humiditas difficillius remouet
ab aqua q̄ eius frigiditas. vt p̄z ad sensum de aqua ca-
lescentia q̄ manet humida. s̄ videt q̄ humiditas maxime
pueniat aeri. Dm̄ q̄ cā illius difficilis separatiōis nō

est p̄ncipalitas humiditatis in ordine ad frigiditatē aq̄
nec econtra. s̄ hoc iō p̄tingit. q̄ ignis p̄ncipaliter agit
in aquā rōne caliditatis. s̄ destruit illud p̄mo q̄d opo-
nitur eius caliditati. sed si aliq̄d siccū ageret in aquā pu-
ta terra. tunc p̄mo tolleretur ip̄ius aque humiditatis. Se-
cundo dōm q̄ frigiditas est qualitas actiua. z sic mino-
ris resistentie q̄ humiditas q̄ est qualitas passiua. qua-
re etiam citius corrūpitur.

Ad Illud q̄d magis distat a fonte caloris est ma-
xime frigidum. sed terra magis distat a celo
a quo est fons caloris. s̄ terra erit maxime frigida. z nō
aqua. Et p̄firmat. q̄ frigiditas causatur ex distantia
ab orbe. sicut caliditas causatur ex p̄p̄inquitare. ¶ Pro
responsione notandū fm̄ Egidii de Rhoma q̄ possu-
mus distinguere duplicē calorem. s̄z elementarē z celestē.
hos autē duos calores differre z nō esse eiusdē rōnis. p̄-
bat cōmentator duo decimo metaphisice z adducit ibi
dem ad hoc auctoritatē p̄hi in libro de animalibz dicens.
q̄ iste calor celestis receptus in seminibz figurat mēbra
et format. s̄ calor elementaris desiccatur z arrenuat. Etia
calor celestis generat aīalia. elemētis vero corrūpit et
destruit. Ideo subdit q̄ hō generat ab hoīe z a sole. q̄a
virtute solis mēbra figurant z formant. Sic etiā possu-
mus distinguere duplicē frigiditatē. s̄z elementarē z ce-
lestē. frigiditas elementaris sedetur p̄p̄ia naturā z sp̄e
ciem rei. s̄ celestis est in aliquo p̄ p̄uatiōē caloris cele-
stis. ¶ Tunc dōm ad argumentū cū p̄firmatōē q̄ bene-
p̄bat terrā esse magis frigidā frigiditate celesti. q̄ plus
distat a celo s̄ frigiditate elemētari aqua ē maxime fri-
gida. ¶ Et q̄n̄ d̄ duo accidentia in numero dñia non
p̄nt esse in eodē subiecto. s̄ isti duo calores similr z frigi-
ditates differūt solū numero. Respondet Egidius sicut
p̄us q̄ isti calores nō sunt eiusdē rōnis. sed sequuntur di-
uersa p̄ncipia. z p̄nt esse in eodē subiecto. Sicut in silr
in eodē pomo sunt due q̄litate. s̄z color z sapor q̄ sunt
diuersaz rationū. S̄ meli⁹ videt eē dōm q̄ sit vñ⁹ ca-
lor fm̄ esse z rem tā sp̄e q̄ numero in eodē saltē subiecto
sed h̄z diuersos effectus fm̄ diuersitate p̄ncipaliū agen-
tium quoz est instrumentū. ¶ Et si tūc vltorius q̄ratur
de calore ignis z aeris. vix sint eiusdē sp̄e. Dm̄ q̄ sic
etiā loquendo de sp̄e specialissima. q̄z nisi sic tūc eēnt plu-
res p̄me qualitates q̄ quatuor. ¶ Et q̄n̄ replicat op̄a-
tio indicat formā z sp̄em. s̄ illi calores h̄nt diuersas op̄a-
tiones. q̄ vnus vñt et incinerat. sed alius fouet z ves-
getat. s̄ zc. Et est silr de humiditate. q̄ humiditas ac-
ris nutrit ignē. s̄ humiditas aque extinguit ip̄m. Dm̄
q̄ illa diuersitas in op̄atiōe sequitur diuersitate forma-
rum substantialiū. quaz qualitates p̄me sunt instrumē-
ta et ideo nihil phibet eandem formā habere diuersos
effectus fm̄ q̄ est instrumentū diuersaz formaz.

Secundus tractatus

Vnā autē determinatū est p̄ri⁹ q̄
simplicibz corporibz exinueniē gene-
ratio. Similiter autē z fm̄ sensum vi-
dent exinueniē generata nō em̄ esse
alteratio fm̄ tactus em̄ passionē alteratio est.
et dicēdū quis mod⁹ adinueniē trāsmutationis

Elemento symboli quibus faciliore
anfitur qm in no hntibz symbolu

Et corruptione

Folio xxx

validus et siccus terra aut frigida et sicca Si cor
rumpet frigidu ignis erit ex terra Quapropter
manifestu q in circuitu erit generatio in simpli
cibz em corporibz et facili hic mod? transmuta
tionis q symbolu existit his que deinceps: Ex
igne aut aqua. et ex aere terra et rursus ex aqua
et terra aere et igne ptingit quide generari. diffi
cili? aut qui pluriu est transmutatio. necesse em
si erit ex aqua ignis coru pi frigidu et humidu z
rursus si ex terra aer corru pi et frigidu z siccu. si
militer aut si ex igne et aere aqua et terra. necesse
em ambo transmutare. hec igitur tardior gene
ratio est.

Hic sequefter ostendit de generatione ipoz elemē
toz ex se invicem magis in speciali. Et circa hoc duo fa
cit. quia pmo ostendit quo vnu elementu generetur ex
vno. sed qd vnu generetur ex duobz. ibi. Si aut vnu
utruqz zc. Et pmo ostendit que facilius z citius ad
se invicem transmutant. Dicens quis facile sit videre
q omia elementa ex omnibz generantur. tamen in hoc
differunt. quia quedā ipoz facilius z citius z quedā
tardius et difficilius ad invicem transmutantur. q illa q
habent symbolu. id est puenientia in vna qualitate faci
lius transmutant. sed que nō habent symbolu. id est in
nulla qualitate pueniunt difficilius z tardius transmu
rantur. Ratio. quia in illis que habent symbolu nō est
necesse transmutari nisi alterā qualitatē. sed in alijs ne
cesse est verāqz transmutari. facilius est aut vnu q mul
ta transmutari. Utterius exemplificat de illis ad lon
gum. qz ex igne facilius fit aer. qn scz humiditas aeris
diatur supra siccitatē ignis. et sic suo modo dicendū est
de alijs. Ex illo ulterius inferit q generatio simplicium
corpoꝝ est circularis. ita q ex igne generatur aer et ex
aere aqua. ex aqua terra. et ex terra iterū p quendā circu
lum generat ignis. et ita sūt dicendū est de alijs. Et p
dictis modis transmutationis est facilius. quia elemē
ta que se sic habent psequenter. habent symbolu. Et
q nō hnt symbolu tunc est difficili? sicut qn ex igne ge
neratur aqua. qz tūc oportet plurima transmutare. Et
est littera satis clara.

Querit utrū in elementis habentibz sym
bolu. facilius sit transitus de vno in
aliud elementu. Pro responsione notandū q elemē
ta dicunt symbolizare q pueniunt in vna qlitate sū spēs
et triant in alia. quia dicunt symbolu a syn qd est con et
bolos sūllu do. quasi p sūllu do vel puenientia duoz ele
mentoꝝ in vna qualitate. sū mō symbolisantia. sunt
oia elementa q hnt sūu in loco immediato. sū elemēta
q nō sunt sūu locū immediato nō symbolisant vt ignis et
aqua. Tunc dicendū ad qstū affirmatiue q sic. quia
facilius transitus attendit penes hoc qd est pauciora p
se corru pi. qz vbi pauciora corru pi sibi ē minor resistē
tia. z p pns actio velocior et maior. sū hoc fit in elemē
tis habentibz symbolu. igit zc. Est etiā ad idē posita
ratio per Arestorelē in littera.

Hi Ratio phi est falsa et impossibilis. Et etiā illd
qd p ipam pbat. Pns pbat qz de q elemēto

ta habentia symbolu solū transmutant in vna qualitate
remanere alia sicut qn ex aere generat aqua remanet hu
miditas sū verba Arestorelis. Sū q hoc sit impossibile
piz. qz corrupto subiecto nō p accēs remanere. Dis
cendū q doctor arguit hoc argumentū in forma ista. et
sic soluit. qz illud accēs sūe illa qualitas nō remanet ea
dem numero sed eadem specie

Hi Adhuc videt dubiū remanere. qz oportet cor
rumpi ambas qualitates sū istam solutioem.
sicut in nō habentibz symbolu. Et videt q ppter hoc talis
transmutatio nō deberet esse facilius. q Pro euidens
tia huius argumenti considerat sanctus Thomas q
qualitates elemētoꝝ causant ab ipis formis substan
tialibz ipozum. illa ē elemēta dicunt habere symbolu
q habent maiore puenientia in formis substantialibz et
p psequens habent etiā maiore puenientia in dispositi
onibz materie z p tanto facilius ad invicem transmutant
Et lz oportet corru pi ambas qualitates. cum qz qua
litas symbola minus resistit. amo nullo mō. p traria p
resistit. z ideo facilius est transitus quando est solū con
trarietas in vna qz in duabus.

Hi Si aut vniuscuiusqz ē alter corru pi. facilius
quidē nō ad invicem autē transmutatio Si ex igne
quidē et aq erit terra z aer z ex aere z terra ignis
et aqua Quādo quidē em aque corru pi frigi
dū ignis aut siccu aer erit Relinquit em hui? q
dē calidū hui? autē humidū. Quādo aut ignis
quidē calidū. aque autē humidū terra erit. qz re
linquit hui? quidē siccu hui? quidē frigidū Si
militer aut ex aere z terra ignis z aqua quando
em aeris corru pi calidū. terre at siccu aque erit
Relinquit em hui? quidē humidū hui? vero
frigidū Quādo aut aeris humidū terre aut frigi
dum ignis. qz relinquitur huius qd calidū hu
ius aut siccu que quidē erant ignis Confessa
aut sensui ignis generatio: maxime em ignis fla
ma. hec aut fumus ardens. fumus aut ex aere z
terra. In his aut q p puenientia nō contin
git corrupto vtroqz altero corrupto elemētoꝝ
fieri transmutatioem in vnu corpoꝝ. quia relinq
tur. In ambobz aut eadē aut p traria. ex neutro
autē contingit generari corpus (verbi gratia)
Si ignis qdem corru per siccu aeris aut hu
midum. Relinquit in ambobz calidū. Si autē
ex vtroqz calidū. relinquent p traria siccu z hu
midum. similiter aut z in alijs. In oibz em his
q p pnam existunt. hoc qdē idē. hoc at p trariū.
q ppter sū manifestū qm q ex vno in vnu tran
seunt vno corrupto generant. q aut ex duobz in
vnu pluribz Qm qdē ergo oia ex omi generant
et quō invicē generant dictū est.

Hic phi pnt ostendit quo vnu elementum generet ex

pp. 44. Si aut vniuscuiusqz ē alter corru pi. facilius
quidē nō ad invicem autē transmutatio Si ex igne
quidē et aq erit terra z aer z ex aere z terra ignis
et aqua Quādo quidē em aque corru pi frigi
dū ignis aut siccu aer erit Relinquit em hui? q
dē calidū hui? autē humidū. Quādo aut ignis
quidē calidū. aque autē humidū terra erit. qz re
linquit hui? quidē siccu hui? quidē frigidū Si
militer aut ex aere z terra ignis z aqua quando
em aeris corru pi calidū. terre at siccu aque erit
Relinquit em hui? quidē humidū hui? vero
frigidū Quādo aut aeris humidū terre aut frigi
dum ignis. qz relinquitur huius qd calidū hu
ius aut siccu que quidē erant ignis Confessa
aut sensui ignis generatio: maxime em ignis fla
ma. hec aut fumus ardens. fumus aut ex aere z
terra. In his aut q p puenientia nō contin
git corrupto vtroqz altero corrupto elemētoꝝ
fieri transmutatioem in vnu corpoꝝ. quia relinq
tur. In ambobz aut eadē aut p traria. ex neutro
autē contingit generari corpus (verbi gratia)
Si ignis qdem corru per siccu aeris aut hu
midum. Relinquit in ambobz calidū. Si autē
ex vtroqz calidū. relinquent p traria siccu z hu
midum. similiter aut z in alijs. In oibz em his
q p pnam existunt. hoc qdē idē. hoc at p trariū.
q ppter sū manifestū qm q ex vno in vnu tran
seunt vno corrupto generant. q aut ex duobz in
vnu pluribz Qm qdē ergo oia ex omi generant
et quō invicē generant dictū est.

frigidu
aqua
terra
aer
ignis

ex duobz elemēto
possit generari
z p pnam existunt
hoc qdē idē
hoc at p trariū
q ppter sū manifestū
qm q ex vno in vnu tran
seunt vno corrupto generant
q aut ex duobz in
vnu pluribz
Qm qdē ergo oia ex omi generant
et quō invicē generant dictū est.

Secundus

De generatione

duobus. Dicens qd si altera q̄litas vniuersaliū elemē-
torū nō habentū symbolū corruptū tūc nō erit trāsmu-
tatio ad seinuicē. s̄ tūc poterit generari vñū terciū. Si
cur ex igne z aqua q̄ in nulla qualitate pueniunt pote-
runt generari terra z aer. s̄līr ex aere z terra ignis z aqua
q̄ qñ frigiditas aque corrupit z siccitas ignis. sic fit aer
q̄ est calid⁹ z humid⁹. s̄ qñ corrupit calidū ignis z hu-
midū aque. tūc erit terra. q̄ tunc siccū z frigidū relinq̄-
rent q̄ sunt q̄litates terre. Quādo s̄o corrupit humidū
aeris z frigidū terre. tūc fit ignis. q̄ tūc relinquit q̄l-
itates ignis. qui ē calid⁹ z sicc⁹. Et ista generatio ignis
est p̄cella ab oib⁹. q̄ ad sensum apparet q̄ in lignis in q̄
bus ē humiditas aerea generat flāma q̄ est maxime ig-
nis inter ea q̄ sunt ignee nature. s̄ flāma nihil aliud ē q̄
fum⁹ ardens. Fumus autē est ex terra z aere. q̄ fumus
est humiditas aerea expirans z secū trahēs pres terre
stres. ppter quas denigrant ea q̄ tangit. in ista tñ gene-
ratione terciū. nec ē vincere alterā q̄litate z alterā vinci
altas em nō ēēt p̄ngatio possibilis. Tunc ibi. In his
autē. Q̄tēdit in q̄b⁹ elemētis nō p̄t generari terciū. Di-
cens qd in illis elemētis q̄ sunt p̄ nām. i. q̄ sunt imedia-
te in loco z hñt symbolū. talis generatio ēē nō p̄t. s̄z qd
ex eis generet terciū corrupto in vtroq̄z talū altero ele-
mentoz. i. altera p̄max q̄litate. q̄ tūc nō relinq̄t in am-
bobo talib⁹. aut eadem q̄litas aut p̄ria. s̄z ex neutro isto-
rum modoz p̄tingit generari corp⁹ elemētare. q̄ ele-
mentū nō p̄stat tñ ex vna q̄litate. nec ex q̄litate p̄ris
Sicut exēplī grā ex igne z aere q̄ hñt se p̄r nō generat
terciū. igit ignis z aer dñt in siccō z humido. z pueniūt
in calido. Si q̄ corrupit siccū z humidū nō p̄stiteret
terciū. q̄ solū relinq̄ret calidū. si s̄o corrupat calidū et
relinquant alie due. erit cōpositio impossibilis. Et ita s̄līr
ē in alijs. s̄ in terra z aqua. z in oib⁹ q̄ hñt p̄nām in loco
et puenientia in vna q̄litate. in q̄b⁹ vna q̄litas ē eadē z al-
tera p̄ria. Ex oib⁹ illis manifestū ē qd in illis elemētis q̄
ex vno in vñū transeūt. i. cū elemētū generat ex vno cor-
rupto talia generant corrupto vno. i. vna q̄litate alia re-
manente eadē fm spēm. s̄z nō fm numez. vt inquit do-
ctor. s̄z qñ ex duob⁹ elemētis fit terciū elemētū. tunc sp̄s fit
talīs generatio corruptis duob⁹ qualitatib⁹. Ultimo
epilogat. Et patet in littera.

Querit Q̄ ex q̄buslibet duob⁹ elemētis nō
habentib⁹ symbolū. generet terciū ab
eis distinctū. ¶ Pro responsione notādū qd ex p̄t capi du-
pliciter. vno. vt de circūstanciā cause materialis. vt sit
sensus qd ex q̄buscūq̄ duob⁹ elemētis nō habentib⁹ sym-
bolū materialē p̄ actōem exterioris agētis possit gene-
rari terciū distinctū. Alio. p̄t ex dicere circūstanciā cause
efficientis. vt sit sensus qd ex q̄buscūq̄ duob⁹ elemētis non
symbolisantib⁹ actōe z p̄tute p̄ria sine cōcursu alicui⁹
p̄riculari agētis possit generari terciū ab eis distinctum.
Et sic d̄z accipi in titulo questionis. q̄ p̄mo. ex duob⁹
siue habeāt symbolū siue non. p̄t terciū generari. Et d̄z
notātē sine p̄cursu p̄riculari agētis. q̄z h̄ nō excludit
agētia vlla. sicut sunt oib⁹ z itelligētie celestes. ¶ Tūc
d̄m ē p̄ tres p̄clusiones. Prima ē ex q̄buscūq̄ duob⁹
elemētis nō habentib⁹ symbolū p̄tute p̄ria p̄t generari
terciū elemētū ab vtroq̄z distinctū. Patz exēplariter q̄z
ex igne z aq̄ corrupta siccitate ignis manēte ei⁹ calidita-
te z corrupta frigiditate aque remanēte ei⁹ humiditate
fit aer. vel etiā corrupta caliditate ignis z remanēte ei⁹

siccitate z corrupta humiditate aque remanēte ei⁹ frigi-
ditate fit terra. vt p̄z etiā ex dictis. ¶ Sed p̄clusio. Ex
duob⁹ elemētis habentib⁹ symbolū p̄tute p̄ria nō p̄t ge-
nerari terciū. p̄bas. q̄z cū vñū elemētū agit in reliquū. vt
solū q̄litas symbola remaneret z alie due corrumperent.
vel alie due remaneret z q̄litas symbola remaneret. sed
neutro istoq̄ modoz p̄t p̄stui terciū. igit zc. D̄mōz
p̄bas. q̄z nec vna q̄litas ne due p̄rie p̄nt vñū elementū
p̄stiuere. Tercia p̄clusio. Ex q̄buscūq̄ duob⁹ elemē-
tis siue habentib⁹ symbolū siue nō. p̄tute alicui⁹ terciū ip̄a
trāsmutant. p̄t fieri elemētū ab vtroq̄z distinctū. Sicut
exēplī grā. sol vel ignis p̄t ex aqua z terra q̄ symbolisant
generare ignē. corrupēdo s̄z abas q̄litates vñā aque z
alterā terre. Et s̄līr ex aere z terra q̄ nō symbolisant p̄t
ab ist⁹ agētib⁹ generari ignis p̄ corruptōem humiditatis
aer⁹ et frigiditatis terre.

Ar Per doctorē sanctū. nec siccitas terre. nec cali-
ditas aeris vidēt posse sufficere ad generatio-
nem ignis. s̄ male dictū ē qd corrupta frigiditate terre z
humiditate aer⁹ fieret ignis. Probat añs. q̄z ignis mul-
to calidior ē q̄ aer z siccior q̄ terra. ¶ Soluit idē doctor
dupliciter. p̄mo. q̄z qdā dicit qd nō intēdat p̄bas qd ex illis
duob⁹ generet pus ignis. s̄z aliqd qd maxime p̄cipat
naturā ignis. sicut exēplificat de flāma. s̄z subiungit
sanct⁹ Thomas qd h̄ stare nō p̄t. q̄z p̄bas loq̄hic de ge-
neratione elementoz z nō mixtiōe elemētōz. Et p̄ter
rea caliditas flāme multo intensior ē q̄ caliditas aeris.
Est iō s̄cdo d̄m qd generat pus ignis z h̄ illa caliditas
aeris nō sufficit. iuuat tñ z intendit p̄ p̄tute corp⁹ ce-
lestis z luce solis. z etiā p̄ p̄tute aliaz stellaz. S̄z etiā
aliq̄ dicēs qd caliditas aer⁹ disponit solū materiā ignis
ad caliditatem z raritatem ignis qd dispōne cōpleta introdu-
cifforma ignis q̄ reducit q̄litates ignis ad p̄p̄uz et cō-
pletum actum.

Ar Ex duob⁹ exītib⁹ in actu nō fit aliqd vñū. sed
duo elementa nō symboliscentia exīstūt in actu
q̄z hñt formas p̄rias. s̄z. D̄m qd duo elemēta in
regionib⁹ p̄p̄is sunt i actu. tñ in q̄tū p̄currūt ad p̄du-
ctionē vñi terciū induit modū agētis z patētis. z s̄z
sanctus Thomas qd in tali p̄ductōe oportet sp̄s alteruz
elementoz vincere z aliez vinci.

¶ Sed tamē adhuc sic respiciēdo de his Si
em est naturalū corpoz materia vt videt q̄bus-
dā aqua z aer et quē talia necesse aut vñū esse
aut duo hec aut plura. vñū qdēvitiq̄ oia nō pos-
sibile esse (s̄bi grā) Aerē oia aut aquā aut ignē
aut terrā si trāsmutatō ē in p̄tranū. et trāsmutat
in p̄tranū Si em erit p̄t si qdē p̄manet z altera
tō erit et nō generatō. S̄līr at neq̄ ita vidēt vt
aqua sit simul z aer aut alijs qdēcūq̄. erit igit ali-
qua p̄trarietas z differētia. Cur habebit aliqd
altera particula ignis (s̄bi grā) caliditatem.

¶ Postq̄ p̄bas determinauit de generatōe elemētōz
ad inuicē. hic p̄r ostēdit qd subiectus illi⁹ trāsmutatōis
nō ē aliqd corpoz actu exis. z p̄ p̄ns illud subiectū emā-
teria cōis exis in potētia. Et circa h̄ duo facit. Primo
ostēdit qd subiectū hui⁹ trāsmutatōis nō p̄t ēē aliqd ele-

p̄a q̄tō

De subiecto
materia

mentū. sed qd neq aliqd mediu inter elementa. ibi Res
q en aliud. Dicit q pmo q qnis superi dictū sit quid
sit subiectū huius transmutatiois 2 q elementa adinuicem
transmutent. adhuc tū respiciendū est. vix aliqd corp
naturale puta elementū. vel aliqd corp mediu inter ea
sit materia talis transmutatiois. qz aliqd videt q sit aq
er qbusdā q sit aer. vñ aliqd tale. S3 q nullū istoz pos
sit esse materia elementoz. pbat tali rōne. qz vel illd eēt
vñ tū. vel duo aut plura. nō p dicit q sit vñ tū. puta
aer aqua vel ignis. qz transmutatio est inter tria Si ar
dicat q aer q est oia pmaneat fm rōem 2 formā. s3 solū
sit transmutatio in trijs qntatibz. tunc talis transmu
tatio erit alteratio 2 nō generatio. qz ponit materia esse
ens in actu. nec p dicit q talis materia sit duo vel plu
ra elementa. s3 aqua er aer. aut aer er qd cūq aliud cor
pus. p3. qz ē alia trietas et alia dñia inter talia duo cor
pora. et rōne illi? trietas vñ elementū habebit vñ
pē et aliud alia (verbi grā) si ignis et aer sint tria fm
calidū 2 frigidū. tunc ignis habebit caliditatem. 2 aer fr
giditatem. Si q fieret transmutatio aeris in ignem. ita q
maneret aer in tali transmutatōe tūc operet etia frigidit
tatem aeris manere. et tūc tria eēt in eodē. scz in igne. cu
ius caliditas etia manet. qd est impossibile.

¶ Sed tamē naq ignis erit aer calid? Alte
ratio em tale 2 nō generatō. Silr aut rursus si
erit aer ex igne calido i contrariū transmutatō erit.
existet igit aer hoc 2 aer erit frigidū aliqd Qua
propt ipossibile ignē aerē calidū esse. simul em
idē frigidū 2 calidū erit. aliqd aliqd igit pte am
bo idē erūt 2 aliqua materia cōmūnis. eadē aut
ratio de omnibz qm nō ē vñ hōz ex quo omnia

Hic pñr remouet quandā responsionē q posset dari
ad p dicitā. qz posset aliqd dicere q qñ aer sit ignis. tunc
nō dī fieri ignis. qñ assumat spēm ignis. s3 remanet aer
et sit ignis calidus. silr qñ ignis sit aer tunc remanet ig
nis. et sit aer frigidus. vel fm alios posset aliqd dicere s
mō ex aere eē oia alia. qz aer infigidat 2 efficit aqua. ca
lescit et efficit ignis. ita q ignis nihil aliud ē q aer cali
dus. S3 h remouet. dices q si hoc eēt vñ. legret idem
qd pus. s. q generatio elementū ex elemento eēt alteratio
q aer frigidus 2 calidus nō dñt. nisi p accūs. 2 hoc facit
alteratōem. Qñ tria eēt in eodē. puta cū ex igne fie
ret aer 2 eōuerso manere vñ qz forma scz ignis et aer
ris. qz aer inent calor ignis et aer de se ē aliqd frigidū.
2 calidū et frigidū erunt in eodē simplici qd ē ipossibile
q ē ipossibile q aer sit ignis calidus. vel ignis sit aer fr
gidus. Et hoc qd h dī q aere q sit de se frigidus dicit
grā exempli et nō fm rei vñritatē. vt dī doctor sanctus
Cū aut ista sint ipossibilia pōrtz q ambo elementa scz
ignis et aer habeant aliud qd sit eis cōe qd essentialiter
est in ambobz. et hoc est cōis materia. q est in potentia
ad vñqz. Et eadē est rō de alijs elementis. nullum q
elementū est materia ad alia elementa. sed materia eoz
est vna que est potentia vñm quodqz

¶ Neq tamē aliqd aliqd pter bec velut medi
um aliqd aeris 2 aque vel aeris 2 ignis illoz at
grossius. horū autē subtili. erit em illud aer et

ignis cū p trarietate. sed pūatō alterz cōtrario
rū Quapropt nō ptingit illud solū eē vñqz vt in
quūt qdaz infinitū cōprehēdes. Silr igit qd cū
qz hōz aut qdē nihil si igit nullū sensibile prius
his bec vñqz erūt omnia Accē igit aut sp ma
nētia 2 mutabilia ad inuicē aut transmutabilia 2
aut o mīa. aut bec qdē bec aut nō vt in Thimēo
¶ Plato scripsit Qm quidē igit transmutari inuicē
necesse ē demonstratū ē pñr. 2 qm nō silr cito ali
ud ex alio dictū ē prius. qm habētia quidē sym
bolū citi? generant ex ad inuicē. nō habētia autē
tardi? Si qdē igit trietas vna ē fm quā trans
mutant necē duo eē materia em mediu insensi
bilis ens 2 inseparabilis eis Qm aut plura vidē
tur entia due vñqz erūt que minime Duobz igit
entibz nō possibile ē tria eē sed quatuor quēad
modū videt. tot em pūgatōes erūt. sep em ex
stētibz duas ipossibile ē generari q p trarie sunt
ad inuicē De his qdē igit dictum est prius

Hic pñr pba ostendit q materia transmutatiois ele
mentoz. nō pē esse aliqd corp mediu inter ignē aerē et
aquā qd sit grossius igne et subtilius aere. nec etiā me
diū inter aerē et aquā qd sit subtilius aqua 2 grossi
aere. Probat. qz aut illud mediu est cū trietate pma ele
menti aut sine ea. Si cum p trarietate pma alicui? ele
menti tunc erit illud elementū. qz cū pvenit pma passio
alicuius illi puenit subiectū illius passionis. et sic non
erit mediu inter elementa qd est ptra suppositū. Si nō
nō h3 passionē vel p trarietate elementarē sed est pūatū ea
(cū pūatio sp sit cū altero contrario 2 alias em materia
elementoz eēt a forma separata qd est ipossibile) seqret q
illud mediu corp nūqz sit sine trietate. sicut qdā dicit
ipm eē qdā infinitū p hīs quāritatē aliqua. 2 oia cō
phendens. Et qd cūq illoz dicat seqret q tale mediu
aut nihil sit. aut nō sit aliud a quoz elementis. si q nō pē
ē aliqd corp sensibile pus istis quoz elementis. necē ē
vt ipa quatuor elementa sint pncipia corpōz sensibiliū.
¶ Tunc ibi. Necesse igit. Recapitulando pcludit pñ
cipale ppositū. Dicens q necē est ista corpa scz elemē
ta eē sp pmanētia et imutabilia adinuicē. aut eē trans
mutabilia. Si sint transmutabilia. aut oia transmutan
tur. aut qdā sic. 2 qdā nō. sicut scrip sit Plato in This
meo. q posuit terrā intrāsmutabile eo q figura ei? non
esset apta ad transmutatōem. ppter planiciē trianguloz.
S3 manifestū ē q oia elemēta adinuicē transmutantur.
nō tū oia eque cito. qz ea q hñt symbolū citius. generan
tur adinuicē. qdam qñt tardi. Si ergo p trarietas fm
quā transmutantur esset vna tūc necesse esset eē duo ele
menta. qz vñ solū nō potest esse simul sub duobz p trar
ijs. et materia tunc erit mediu duoz. Sed qz nos vñ
demus q sunt plura qz duo. necesse est q ad minus sit
due contrarietates. sed existentibz duabus contrarie
tatibus est ipossibile q elementa sint tū tria. quare op
tet q de necessitate sint quatuor. tot em contingit fieri
coniugationes viles qualitatū tangibiliū penes quas
sumitur numerus elementoz. Sunt em in vñuerſo

Epilogus

De generatione

¶ Hic p[er]sequenter p[ro]bat p[ro]positum. sc[ilicet] q[uod] omnia elementa sint adinuicem transmutabilia. sic sc[ilicet] q[uod] extrema non solum sint transmutabilia cum medijs. sed etiam ad seinuicem contra p[ri]mam opinionem. Et accipitur hic extrema non e[ss]e differ[entia] loci sed forme

Que fuerint opi
moes antiq
zu de trasmo

utrinque Elementorum

quo modo ignis et aqua dicuntur extrema respectu aeris. sicut aer et terra sunt extrema respectu aquae. Primo philosophus notat elementa finem habere terminos. Dicitur. sit terra g. a. q. y. aer. ignis p. ex quo inferre rationem intentum multis verbis satis obsecrare possumus. quia sanctus Theophrastus ad tale reducit formam. Quodcumque sunt praria ad invicem transmutantur. sed omnia elementa sive habeant symbolum sive non sunt praria in ambabus vel altera qualitate. ut in littera deducit ad longum. Omnia elementa ad invicem transmutantur. et per hoc destruitur prima opinio antiquorum. Est tamen advertendum secundum doctorem sanctum. quod ille quatuor res quibus videtur ad ostendendum prarietatem elementorum non sunt proprie elementis. sed videtur eis Aristoteles gratia exempli. parum enim curavit philosophus de exemplis. ut de promotor in tercio de anima. accipit hic albedinem et nigredinem per quatuor prarietates.

Quoniam autem in infinitum non possibile est ire quod futurum est ostendere ad hoc possumus venimus manifestum est ex his. Si enim rursus ignis per in alio transmutatur et non revolvitur (verbi gratia) in contrarietas igni inter per et x. alia existat prarietates. nulli enim idem supponit g. y. a. p. quod est x. Sit ergo per k. x. f. k. autem utique omnibus existet. g. y. a. p. Transmutantur enim invicem. si enim hoc quidem sit nondum demonstratum est. sed illud manifestum quoniam si rursus x. in aliud alia erit contrarietas. et que x. existet et g. p.. Similiter autem si cum adiecto prarietas aliqua existet eius quae ante Quapropter si infinita et contrarietates infinite vni existunt. si autem hoc non erit definire nihil nec generare. Oportebit enim si erit aliud ex alio tot transire qualitates et amplius plures. Quapropter in quodam quidem nunquam erit transmutatio (verbi gratia) Si infinita media necesse infinita fieri elementa. Amplius autem neque ex aere in ignem transmutatio. si infinite prarietates sunt. fuit autem et omnia unum. Necesse enim omnes existere. in inferioribus quidem per quod superioribus his autem que inferiorum Quapropter omnia unum erunt

Hic prout philosophus probat quoddam quod supposuerat. scilicet quod in elementis sit status in ascendendo. et quod transmutatio elementorum non preceat in infinitum. Si enim hoc ponatur sequuntur quatuor inconuenientia. quorum primum est. quod in uno elemento erunt infinite qualitates et infinite prarietates. id est non tot quod plures. probat. quod si unum haberet transmutationem ad omnia illa infinita. oportet quod etiam haberet ad illa prarietates. Sicut (exempli gratia) si ignis transmutaretur in aliud. non quantum elementum et non in elementa quod sunt sub eo. hoc erit per aliam prarietatem et sic in eodem igne erunt plures prarietates. et plures qualitates quod due. si esset perfectus in infinitum essent infinite prarietates et infinite qualitates. et hoc est impossibile. Secundum inconueniens. quia si essent infinita elementa et infinite qualitates. tunc non possent ad invicem transmutari. quia in infinitis infinita sunt media. et talia non possunt transire. ut de tercio metaphysice. Tercium inconueniens. quod si sic etiam primum elementum non posset mutari in sibi primum sicut ignis nunquam transibit in aerem nec e converso. quia in qualiter istorum sunt infinite qualitates. quod impossibile est per aliter. Quarta inconueniens. quod omnia elementa erunt unum. quia per et quod omnes qualitates que sunt superiorum necesse est existere in inferioribus. et qualitas

tes que sunt inferiorum necesse est existere his. id est superioribus quibus. quapropter omnia erunt unum

Queritur utrum positum elementis infinitis possibile sit necesse in quolibet elemento infinitas prarietates esse. Dicitur quod sic. quia quolibet elementum distinctum constituit una prarietas tamquam formalis primum. ut visus est superius. Et illi prarietatis prout opus iuvent in elementis distinctis. et prout in aliis quibus prarietates. Si ergo esset infinita elementa oportet esse infinitas prarietates in quolibet elemento. quibus prarietates infinitas aliis elementis. Sicut (exempli gratia) si poneretur quantum elementum distinctum. tale haberet prarietatem ab aliis distinctam iuxta modum nunc tactum. et sicut si poneretur sextum. Si ergo ponatur infinita erunt sicut infinite prarietates. Quod autem impossibile sit elementa esse in finita. patet ex littera Aristotelis immediate exposita

Ad. Unum elementum eadem prarietate prout prarietates pluribus elementis. non opus elementis existit infinitas prarietates esse infinitas. Ans. probat. quia ignis calidus et sic? prarietates a quod frigide et humide. et sicut acri humido. Et prout probat. quia eadem quod liras iuvent in pluribus elementis. ut manifeste de igne et aere. ergo eadem prarietates. Tener prout prarietates causat ex qualitate. ut ex dictis. Dicitur ad primum quod prarietates est primum formale reponens elementum in fortis ratione actum passivum. sicut visus est superius nec sufficit una qualitas tamen opus elementum duobus esse constitutum et quod quolibet elementum est ab aliis quod prarietates distinctum. quod si ponantur infinita elementa. prarietates necesse erunt infinite. Ad prout probat. dicitur quod una prarietate unum elementum prout prarietates. sic ignis calidus et sic? prarietates a quod frigide et humide. prout prout prout una qualitate sue prarietatis prout plures aliis impescat prarietates. si si elementa essent infinita oportet ea habere infinitas prarietates

Admirabitur autem aliquis. dicentes plura unum elementa corporum ut transmutentur invicem. sicut Empedocles inquit. quomodo contingit eis dicere comparabilia elementa. tamen de sic. hec enim equalia omnia esse. Si ergo finem quantum necesse est ali quod esse existens in omnibus comparabilia quod mensurantur (verbi gratia). Si ex aque pugillo erit aeris pugilli decem. id est aliquid erant igitur ambo si mensurantur eodem. si autem non sic finem quantum comparabilia ut quantum ex quanto. sed finem quantum potest (verbi gratia) Si pugillus aque equaliter potest infrigidare et decem aeris. et sic finem quantum et non finem id quod quantum comparabilia. sed finem id quod possunt aliquid Erat ergo et non quantum mensura comparare. et finem potentias et finem proportionem (verbi gratia) ut hoc calidum hoc album. hoc autem ut hoc significat. in quali quodem simile. in quanto autem equalis. inconueniens igitur videtur si corpora immutabilia entia non proportionem comparabilia. sed mensura potentia. et quod esse equalia. calidum autem simile ignis tantum et aeris multiplex. Ideo enim plures quia homogeneos talem habebit rationem

Postquam philosophus destruxit unam opinionem falsam de transmutatione elementorum. Hic prout destruit aliam. Et circa hoc duo facit. quia primum ponit eam. sed reprobat ipsam. ubi duo prout. Circa primum sciendum est finem doctorem sanctum quod Empedocles licet ponat elementa esse intertransmutabilia. posuit tamen ipsa ad

pp iii

Reprobatur et
opinio
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100

Secundus

De generatione

20° ut
 22° q^o r^o n^o p^o
 p^o p^o b^o l^o a^o n^o m^o
 23° q^o r^o n^o p^o
 a^o l^o q^o p^o r^o q^o
 a^o n^o a^o d^o s^o o^o
 p^o r^o a^o l^o s^o d^o
 p^o r^o p^o p^o p^o
 p^o r^o p^o p^o p^o
 d^o n^o a^o o^o s^o

nūc esse ppabilia. Et hoc ergo sumit Aresto. rōem con-
 tra eū. Et est rō talis. q^uoniam sunt ppabilia. illa sunt etia
 trāsmutabilia sed elemēta fm Empe. sunt ppabilia. ergo
 sunt trāsmutabilia. Pote est etiā aliter rō sic formari. Si ele-
 menta sunt intrāsmutabilia nō erūt ppabilia. sed psequē
 est falsum fm Empe. q^u ipse d^{icit} ea esse ppabilia. q^u equalia
 ergo 2 aⁿis erit falsum. scz ipa esse intrāsmutabilia. Circa
 istā rōem sic pcedit. q^u pmo ponit eā p modū questionis.
 Dicens q^u si elemēta sunt intrāsmutabilia q^uo puenit eis
 q^u sunt ppabilia. quasi diceret. nullo mō. Sed tū Empe.
 d^{icit} sic. scz q^u sunt ppabilia. q^u d^{icit} ea esse equalia Tunc ibi.
 (Si ergo fm q^urum) pbat q^u dixerat. videlicet hoc stare
 nō posse q^u elemēta sunt ppabilia 2 equalia. 2 tū sunt intrāsmu-
 tabilia. Et q^u duplex est ppatio. scilz fm quantitātē. et
 fm virtutē. Ideo pmo ostendit q^u si elemēta sunt ppabilia 2
 equalia fm quantitātē. ut si ex vno pugillo aque fiat decem
 pugilli aeris. necessario op^{er}et q^u aliq^u vñ sit in eis in quo
 cōueniāt 2 in quo mensurent. 2 hoc est illud in q^u ppantur.
 q^u in oib^{us} ppabilibus est aliq^u vñ quo mēsurantur. Si
 cur q^u ex quāta aqua puto ex vno pugillo fit quātus aer
 puta decē pugilli aeris. op^{er}et materiā esse vñ q^u sit mino-
 ris 2 maioris quātū sub forma aq^u 2 aeris. Sed quē-
 cūq^{ue} cōicant in materia trāsmutant adinuicē. G^{en}elementa
 sunt trāsmutabilia. Silit^{er} etiam pbat p^hs q^u si elemē-
 ta sunt ppabilia fm quantitātē potētie sue virtutis (v^l q^u
 idē est) fm qualitātē. q^u n^ullomⁱⁿus sunt trāsmutabilia
 (V^{er}bi gratia) si ponat aer esse frigidus. 2 querat virtutē
 em possit infrigidare vnus pupillus aq^u q^urum p^ont infri-
 dare decē pugilli aeris. tūc fit ppatio fm quantitātē virtu-
 tis. 2 nō fm quātū dīmensionis. Et ista ppatio p^ont fieri
 dupl^{ic}it^{er}. scz fm dissimilitudinē q^u scz fit in vna q^uitate que ē
 in diuersis subiectis. q^u silitudo est rep^{er} d^{ic}itū eadē qualis-
 tas. Et fm p^oportōem q^u fit in diuersis qualitātib^{us} habēti-
 bus se in vna habitudine ad duo subiecta (V^{er}bi gratia)
 cū d^{icit} sicut hoc est calidū. ita hoc est album. Ibi hoc 2 hoc
 f^{ac}iant in q^uitate sile 2 in quātitate equalē. sed hic p^ont non
 est eq^uitas. sed p^oportio. Nec sic videbat Empedo. intellige
 re. ut d^{icit} cōmentator. Si fiat ppatio elemētoz nō fm p^o-
 portōem. sed fm mēsurā potētiāz q^u est ppatio in vna q^u-
 litate in sp^{ec}ie. sicut cū dicim^{us} q^u modicū ignis h^{ab}et tantā vir-
 tutē in calore sicut multū aeris. tūc op^{er}et q^u sint adinuicē
 trāsmutabilia. q^u idē 2 plus dicūt aliq^u homogēnos ad ē
 vnus generis. g^{en} op^{er}et q^u cōicent in materia. sed quoz est
 materia vna illa sunt adinuicē ppabilia. Falsum est q^u q^u
 d^{icit} Empe. scz q^u elemēta nō trāsmurent adinuicē Et q^u
 uis ista expositio longa sit. tū si q^u diligenter aduertat co-
 ra virtutē istoz verbor^{um} in hoc cōsistit fm doctozē sancru^m
 q^u ea que ppantur siue pmo mō siue scdo mō habēt eādē
 materiā. 2 talia necessario sunt mutabilia ut d^{icit} est

Arguit. Quātitas terre 2 alioz elemētoz
 est ppabilis quātū stellas. 2 tamē
 non est eadē materia vtroq^{ue}. ut d^{icit} duodecimo metaphy-
 sice Dicendū fm doctozē sancru^m. q^u hoc argumentum in
 forma ponit q^u p^hs non loq^uitur hic de quātitate fm extē-
 sionē. sed de quātitate fm substantiā. 2 hoc f^{ac}it cū d^{icit} decē
 pugillos aeris esse equalēs vno pugillo aque. sunt em eq^u-
 les in materia. q^u tūc est hic de materia q^urum ibi. Et q^u cō-
 municāt hoc mō in materia sunt adinuicē trāsmutabilia
 Et vocat hec compatio fm quantitātē. q^u rarum 2 densū
 fm nō addunt sup^{er} partes materie qualitātē. que essentia
 liter sit qualitas. sed potius situm ad dīmensionē partūz

materie p maiorē 2 minorē quantitatem.

Ar. Ignis 2 sol sunt compabiles in calefactōe fm
 magis 2 minus. 2 tamē nō cōmunicāt in mas-
 teria. ergo nō omia compabilia adinuicē fm potētiāz vel
 virtutē cōmunicāt in materia Dicendū fm eundē
 doctozē. q^u p^hs intelligit dictum suū de his que ppantur
 fm qualitātē vel virtutē vnuoce acceptam in in vtroq^{ue}. ra-
 lis autem virtus nō est virtus calefactiua solis 2 ignis. 2
 ideo cessat obiectio.

Sed neq^{ue} augmētatio vtiq^{ue} erit fm Empe
 doctē. sed fm additōem. Igne em auget ignis
 Auger aut puluis p^orium genus. ethera autē
 ether. Hec aut adiciunt. vident aut nō sic au-
 geri q^u augent. Multū aut difficilius tradere
 de generatōe fm naturā. aut semp aut multum
 ea aut que p^ont semp 2 multū ab entētu 2 fortu-
 na. Que igit^{ur} causa ex homine hoīem. aut semp
 aut multū ex frumēto frumentū. sed nō oliuam
 aut si ita componat os. nō em vt p^otingit cōue-
 nientib^{us} nihil generat. quācūq^{ue} illi inquit.
 sed rōne aliqua. Querit horuz causa non ignis
 aut terra. sed tamē nec amicicia neq^{ue} lis cōgre-
 gationis em solū hec. hec aut segregatiōis cau-
 sa. hec aut est substantia vnus cuiusq^{ue}. sed non so-
 lum et mixto 2 separatio mixtoz. Quemadmo-
 dum ille inq^uit fortuna em ad equalē nominat.
 sed non est rō. Est em misceri vt cōtingit. natu-
 ra igit^{ur} entū causa est ita habere 2 vnus cuiusq^{ue}.
 q^u natura hec est. de qua nihil d^{icit}. nihil igit^{ur} de
 natura d^{icit}. sed tamē 2 bonū hoc est 2 optimum.
 hic aut mixtōem solum laudat. et em elemēta se-
 gregat. non lis. sed amicicia. que natura p^ora
 deo. dicitur autem 2 hec *Augmētatio in cōueniētia*

Hic p^onter reprobatur dicta opinioē deducēdo ad q^uā
 alia incōueniētia. Et s^{ic} duo. p^omus est. q^u hec opinio tollit
 augmētatiōē. Et s^{ic} sic ostendit. q^u si elemēta nō trāsmurent
 tūc op^{er}et q^u vñ addat aliter. sicut lapis lapidi. sed illa ad
 ditiō est q^uā accumulatio 2 nō augmētatio. neq^{ue} fm eos
 neq^{ue} fm nos. q^u op^{er}et illud q^u q^u sit augmētū trāsmutet
 in lauerū. Etia fm Empe. illud q^u auget. auget a suoi sili
 sicut ignis auget igne 2 vñq^{ue} q^u auget p^o aliq^u sui generis
 sicut ether auget ethere. ita q^u illa augmētatio fit p altera-
 tiōē 2 p^ouersionē augmētatiōē. Augmētū. sed talis cōgre-
 gatio est eozundē manentiū fm forma. g^{en} res fm illū modū
 nō vident augeri Tunc ibi (Multū aut) Ponit scdm
 incōueniētiā. 2 est q^u hec opinio cassat generatōē. Dicit g^{en}
 difficile fuit Empe. saluare augmētū. S^{ed} multo difficili^{us}
 est ei tradere. i. tractare de generatōe fm naturā. nō enim
 potuit talē generatōem saluare fm casuz 2 fortunā. q^u illa
 q^u generant fm naturā aut fiūt sp^{ec}ie aut frēq^unter. sed illa que
 s^{ic} a casu 2 fortuna sunt p^ont sp^{ec}ie 2 frēq^unter. Sicut (ex pl^{ur}i-
 g^{en}ta) Ex hoīe sp^{ec}ie aut frēq^unter generat hō. 2 ex frumēto sp^{ec}ie ge-
 nerat frumētū. 2 non oliuā. q^u sp^{ec}ie ex sili sile. p^oducit. nisi fiat
 peccatū nature. p^ont defectū. Si aut ita esset vt d^{icit} Empe
 doctē. scz q^u elemēta sunt intrāsmutabilia tūc equaliter

generatione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

et corruptione

Folio xxxij

posset ex homie generari alius et hō. qz vtrūqz illor nō est
nisi pgregatio elementoz. qz hō generans non habēs for-
mā nō inducit formā in generato. nec puenit cum eo in for-
ma. Etā si caro z os ita pponant. s. p. quandā accumula-
tionē elementoz puenientibz elementis vt ptingit. i. fortuitū
tu. tūc nihil generat. qz sp. fit generatio p rōnabile vnionez
elementoz. z huius est aliq. cā vna. sed nō qz tuoz elemēta
qū illa sint plura z p raria in qzlibet pōne. Sed illa cā nō
est amicitia. qz illa ē solū causa pgregatōis. nec lis qz est for-
mā cā segregatōis. Ergo necessariū erit qz sit forma rei qz
facit hoīem esse hoīem. z carnē esse carnem. z illa forma est
suba z natura vniuersitatis rei. Et qz mixtio non solū est a
cōgregatōe z segregatōe qz noīat ab Empe. fortuna. sed ē
rō. i. forma rei. qz est cā entū. qz scz ab hoīe sp. generat hō.
Sed de hac forma vel natura nihil dē Empe. qz tūc est bo-
nū z optimū vniuersitatis rei. bonū qdē in se. z optimū in
ordine vniuersi. Et laudat Empe. solā illā mixtōem qz fit
p pgregatōem z segregatōem. qz in veritate nō est mixtō
sed solū quedā pō. qz qz elemēta qz fm Empe. sunt natu-
ra pōra deo. i. celo. segregant ex pposito in quo sunt salua-
ta. hoc nō facit lis. sed z hec. i. amicitia. qz vult ea pgregare
ad homogenia. dicitur autē pōra celo. quia Empedocles
dixit celum esse compositū ex elemētis

Amplius de motu dē simplr. Non em̄ suffi-
cīr dicere qm̄ amicitia z lis mouēt. sed nō hoc
fuit amicitie esse qz motu. tali liti aut quod tali
Dpotebat igit aut determinare. aut supponere
aut demonstrare. aut certe. aut molliter. aut ali-
ter qualiter Amplius aut qm̄ vident vtrū ei et
pter naturā moueri corpa. z fm naturā (verbi
gratia) ignis qdem supius qdem nō vi. inferi
aut vi. vis aut ei qd fm naturā contrariū. Est
aut quod vi est. igit fm naturā moueri. Hanc
igit amicitia mouet aut nō. contrariū em̄ terrā
supius z segregatōi assimilāt. z magis lis cā
est eius qz fm naturā motus qz amicitia. qz pro-
pter z vniuersaliē pter naturā amicitia erit ma-
gis. simplr aut nisi amicitia aut lis moueat eo-
rum corpoz nullus motus est neqz mora. s. in
cōueniens. Ampli aut z vident mora segre-
gaur qdē em̄ lis. ductus est autē supius ether
nō a lite. sed qnqz qdē inqz vi vt a fortuna. sic ei
pstituit currēs tūc. multoties aut aliter qnqz qz
dē em̄ innatū ignē supius agi. ether aut ingre-
diebat terre pfundas radices. Sil aut z mun-
dū silr habere inqz in lite nūc z pus in amicitia
Quid igit est qd mouet p mū et cā mor? nō em̄
amicitia z lis. sed cuiusdā motus bec causa si
est illud principium

De pter phs reprobat Empe. qz non potuit pgrue
saluare motū locale. nec fuit de eo loquit vtr debuit p tres
rōnes. quaz pma est. qz Empe. loquēdo de motu dē. id ē
narrat simplr qz amicitia z lis sint pncipia mouētia qz ex
natura sua haberēt causare talē motū. sed hoc nō est de rō-

ne amicitie vel litis. qz optebat qz hoc determinaret aut dē
re. i. p causam pncipia aut molliter. i. p cām nō cōuertibile si
ue remorā. aut aliter qzlibet. i. p rōnes. pbabiles. vt p indu-
ctionē vel exēplū. S. Empe. nihil hor fecit. qz narrat sim-
plr z insufficiēter. Secda rō tangit ibi (Amplius aut.)
Et est tal corpa naturalia mouent violētē. z etiā mouent
fm naturā (s. bi grā) ignis mouet naturalit fursuz z deor-
sum p violentiā. z illi mor? hnt fieri circa idē. qz Triant. et
p raria hnt fieri circa idē. Querit qz ab Empe. vtr mor?
amicitie sit natural vel violētus. z videt qz nō sit natural
fm Empe. qz ponebat amicitia pgregare. s. nūc qz pgre-
gāt elemēta nisi ignis descēdat ad terrā. vel terra ascēdat
ad ignē. qd est z naturā. qz natural mor? nō assilabit cōs-
gregatōi s. segregatōi. Tūc em̄ mouent elemēta natu-
ralit qn segregant. z qd libet vadit ad suā pncipia spherā. z sic
vtr lis erit magis cā mor? natural qz amicitia. qd est z rō-
nē. etiā fm eū. qz est impossibile ponere litē z amicitia ē pnci-
pia motiua. Si qz nō sit pncipia motiua. fm Empe. nō
sunt alia pncipia. tūc null? erit mor? natural corpoz. nec
aliq. qz. qz huius z p rario hnt fieri circa idē. hoc aut ē ma-
nifeste falluz. Tercia rō tangit ibi (Ampl? aut z videt)
Dicēs qz Empe. subijp p rardicit. qz ponit tūc duo pnci-
pia motiua. i. litē z amicitia. z tūc posuit moruz eē a casu z
fortuna. sicut (exēplū grā) qn aliqd corrūpit tūc segregatur
elemēta p litē. z mouet ignis fursum a lite. sed qz nō sp. mos
uet fursuz fm eū. sed qnqz ingredit ad radices. i. ad caue-
nas terre. vt apparet in montibz aut pncipibz. qz fm eū ignis
aliqū mouet a fortuna fursum z deorsum. Et in hoc pter-
cat Empe. qz dicebat naturā subiacere casui z fortune
Et silr cū dicitis impossibilitibz dixit mundū esse genituz ex
chaos pncipio. in quo tpe amicitie grossa p mixtōe fuerūt om-
nia. sed postea p litē segregabant. in q segregatōe ignis
a fortuna qnqz ascēdit z qnqz descēdit. S. qz casus et for-
tuna sunt cause p accūs optet qz reducant ad aliquā cām
p se. sed illa nō est amicitia z lis. qz illa solū est cā cuiusdā
motus. i. pgregatōis z segregatōis. qz optet ponere aliquā
aliā causam que vltier est causa. motus

Incōueniens autē z si aīma ex elemētis. aut
vnu aliqd eoz. alteratōes em̄ anime quō erunt
(Verbi gratia) musicū esse et rursus sine mu-
sica aut memoria aut obliuio. palā qm̄ si ignis
anima passiōes erūt ei qz cūqz igni fm qz ignis
si aut miscibilia corpalia. boz autē nulla corpa-
lis. s. de his alterius opus est cōtemplationis
Hic reprobat opintōē Empe. in hoc qz dicebat aīam
pponi ex elemētis p duas rōnes. Dicēs pmo. qz incōue-
nīs est dicere qz aīa sit pposita ex elemētis omnibus. vel ex
aliqbus. vel ex aliq eoz. qz si aīa esset elementū aliqd. puta
ignis vel ex elemētis. tūc non erunt alteratōes aīe (verbi
gratia) si anima esset elementū vel ex elemētis. tūc nō
habebit habitū musicē. i. rursus nō mutabit de musica in
p rariōem musicē. ita qz sit sine musica. nec etiam poterit
mutari de memoria in obliuionē vel ecōuerso. Sed si aīa
sit ignis. tūc quēcūqz passiōes insunt igni fm qz ignis etiā
tnerūt aīme. qd est impossibile. Secūda rō. qz omnia misci-
bilia sunt corpalia. vt in pmo dē m̄ est. sed nulla aīa est cor-
poralis. qz cōstat qz aīa nō sit elementū nec mixta ex elemē-
tis. Sed de his determinare est opus alterius contempla-
tōis. quia p rinet ad librum de anima

2920

3920

Her aīa p r ppo
m ex elemētis
p a 20

2920

¶ Secundū capitulum.

Itud scdm caplm tractatus scdm in qd plius determinat
de generatioe ppositoy ex elemētis. Et diuidit in duas p
tes. in pma facit h qd dcm ē. in scda oñdit q ad generatō
nē mixti pcurrit oīa elemēta. ibi (Quā autē) Circa primuz
duo facit. q. pmo arguit ptra autē oñ dēdo q fm eos nō
posset ēē verus mod⁹ generatōis mixtoꝝ. scdo determinat
veritatē ibi (Quapropter) Circa pmo pñt duas opinioēs
de elemētis. Dices q de elemētis ex qbus itz corpa pstrutura
est qdā vera opinio. q. q hñt aliqd cōe qd est vna materia.
et ab illa hñt q transmutant adinuicē. q necariū ēē dicere
q si elemēta trāsmutēt adiuicē q habeāt eē vñā materiā
cōem qdō vna ab vnitatē potētē q est in ea, z est in poten
tia ad formā. s. cuz habeat potētā ad oēs formas. necē est
ipam trāsmutari p successiōē mor⁹ in oēs formas. z sic ne
cessē ē q de vna formā aliā trāsmutēt Sz alia fuit opinio
Empe. q dixit elemēta ēē intrāsmutabilia Tūc ibi (Qui
tūc em) oñdit q fm opinioē Empe. non p̄ dari verus
mod⁹ generatōis mixtoꝝ. nec etiā p̄ dici fm illā opinio
nē q vñūqz elemētū fiat ex q̄libet pte mixti corporis. qā
isti dicūt q elemēta fiat ex corpe. sicut lapides z lateres ex
pariete. Sz dī Aresio q h sit incōueniēs. q isti nō pñt di
cere quō ex elemētis sit ppositis generē mixtū. sicut car
nes z ossa z vñūqz alioꝝ corpoz mixtoꝝ. Et h. l. Tho.
sic oñdit. q si pponerēt q z gregarent elemēta in vñū re
manētibz formis z opatiōibz suis. tūc ignis in vna parte
mixti ēēt adurens z aq fluēs z cūis. Sili ignis nō ligatus
ascēderet z terra descēderet. tūc elemēta nūqz pstrēt nec
faciēt ossa z carnes Tūc ibi (Iz autē) Oñdit q p̄ces
dēces elemētoꝝ trāsmutātōē hñt pma opinio de p̄ces
culter pñt saluare generatōes mixtoꝝ. Dices q q̄uis trās
mutatio elemētoꝝ fiat ex seinuicē in hys q̄stōē z difficult
tatē quō ex elemētis generē mixtū qd est aliud p̄ter elemē
ta. Sicut (exēpli grā) Ex igne generat aq. z ecōtra. ex aq
ignis. z hoc iō. q. habet vñā cōem materiā z cōe subiectū
sed verum ex eis generē caro vel medulla. et quō generen
tur hec mixta patet difficultatē

generari ignē ⁊ aquā. quēadmodū si ex cera ge-
nerat⁹ vtiq; ex hac q̄dem pte sphaera: piramida
aut ex alia aliqua. sed contingebat ex alterutro
generari. hec q̄dē igit hoc generant⁹ mō ex car-
ne ex q̄libet ambo: eis aut q̄ illo mō dicūt nō cō-
tingit. sed vt ex pariete lapidis ⁊ lateres alteru-
trū ex alio loco ⁊ pte. Siliter aut ⁊ faciētib;
vnā eorum materiā habz aliquā questionē q̄uo
erit aliqd ex ambob; (Verbi gratia) ex calido
et frigido aut igne ⁊ aqua. si em̄ est caro ex am-
bobus. ⁊ neutruz eorum. nec rursus cōpositio
salua totū. quid relinquūt nisi materiā esse.
quod ex illis. alterius enī corruptio. aut alte-
rum facit. aut materiā.

Hic p̄r p̄s itez redit sup̄ sc̄am optinōē. vt melius
ōndat q̄o ex ip̄a nō posset sumi verus mod⁹ generatōis
Dicēs q̄ Empe. nō potuit assignare modū q̄ corpa mixta
p̄ponant ex elemētis. q̄ nec ēst fm̄ eū mixturā cē p̄pōem
elemētōz. sicut partes ē p̄positus ex lapidib⁹ 2 laterib⁹ sal
uatis elemētis 2 p̄positis ip̄is fm̄ mīma. S3 h̄ est incōue
niēs. q̄ q̄d vni ēst mixtū fm̄ hūc modū. s. male vidēt q̄ nō
discernit inter p̄rē 2 p̄rē erit alter. i. bñ vidēt. nō mixtū. et
sic idē esset mixtū 2 nō mixtū. Sequitur etiā aliud incōueni
ens. q̄ fm̄ (nos nō ē q̄ciq̄ p̄rē carnis generab⁹ q̄libet
elemētū. s3 ex vna p̄rē vnū. 2 ex alia p̄rē aliud. sicut sic vna
p̄rē cere fiat ip̄hara. 2 ex alia fiat figura piramis. Sed illa
fī f̄ falsa. vt p3 p̄ ea q̄ dicta sunt in caplo de mixturōe. q̄ sicut
ex vna p̄rē cere p̄rē formari q̄libet figura. ita ex q̄libet parte
mixtū p̄ resolutiōem p̄rē q̄libet elemētū generari. 2 q̄ h̄ec
ambo elemēta. s. ignis 2 terra. 2 etiā alia generant ex q̄libet
carne. lex q̄libet p̄rē carnis. Sed Empe. cogebat dicere q̄
illa generatio fieret ex diuersis p̄rē 2 ex diuersis locis ip̄s
suis mixti. Tūc ibi (Sik̄ aut̄) Aristō. opponit p̄rē p̄
mā optinōē. Dicēs q̄ etiā ponētib⁹ elemēta habere vna
materiā 2 ēē trāsmutabilia sequētur incōuenientia. q̄ h3
difficultate q̄o fiat mixtura ex cōtūto 2 frigidō. aut ex igne 2
aq̄. Si enī caro sit ex ābōz 2 fit neutz. eoz. q̄ nec ēst ignis
nec aq̄. nec rursus est p̄pō saluatorz. q̄ nō manēt elementa
in mixto p̄rē p̄pria forma. tūc vt videt nihil relinquitur nisi so
la materia. p3. q̄ corruptio alteri⁹ elemētū vel facit alterz ele
mentū. vt q̄n vnū corruptū ē in aliud. aut facit materia i nō
corruptū vnū in alterū. q̄ tūc corruptio est in aliq̄d cōē. s3
nihil ē eis cōē nisi materia. sola aut̄ materia relicta nō fit mix
tura. q̄ relinquit dubiū q̄o ex elemētis fiat generatio mixti.

Quapropter qm̄ est z magis z min⁹ calidū
et frigidū. qm̄ qdē simplr est alterū actu potētia
alterū erit. qm̄ aut nō oīo. sed vt qdē ens calidū
et frigidū. vt aut frigidū z calidū. qz q̄ miscetur
corruptū ītēsiōes adinūcē: tūc neq; materiā
erit. nec illorū. Prioz alterutrū actu simplr. s; me
diū. Scdm̄ vero qd est potētia magis calidū
vel frigidū vel cōtrarie fm̄ hanc ratōē. z ratōē
duplīter calidum potētia q̄ frigidū vel tri
plicit̄. vel fm̄ alium talē modum erunt vtrūq;
mixta. alia ex cōtrariis elemētis. aut ex elemē

ris. & alia elemēta ex illis. potentia qualiter en-
tibus. nō ita vero vt materia. sed fm̄ predictuz
modum & erit q̄dem ita mixtio. illo vero modo
materia fm̄ q̄ generatur

Hic pñter phus determinat veritatē. ⁊ circa hoc duo facit. qz pmo ostendit modū generatōis in vniuersali. Secundo magis in spēali pñrahendo ipm ad mixtōem elemētoꝝ in pñstitutione ppositi. ibi. (Qm autē patiunt.) Pmo ergo relicta secūda opinione tanq̃ falsa ⁊ impossibīlī. sup̃posita pma ponit verū modū generatōis eoꝝ pꝝ mixtōrum. ad cuius euidētiā p̃mittit duo. pūmū qd q̃ differētī elemētoꝝ sunt cōtrariē. sicut calidū ⁊ frigidū. ⁊ fuscip̃sunt magis ⁊ minus. Secundū est qñ alterū illoꝝ est simp̃pliciter in acutū ⁊ simp̃līr dominat ⁊ alterū simp̃līr in potentia tunc non potest esse mixtū. quādo vero vñū nō est oīnino in acutū. nec p̃ excessum dominat alterū. tunc generat quod dā mediū quod nec est simp̃līr calidū nec simp̃liciter frigidū. sed p̃cipians quodāmodo naturā vtriusq̃. Et hīdeo. quia quādo elemētā miscēt. tunc intentōes suē for̃mē cōrumpunt ⁊ remanēt in virtute. Et illud ex eis generatū non est sic in potentia sicut materia. nec est simp̃līr alterū elemētoꝝ. sed est mediū inter ea. ⁊ diuersificat f̃m q̃ diuersificat virtutes miscibīlī. Sicut (exēplī gratia) Si ponat q̃ ignis excedat virtutē aque. tūc mediū generatū est magis calidū q̃ frigidū. Et hoc diuersificat f̃m p̃portōnem virtutis vniū elemētā ad virtutē alterius. quia si caliditas excedat frigiditatē duplī. mediū duplī calid⁹ erit et si triplī. triplīr. Sꝫ hunc ergo modū erit mixtū ex elemētis p̃trariis p̃ p̃pōem vel mixtōem. sed elemētā erūt ex illis mixtis p̃ resolūtōem. qz mixta sunt potētia q̃tuor elemētā. nō q̃dem sicut materia. sed sicut dictū est.

Quā autē patiunt cōtraria sē q̄ in primis
determinatū ē. est ei actū calidū pōnā calidū z ac-
tū frigidū. z potētia calidū. Quapropter si non
coequant trāsmutant inuicē. similiter autē et in
alijs cōtrarijs z p̄mo elemēta si trāsmutant. ex
his autē carnes z ossa z que talia calido q̄dē ge-
nerato frigido: frigido autē calido quādo ad me-
diū veniūt. Hoc em̄ neutriū mediū aut multa z
non indiuisibile. Similiter autem z siccz et
humidū z alia talia sē modicātem faciunt car-
nem et os et alia.

Die p̄ter trahit modū q̄ dictus est vn̄uersaliter ad
p̄positū. Dices q̄ q̄ om̄ia cōtraria patiunt̄ admiuicē. sicut
dēm est p̄us in cap̄to de actōe q̄z q̄ est actu calidū ē pōnā
frigidū. z e cōuerso. si elem̄ta nō adēquant in pōtētijs suis
sed vnū oīno aliteri p̄dñaret. tūc trāsmutarent̄ admiuicēz.
et nō fieret mixto. sed corruptio debilioris. z generatio s̄s
ue augmētū p̄dñantē. z sicut dēm est de calido z frigido
ita sūp̄ dōm est de hūido z siccō. ¶ p̄ter q̄ elementa p̄us
semuicē trāsmutēt. postea adēquis pōtētijs eoz. s̄m aliā z
aliā p̄portōne generant̄ carnes z ossa z h̄mōi talia. q̄z calū
dum s̄m aliq̄d est infrigido. z e cōtra. q̄z in mixto materia
vni? 3rū p̄tē cap̄it alteri? qū veniūt ad mediū. z tale me
diū nō s̄p̄bz vnā p̄portōne nec s̄p̄ edūter p̄cipat p̄raria
nec est indiuisibile. i. nō est vno nō mediū sed diuersis s̄m
diuersam p̄portōne p̄rariōz. z s̄m hoc diuersa sūnt et eis

ficut hō. cui? pplexio maxie vicina est tēperamēto. et leo q̄
est calide pplexionis. ⁊ asinus qui est frigide cōplexionis.
Et ita similiter dicendus est de humido ⁊ secco que in alia
pportione faciunt carnem. ⁊ in alia ossa

*O*mnia aut mixta corpora quęcūq; circa me
diū locū sunt ex omībus cōposita sunt simplici-
bus. Terra quidē inest oībus. quia vnūquod-
q; est maxime ⁊ multū in pprio loco. Aqua autē
quia oportet terminari quodcūq; cōpositū. so-
la autē est simpliciu bene terminabile aqua. Am-
plius autē ⁊ terra sine humido nō potest cōmo-
rari. sed hoc est quod continet. Si em̄ auferat
ex ipsa omīno humidū decidit vtiq;. Terra q/
dē igitur vtiq; ⁊ aqua propter has insunt cau-
sas. Aer autē ⁊ ignis quoniā p̄traria sunt ter-
re ⁊ aque. terra quidē aerī. aqua vero igni p̄tra-
ria est. vt cōtingit substantiās substantię cōtrarias
esse. Quoniā igitur generationes ex cōtrarijs
sunt. insunt autē altera extrema cōtrariorū. neces-
se est ⁊ altera inesse. Quapropter in omī cōposi-
to omīa simpliciter erunt.

Hic pñter ostēdit q in qñbet mixto sint oia elementa. pñmo p cām. sedo p effectū. ibi (Testificari aūr) Circa pñmz ostēdit pñmo q in qñbet mixto sit terra z aq. Dico q omnia corpa mixta q sunt circa mediū qd est terra. necārio sñz cōposita ex oibz corpbz simplicibz q sunt qñtuor elemēta. S q in omni corpe mixto sit terra. sic ostēdit. qz locus z locatus sunt eiūsdē nature. cū vnūqđqz sit in maxie z frequēter in suo loco. sed oia mixta naturalit̃r dēscunt in terra sicut in loco. G opret q in qñbet mixto sit terra z nō solū est ibi terra. sed p dñā in ipō. Qs aūr aq sit in qñbet mixto pbar ex h. qz terra nō hz pñuatōem. nec in ipa possit aliq figura cōsistere sine aq. q opret pres mixti ēē terminatas. z sola aq est bene terminabilis. vr dñm est sup. Etā terra ppter naturale siccitū qd est in ea nullaten⁹ pmozat sine hūido qd est cōis mutatis. z hūiditū qd est in ea pñmet ipām terrām. qz si a terra ips hūidū auferat totalit̃r tūc ipa statim decideret z cōuerteret in puluēre. Terra g z aq ppter dicatas causas sñz in mixto Tūc ibi (Aer aut z ignis) Qñdit q in qñbet elemēto sint aer z ignis. tali rōne terra z aq alterant in mixto et vnūqđqz miscibilū alterat a suo pñario. G opret ignē z aerē ēē in mixto Tenz pñā. qz aer pñariat terre z ignis aq rōē qñtari. Etā generatōes sñz ex pñariis. sed in mixtis sunt extrema pñariōz. s. frigidū z siccū q sñz vr terra. z hūidū z frigidū qd sunt in aq. G etiā necesse ē. relīq inesse. s. calidū qd siccū. z calidum cum humidū. Et ergo in omni composito sunt omnia simplicia corpoz.

Testificari autē videt̃ ⁊ nutrimentū vniuscuiusq. Om̃ia qđ ē nutrimentū eisdē ex q̃b sunt om̃ia em̃ ex mixtis nutriunt̃. et em̃ q̃cunq; vtiq; videt̃ vno solo nutriri. vt aq̃ plante multis nutriunt̃. mixta est em̃ aq̃ et terra. ideoq; rustici tē-
rant irrigare miscētes. Qm̃ autē est nutrimentū qđ ē materie: qđ nutritur autē cōiunctum est materie forma ⁊ species rationale tam solas

Secundus

De generatione

simplicium corporum nutriri ignem omnium principem generatorem. quemadmodum et porcos dicunt. Solus enim est et maximus spiritus ignis qui innatus est ferri ad terminum. unumquodque enim natum est ad suum proprium ferri regionem. forma autem et species omnium in terminis. Quoniam quidem igitur omnia corpora ex omnibus constituta sunt simplicibus dictum est

Hic patet prius probatur idem per effectum. Et dividitur in partem principalem et incidentalem. quod incipit ibi (Quoniam autem) Dicitur primo quod hoc quod dicitur est. scilicet quod omnia mixta componantur ex quatuor elementis restituti et approbare videtur nutrimentum uniuscuiusque. quia unumquodque nutritur ex eis ex quibus est. sed que nutriunt nutriuntur ex multis elementis mixtis. Et ex eis demum quatuor elementis omnia mixta consistunt. Maior probatur nutrimentum transmutatur in naturam nutrimenti. sed non possit transmutari nisi haberet eandem materiam. Minor probatur sumendo argumentum a minoribus. quod minus videtur quod plures sunt magis terrestris nutriantur ex pluribus quam alia nutrita. quod licet videatur soli nutriri ex aqua. nutritur tamen ex omnibus. Et multo magis alia. Sed quod ex omnibus nutriantur manifestum est. quod nutritur ex aqua et terra. ut patet in agricultura. quod rustici colentes plantas nascuntur terra cum aqua. quod opererentur duo alia concurrere. ut patuit ex dictis. Tunc ibi (Quoniam autem est.) ostendit incidentaliter quod inter simplicia corpora. solus ignis nutritur. non tamen proprie. quod sola vegetabilia nutriuntur. Dicens quod quod nutrimentum est sicut materiale respectu nutrimenti. quod in suam naturam pervenit. ut dicitur in capitulo de augmento. Ipsum autem nutribile est sicut forma et species coniuncta materie. ideo rationabile est quod solus ignis inter simplicia corpora nutritur quod inter omnia elementa ignis est magis formalis. quod patet ex hoc quod ipse naturaliter fertur sursum ad terminum. scilicet ad circumferentiam orbis quod est maxime formalis inter omnia corpora. Unumquodque enim est natum ferri ad suum proprium regionem quod est ei ratione naturalis. sed forma et species omnium rerum inferiorum preter hominem est in terminis orbium. quod superiora se habent ad inferiora sicut forma ad materiam. Cum ergo ignis tangat orbem lunae constat quod sit naturalis ratio in formalitate. Ultimo recapitulatur. et est littera plana.

Queritur Utrum omne mixtum residens circa locum medium. sit ex quatuor elementis constitutum. Dicitur quod sic. et per mixtum residens circa locum medium intelligitur mixtum perfectum ad excludendum mixta imperfecta quod sursum apparent. ad quorum generationem non concurrunt quatuor elementa. de quibus agit in libro meteorologorum probatur inductivum. primo de terra. quod locatum est de natura sui loci. sed omne mixtum perfectum locatum in terra. est de natura terre. Maior probatur. quod mixtum ad locum illud movetur ad quem inclinatur elementum dominans in eo. et veniens ad istum locum accipit qualitatem loci in quo est virtus salutaris talis elementum. Secundo per de aqua. quod omne mixtum habet partes unitas et terminatas secundum exigentiam forme. quod unio fit per humiditatem aquae. quod sola aqua est bene terminabilis in alio. Sed quod habet mixtum in se ignem et aerem est satis omnium per contrarietatem quam habet ad terram et aquam. unde terra exigit ut consolidet mixtum facies ipsum consistere ne fluat. aqua vero per glutinat partes mixti ne decidant in pulveres. Aer vero necessarius est. quod sua humiditate et subtilitate facit vndique. et ad omnes partes terre aquam fluere. Et ignis pro suo calore digerit elementum suum cum elemento ad completam mixti constitutionem. Et hoc etiam

ostendit prius per locum amovibilem in plantis. ut satis clare patuit circa expositionem littere

Ad. Ex eisdem nutriuntur mixta et possunt. sed. sunt alia mixta que nutriuntur tamen uno elemento. et non constant ex omnibus elementis. Maior est Aristoteles. Sed minor per hos versus coes. Quatuor ex partibus viri ducunt elementis. Allee vnde fouet. gamaleon aere vivit Talpa nutritur humus. flame pascitur salamandra. Dicitur quod hec mixta non habent veritatem nisi a domino. quod scilicet in nutrimento totorum quatuor animalium maxime dominatur aliis istorum elementorum. Sicut in nutrimento gamaleonis dominatur maxime humidum aereum.

Ad. In profundo magis et sub terra generantur multa mixta. ad quorum generationem non videntur concurrere aer et ignis. cum non possint esse in aqua. nec naturaliter sub terra. Dicitur quod ad generationem istorum mixtorum que sunt in aqua et sub terra concurrunt elementa calida virtualiter per influentias et spiritus celestes qui perungunt versus ad centrum terre

Ad. Aurum est indissolubile. et hoc non videtur ex alia causa provenire nisi quod caret humiditate aquea. et per consequens non erit mixtum ex omnibus quatuor elementis compositum. Dicitur quod aurum non est simpliciter indissolubile. sed tamen difficulter. Et quoniam elementa liquefactibilia resolvuntur in solam aquam per liquefactionem. et videtur quod ex sola aqua sint composita. Dicitur quod in illis concurrunt quatuor elementa. sed tamen eis dominatur aqua. et sunt liquefactibilia. non tamen ita domantur quod sufficiat corrumpere alia. quod elementa in mixto sunt reducenda ad medium. non quodem punctuale et indivisibile. sed habens latitudinem. Et quoniam dicitur. verum sit possibile qualitates elementorum in mixto equaliter coeuntes. Respondetur quod non est possibile per naturam. quod una qualitas est magis activa quam alia et etiam quolibet forma mixti requiritur excessum alicuius qualitatis. ut patet ex dictis

¶ Tercius tractatus.

Via vero sunt quedam generabilia et corruptibilia: et generatio pertingit eis que sunt circa medium locum. dicendum de omni generatione simpliciter. quod et que corporum principia facilius enim sic singularia inspicimus. quando de universaliibus accipimus prius

Postquam prius determinavit de generatione et corruptione simplicium quod propositum ex simplicibus. Hic patet in hoc tercio tractatu determinat de causis siue de principijs corruptionis et generationis elementorum et mixtorum. Et circa hoc duo facit quod primo dat intentionem. secundo persequitur intentionem. ibi (Sunt igitur numero) Dicitur quod primo cum sint quedam generabilia et corruptibilia. et generatio et corruptio conveniant illis que sunt circa medium locum. idem dicitur est simpliciter et vlt de generatione ostendendo quod que sunt eorum. scilicet generatorum principia. quod facilius inspicimus in libris partialibus singularia quoniam causas vltis generationis accepimus prius. Et in hoc probatur ille liber ad sequentes non ad precedenti. quia innata est nobis via procedendi ab universalibus ad propria

Sunt igitur numero equaliter et genere eadem principia que et in sempiternis et in primis. hoc quidem enim ut materia est. hoc autem ut forma. Dicitur

aut vt tertium ad huc existere non em sufficien-
tia ad generandū duo quāadmodum et in pa-
mis. vt materia quidez generabilibz qd possibi-
le esse et non esse causa est. Nec quidez em ex ne-
cessitate sunt vt eterna. Horum aut hoc quidem
impossibile nō esse hoc aut impossibile esse. qd
non contingit circa necessarium aliter se habere.
Quedam vero esse et non esse possibile. quod ē
generabile et corruptibile quādoqz quidem em
est hoc quādoqz aut nō est. Quapropter necessa-
rium generationē et corruptionē esse circa po-
ssibile esse et nō esse. Ideoqz vt materia quidem
hec est causa generabilibz vt aut cuius gratia for-
ma et species. hec aut est ratio vniuscuiusqz sub-
stantie. Oportet aut adesse et tertium. quod om-
nes quidē somniant. dicit aut nullus.

Hic psequēter psequitur intentum. et dū dicitur iste
tractatus in duo capitula pncipalia. In pmo ostendit
tria esse pncipia generatōis et corruptōis. scz materiā
formā et efficiens. In scdo specialiter incipit tractare de
pncipio mouente. ibi. Nobis aut vlt. Circa pncipium duo
facit. qd pmo ponit opinionē suā de pncipijs. Secūdo
opinionēs aliorz. ibi. Sed hi quidem sufficientem. Di-
cit ergo pmo qd corpora generabilia z corruptibilia fm
quandā analogiam habent eadem pncipia cum corpori-
bus celestibz z pncipijs. et ergo pncipia in illis scz corrup-
tibilibz et sempiternis sunt eadem genere et numero eq-
lia. Et horum pncipiorz hoc quidem est vt materia. hoc
vt forma. oportet etiā tertium existere scz efficiens. quia
duo pncipia scz materia et forma nō sunt sufficientia ad
generandum. Sed oportet esse tertium scz efficiens. si-
cut nec in pncipijs. id est in celestibus sufficientem materiā z
formā sine motore. materia em cum sit ens in potentia
est causa quare ista inferiora possunt esse z nō esse. forma
vero est causa esse tñ. sed efficiens mouet materiam vt
transmutetur de potentia in actum. Deinde pncipia
ad declaratōem dictorū ponit quandā diuisionē. Di-
cens qd quedam sunt ex necessitate sicut sunt eterna. vt
corpora celestia que in sua substantia et suis moribus
sunt necessaria et similiter substantie separe. Et his op-
ponuntur possibilis esse et nō esse. que sunt generabi-
lia et corruptibilia. qd quādoqz sunt z quādoqz nō sunt.
Et ideo necesse est in eis esse materiam. Sed causa fi-
nalis in pncipijs gratia cuius mouens mouet est forma
et species que est ratio vniuscuiusqz substantie. Et cū
his duobus oportet esse tertium pncipiū quod est effi-
ciens qd omēs antiqui somnauerūt. sed nullus de ipso
aliquid veritatis dixit expresse.

Querit Vtrum tñ tria sint generatōis z
corruptōis pncipia. scz materia for-
ma et efficiens. ¶ Pro responsione norandū fm do-
ctoem sanctum qd rerum corruptibilium quedam sunt
pncipia extrinseca et quedam intrinseca. pncipia extrin-
seca sunt agentia et mouentia. Et ista habent se in quos-
dam ordine. quia quedam sunt remota et quedam pxi-
ma. Remota sunt substantie separe et deus. et illa sunt

eadem oīm corporalium. propter quod dicit pncipia qd cor-
ruptibilia et sempiterno p sunt eadem pncipia numero.
Sed pncipia pncipia rerum corruptibilium sunt ipa cor-
pora celestia. vt dicitur pmo methereologoz. Sed pnci-
pia intrinseca sunt materia et forma et ista non sunt ea-
dem numero corruptibilium et incorruptibilium. sed sunt
eadem genere siue fm analogiam. quia nec materia nec
forma corruptibilium corrumpitur per se. sed solum p ac-
cidens. vt pmo pncipiorz dicitur. ¶ Tunc dicendū ad
questum qd sic. probatur pmo. quia inferiora imitatur
superiora fm quandam analogiam et proportionem. S-
in celestibus inuenitur materia celestis forma et actus
eiusdem materie quo disponitur materia ad recipiendū
motum ab intelligentia. et cum illis duobus inuenitur
intelligentia que influit orbi vim motuam. Ergo mul-
to fortius hec pncipia concurrunt ad generatōem cor-
porum generabilium et corruptibilium. Et vis huius ratio-
nis in hoc consistit omēs motus inferiores reducuntur
in motum localem celestem sicut in pncipium regulans et
causans alios motus. Sed ad motum localem celi illa
tria concurrunt. Ergo oportet equalia et eadem ge-
nera esse pncipia aliorz motuum inferiorz. Scdo proba-
tur. quia quequid potest esse et nō esse habet materiam
sed generabilia et corruptibilia sunt huiusmodi. igit rē.
Et si habeant materiam oportet qd in eis etiam sit for-
ma. quia materia se habet ad formam sicut potentia ad
actum. Si vero materia et forma sint. oportet tertium scz
efficiens esse. quia materia cum sit in potentia nō potest
se deducere ad actum nisi tangatur ab efficiente. Et ergo
preter duo pncipia intrinseca oportet ponere tertium. scz
efficiens. quod est extrinsecum. Sed quō de illo effecti-
uo pncipio. somniant antiqui. patebit clare ex textu
sequenti.

¶ Plura sunt pncipia tribz. pbatur tripliciter.
pmo quia puatio est pncipium generatōis z
corruptōis. vt patet pmo pncipiorz. Secundo. quia
finis est pncipium et causa entis naturalis. vt dicit Aris-
toteles scdo pncipiorz. Tercio. quia scdo pncipiorum
enumerantur quatuor cause. Sed qd sunt pauca pro-
batur. quia ad esse et fieri rerum videtur sufficere actus
et potentia. ergo videtur qd tñ materia z forma sint pnci-
pia generatōis et corruptōis. Dicendū ad oia
simul qd pncipia generatōis z corruptōis possunt di-
uersimode numerari. sunt em duo si solum numerentur
pncipia intrinseca que concurrunt ad esse rei genite.
scilicet materia et forma que sunt pncipia per se manen-
tia et sic facta. Sunt tria dupliciter. Primo si solum enu-
merentur pncipia intrinseca ad esse vel fieri requisita. scz
materia forma et puatio. quoz duo sunt per se et ter-
cium est per accidens. Secundo sunt tria si enumerentur
pncipia intrinseca per se et extrinseca realiter z pncipia ad
motum concurrentia. scz materia forma et efficiens. Et
hoc modo loquitur pncipia de pncipijs in presenti libez.
Et dicitur realiter ad excludendū finem. qui solum
mouet metaphorice. scz fm qd est in ratione. Sunt insup
quatuor si enumerentur pncipia intrinseca p se z extrin-
seca per se. siue sint pncipia siue metaphorice mouentia. scz
materia forma efficiens et finis. Et hoc modo enume-
ratur in scdo pncipiorz. Sunt finaliter quinque enumerā-
do tam pncipia intrinseca p se qd per accidens. et etiam
enumerando extrinseca realiter vel metaphorice mouē

Et corruptione

Folio xxv

et alibus sum? sueti dicere hoc esse efficiens quod est
principium motus et transmutationis. et ergo Plato non
fuit loquutus naturaliter nec artificialiter ponendo yde
as separatas esse causas effectivas. ¶ Tunc ibi. Sed tñ
nec. Reprobatur ista scdm opinionem tribu rōnibz. Quaz
pma talis est. Causa materialis cū efficiente nūqz con
cidit in idē numero. sed materie est pati et moueri. face
re autē et mouere est alterius potentie. qz potentie actiue
q̄ est in agente. ergo sequitur qz materia nō possit esse mo
uens vel efficiens. Alias em potentia actiua et passiua
essent idē. Et hoc manifestat in naturalibz et artificialibz
bus. qz aqua fm qz dicitur Thales est materia oim vt ha
betur pmo metaphysice non facit ex seipā aial. nec ali
qd aliud. neqz lignū qd est materia facit lectū vl scānū
sed artifex p artē quā habet in mente. Scda rō tan
gitur ibi. Quo circa. et est qz tales non recte dicunt. qz
derelinquunt pncipale causam. auferunt em formam et
qd quid est vniuersalis rel. p3 pmo. qz auferunt cau
sam mouentē qua sublata cum materia que est solū in
potentia nō possit mouere ad actū. etiā auferit forma. p3
scdo per aliud qd ipi dicunt. qz ipi attribuant corpora
li materie potentias passiua. qualitatū. et p illas poten
tias valde organice. id est tanqz p organa et instrumen
ta dicunt qz materia generet alia. et sic auferunt cām q̄
est fm spēm. id est causam formale p quam vniuersaliter
collocatur in specie. vt dicit scdo philosophor. Dicunt em
ipi qz calidum qd est in materia sit natū segregare et frī
gidū sit natū pgregare. Et qz illis duobz pstituit mix
tura quedā et distinctio. ideo dicebant qz ex his alia oia
agāt et patiāt et oia ex eis generent et corūpant. ita tñ
qz ignis q̄ est formalissimus et maxime actiuus aliqñ ē
motus a frigido. et sic patitur instrumentaliter. et sic po
suerunt aliquā causam efficientē vel formale. Tercia
ratio ponit ibi. Amplius vero sile. Et est talis. qz dices
re materiā generare p potentias pma. qualitātū tāqz
p organa sive instrumenta idē est ac si diceret qz serra et
qdlibet instrumentū sit causa eoz que generant. sed hoc
est falsum. igitur et. Dm p3. quia semp oportz lignū
diuidi artifice mouente serra ad secundū. etiam oportet
lignū in coequari aliquo homine incidente et mouente
dolabrum. et ita similiter est in alijs. ergo etiam in ppo
sito oportet esse aliquod quod moueat et dirigat qualis
tates tales ad spēs elementor. pducendas. et hoc ē mo
tus celi. vt infra patebit. Quāvis ergo ignis maxime
faciat et moueat. tamē isti non viderunt quem moueat.
quia multo deterius mouet qz organa. nam organū dis
tinguitur ab artifice ad talem actū p quē opī artis inducit
forma. sed ignis corūpuit spēm et hoc est multo peius qz
actio organi ordinata ab eo qd mouet organū.

Querit Utrū pncipia pncipalia mixtorum ac
tūa sint qualitates pme. aut tñ par
ticularia agentia. vel utrū cum particularibz agentibz sit
necesse agens vniuersale ponere. Dm per tres con
clusiones. Prima ad generatōem mixtorum nō sufficiunt
qualitates pme. patet pmo p p3m in textu pcedenti.
qz sunt velut instrumenta que nō agunt nisi directā ab
agentibz pncipalibz. Scdo pbatur rōne quia nihil agit
vtra gradum p3m. sed constat illas qualitates ee ac
cidentia et impectiores mixtis. ergo virtute p3ia non
possunt agere mixtionē. neqz mixti constitutōem. Se
cunda conclusio qz ad generatōem mixtorum nō suffici

ant entia particularia cum suis qualitatibus. patet per locū
a maiori. quia ignis qui est maxime actiuus nō agit nisi
motus a superiori agente. vt patz manifeste per Aresto
telem in pmo methetologor. Ubi dicitur qz ignis sub
concauo orbis lune generatur et esse habet ex velociss
mo motu lune et alioz corporor celestū. sed vniuersaliter
a quo habet esse ab eodē habet agere. Tercia conclu
sio ad generatōem mixtorum nō sufficiunt agentia pnci
palia cum suis virtutibus actiuis et passiuis. sed etiam
requirunt corpora celestia ab intelligentijs mora. Pro
batur. quia agentia particularia habent ordinem et redu
ctionem ad agentia pma et vniuersalia a quibz diffusi
dicitur virtus per omnia posteriora agentia. Sed p3mum
in genere corporaliū est corpus celeste. ergo tota genera
tio inferioror corporor et mixtor in ipm reducitur. Et ad
ditur signanter ab intelligentijs mora. quia corpora ce
lestia sunt instrumenta intelligentia. quādamodū etiā
inferiora sunt velut organa et instrumenta superioror. Et
licet superiora agentia nō sint approximata inferioribus
fm substantiā approximātū tamē eis fm virtutē inferi
oribz p elementa infusam. ¶ Ex omnibus istis patz fal
sitas opinionis Auicenne ponentis vnam intelligen
tiam separatā appropriari sphere generabiliū et corrupti
biliū. et posuit omnē actōem et motū esse ab illa intelligen
tia immediate. quā vocabat datorē formaz. Sed age
ntia particularia dicit tñ exponere materiā ad susceptōem
formaz. Quia fm illam opinionē periret ordo iam dis
ctus agentū particulariū ad vniuersalia quoz sunt instru
menta. a quibus habent esse et agere. sicut clare tangit
Aristoteles primo methetologor. Et ergo actio in
istis inferioribz est pncipaliter ab agentibz vltimis. deter
minatio vero est a particularibus

Ad Omnis generatio est ex contrarijs. et sibi virtu
tes elementor. actiue et passiue sunt a primis
qualitatibus contrarijs. ergo videt qz sufficiant ad genera
tionē. Dm negando p3m. quia duo pma in ante
cedente posita nō sufficiunt ad generatōem sine pcur
superioris agentis. ¶ Et quando dicitur ad generatio
nem sufficiunt agens et patiens. Respondetur qz falsum
est. exclusa causalitate vniuersaliū agentū. Et quā
do itez dicitur fm p3m in libro de sensu et sensato. ignis
nō agit inquantū ignis sed inqztrū calidus. ergo videt
qz caliditas sit pncipale agens scz calidū. Et confirmatur
quia quod est actu tale potest aliez pducere tale. sed sic
est de igne. igitur. Dm qz ibi oportet p3ponere vir
tutem pmi et vniuersaliter agentis a quo sibi influxa ē
virtus mouendi et agendi.

Ad Illa agentia sunt pncipalia et sufficientia fm
quoz pportiones diuersas distinguunt diuer
sa generata. sed mixta distinguuntur ab inuicem fm dis
uersas pportiones quatuor qualitātū pma. vt patz ex
dictis. ergo videtur qz huiusmodi qualitates pme sint
agentia particularia. Dicendū qz effectus pncipales
distinguunt fm suas causas p3mas. non tamē sequitur
qz agentia particularia sunt pncipalia. quia quanto aliqz
agens est magis vniuersale et minus limitatū tanto est
pncipalius. Et quanto dicit Aristoteles in pncipio
huius scdi reducitur oem mixtionē elementor in qualita
tes p3mas que sunt velut eoz formalia pncipia fm que
agunt et patiunt. ergo videtur qz sint pncipalia agen
tia. Et similiter etiam in quarto methetologor resolu

Secundus

De generatione

ut oem passionem mixtoꝝ in pꝛoꝛtionē quatuor qualita-
rum pꝛimaꝝ. Dicendū q̄ illa resolutio non fit tanq̄ in
pꝛincipalia agentia sed tanq̄ i instrumenta et organa pꝛi-
mo mouentia per virtutem eis a superioribꝫ influxā.

Hic si pꝛter huiusmodi virtutes et agentia pꝛicu-
laria regerere aliq̄d agens pꝛincipalius. vel il-
lud esset intelligentia aut corpus celeste. Sed nullum
istoz videtur esse dicendū igitur minor pꝛatur. q̄ non
intelligentia cū sit pꝛessentia separata ab istis inferioribus
nec corpus celeste quia nō tangit ista inferiora. Dicē-
dum q̄ corpus celeste est ponendū tanq̄ instrumentū
intelligentie vniuersaliter et pꝛincipalius agentis. q̄ licet
sit separata per essentiam vniatur tamē oꝛbi per operatio-
nem sicut motor mobili. Et pꝛequenter ipm celum tan-
git ista inferiora virtualiter et pꝛ mediū quod sufficit.
¶ Et quando dicitur huiusmodi virtus est accidens.
ergo videtur q̄ nō possit attingere pꝛductionem alicuius
substantialis forme que est dignior et nobilior. Dicen-
dum q̄ quia illa virtus sit accidentaliter. tamen sortitur
ab illo a quo exiit naturam et pꝛprietatem q̄ potest cau-
sare substantialitatem.

¶ Nobis autē et vniuersaliter pꝛius dictum ē
de causis. et nūc determinatū est de materia et
forma. Amplius autē quoniā qui pꝛm alterationē
motus demonstratū est qm̄ est perpetuus. necē
his entibus et generationē esse continuā altera-
tio em̄ faciet generatōem actualiter quia addu-
cit et abducit generans. Similiter autē manife-
stum quoniā et pꝛora bene dicta sunt. Pꝛimam
transmutationū alterationē sed nō generatōem
dicendū. multū em̄ rationabilius ens nō gene-
ratōis causam esse q̄ nō ens enti esse. Quod
fertur quidem igitur est. quod generatur autem
nō est. propter qd̄ et alteratio pꝛoꝛ generatōe

Postq̄ pꝛius determinauit de pꝛincipijs generatōis
vniuersaliter pꝛm pꝛiam et antiquoz opinionē. et etiaꝝ
reprobauit opiniones alioꝝ de pꝛincipio mouente. Hic
pꝛequenter in isto capitulo scdo inquit specialit̄ de ipo
pꝛincipio mouente. Et diuiditur in duas pꝛes pꝛincipia-
les. in pꝛima determinat de ipo. In scda circa determina-
ta mouet questionem. ibi. Quoniā autē in cōtinue mo-
tis. Et q̄ generatio est pꝛpetua pꝛm ipm. Ideo pꝛus pꝛi-
mo assignat causam pꝛpetuitatis generatōis. Dicens
q̄ cum a nobis pꝛus. idest in libro pꝛhysicoꝝ dictū sit de
pꝛincipijs et causis naturalibꝫ vniuersaliter. et nunc etiaꝝ
determinatū est de materia et forma que sunt pꝛincipia
generabiliū. dictum est etiaꝝ q̄ motus qui est pꝛm alla-
tionē id est motus circuli celestis sit pꝛpetuus. Nis at-
tribus sic se habentibꝫ necesse est generatōem esse conti-
nue id est pꝛpetue. quia allatio id est motus circularis
facit generatōem actualiter eo q̄ adducit et abducit ge-
nerans. idest solem qui est causa omniū generabiliū. q̄a
cum sol accedit ad nos causat generatōem. cū vero abdu-
cit. idest recedit causat corruptōem. ¶ Tunc ibi Si
militer autē pꝛatur quod dixit pꝛ duas rōnes. Prima. q̄a
in pꝛecedentibꝫ dictum est q̄ allatio idest loci mutatio sit

pꝛima oim mutationū. sed illud quod est pꝛus ē causa po-
sterioris. et nō e contra. ergo loci mutatio est causa gene-
ratōis et nō econuerso. Scda ratio. quia multo ratio-
nabilius est q̄ illud quod semper est et pꝛpetuum et pꝛe-
fectum in esse sit causa nō entis q̄ e contra. sed id quod
mouetur localiter est ens. quod autē generatur nō est. ergo
motus localis erit pꝛoꝛ motu generatōis et per cō-
sequens erit causa eius. Et hoc intelligendū est in diuer-
sis. q̄ in vno et eodem generabili pꝛius est generatio q̄
loci mutatio.

Quoniā autē suppositum est et demonstratū.
continua ens rebus generatio et corruptio. dici-
mus autē causam esse allatōem generatōis. Ma-
nifestum q̄dem quoniā vna ente allatōe nō cō-
tingit fieri ambo. quia cōtraria sunt. Idem em̄
similiter et se habens semper idē innatum est face-
re quo circa generatio erit semper aut corruptio.
Oportet autē multos esse et contrarios motus.
aut allatōem aut inequalitates. cōtrarioꝝ
em̄ contraria causa. Ideo q̄ nō pꝛima allatio cau-
sa generatōis et corruptōis est sed que circa
obliquū circulum. In hac em̄ et continuū inē et
moueri pꝛm duos motus. Necesse em̄ si erit sem-
per et continua generatio et corruptio. semper ali-
quid moueri. vt nō deficient transmutationes.
hede quo aut vt nō solum contingat alterum. Co-
tinuitatis q̄dem igitur totius allatio causa pꝛe-
sentie vero et absentie inclinatio. Contingit em̄
quandoq̄ fieri longe quandoq̄ vero prope. in-
equali vero distantia ente inequalis erit motus
quocirca si in adueniendo et imprope esse gene-
rant et in recedendo et longe fieri ad ipm corru-
punt et si in multotiens adueniendo generat et
in multotiens recedendo corrumpit. contrario-
rum em̄ contraria est causa. et inequali tempore
et corruptio et generatio que pꝛm naturam

Hic pꝛequenter pꝛus ostendit q̄ allatio sit causa ge-
neratōis et corruptōis. quia scz motus obliqui cir-
culi qui dicitur zodiacus. et nō motus pꝛimi mobilis est
illius causa. Et circa hoc duo facit. quia pꝛmo pꝛatur hoc
pꝛ rationem. scdo infert quod dā correlariū. ibi. Ideo q̄
tempus. Dicit ergo pꝛmo q̄ quia suppositum est et des-
monstratū in hoc libro q̄ generatio et corruptio sint cō-
tinue. et similiter dictum est q̄ motus corporis celestis
sit causa continue generatōis. Sed cum generatio et
corruptio sint contraria tunc nō contingit ambo. s. gene-
ratōem et corruptōem fieri si sit tñ vna allatio et pꝛm
motus localis. quia idem manens idem et semper simili-
ter se habens semper est natum facere idem et nō contra-
ria. Si em̄ esset tñ vna loci mutatio. tunc esset generatō
tñ vel corruptio tñ. Cum ergo nō sit tñ alter. vt patz
ad sensum tunc oportet esse multos contrarios motus
altero duoz modoz. scz vel q̄ vnus sit contrarius alte-
ri. quod nō potest esse in motu circulari. vt probatū est

*Notus est c
ta gnanes et co
ruptio in ist
inferioribus
pꝛm ipm
et abducit*

*et abducit
et abducit
et abducit*

*Notus est c
ta gnanes et co
ruptio in ist
inferioribus
pꝛm ipm
et abducit*

*et abducit
et abducit
et abducit*

*et abducit
et abducit
et abducit*

*et abducit
et abducit
et abducit*

*et abducit
et abducit
et abducit*

pmo celi vel inequalitate. id est qd sit vnus et idem motus sed inequaliter se habeat ad ipsa generabilia s^m diuersas circuli partes. qui scz mot⁹ ex vna parte circuli cau-
set vnum. et ex alia parte causet aliud. Quia p^rtrario: effectui cuiusmodi sunt generatio et corruptio oportet esse causas contrarias. Et quia motus p^rmi orbis qui dicitur diurnus habet se semp vniformiter sup circulos eque distantes. id est circulo eque mobili. ideo non potest esse causa generationis et corruptionis. Sed motus circuli zodiaci est causa sufficiens vtriusq⁹. quia inquantum vnus motus et p^rtinuus totius orbis est causa continue generationis et corruptionis. sed fm duos motus scz fm motum accessus et recessus non solum est causa generationis nec solum causa corruptionis. sed vtriusq⁹. quia circulus zodiacus quandoq⁹ inclinatur et quandoq⁹ eleuat a circulo equinoctiali. et illa inclinatio et eleuatio est eius presentia et absentia. quia quando inclinatur et est p^rse nos siue p^rsens tunc est causa generationis. Sz quando est longe et absens siue distans a nobis. tunc est causa corruptionis. Et ergo sicut in adueniendo et p^rpe esse generat ens et in recedendo et in longe esse corrumpit id ipm. sic etia multociens adueniendo generat et multociens recedendo corrumpit. quia p^rtrario: p^rtrarie sunt cause. Et omnibus illis concludit qd tempus generationis est equale tempori corruptionis et e conuerso. qz sol ascendendo per sex signa generat. et per sex descendendo corrumpit.

Queris Vtrum motus celi sub obliquo circulo factus et p^rcipue solis. sit causa generationis et corruptionis. p^ro responsione supponendum est pmo qd tria sunt p^rincipia generatiois et corruptionis. scz materia forma et efficiens. et in pmo libro ostensa est perpetuitas generationis et corruptionis ex parte materie. hic vero ostenditur p^rpetuitas ex parte cause efficientis et eoz que concernunt causam efficientem cuiusmodi motus et finis de quibus patebit infra. Secundo supponitur ex determinatis in octauo physicorum qd motus localis circularis celi est p^rpetuus. Tunc dicendum ad quesitum qd motus celi diurnus non est sufficiens causa continue generationis et corruptionis. sed motus celi sub obliquo circulo. p^rimum patz. quia motus diurnus est vn⁹ et idē similiter se habens. sed idem fm idē et eodem modo se habens est semp natum facere idem. ergo non potest esse causa generationis et corruptionis que sunt diuersi et contrarij motus. Secdm pbatur qd motus celi est p^rtinuus. ergo est causa continue generatiois et corruptionis. et etiam est diuersus in accessu et recessu vt patet ex dictis. ergo etiam est causa diuersitatis generationis et corruptionis

Ad fide tenemus oia incepisse a determinato tempore p^rincipio vt p^r genesis pmo. g male hic pcludit generationes et corruptiones ee p^rpetuas. Dicendum qd ista pclusio innitit p^rincipijs falsis antiquoz. qd sunt qd quicqd incepit generatione incipit et quicqd finit corruptione finit. sed illos antiquos ponit Aristoteles mundū esse p^rpetuū. id est tali modo non incepisse nec tali modo finiri posse. et ex illa positōe Aristotelis seqtur generatioes et corruptioes ee p^rpetuas. i. naturalr non incepisse et in hoc nullo obuiat fidei orthodoxe. Et qn d^r p^rhs in octauo physico p^r ostendit qd solus motus circularis sit continuus et p^rpetuus. g videt qd illud p^rncipiu phi non possit trahi ad generatioes et corruptioes

Ddm qd solus motus circularis fm numer⁹ est p^rpetuus. sz generatioes et corruptioes p^rpetuant fm circulu vt p^r manifeste infra. ibi. sp no de generatioe elementoz

Ad motus et mutatioes istoz inferiorz reducunt ad motu p^rmi mobilis. sz motus solis factus in obliquo circulo non est p^rmus. g tē. Dimoz pbaf. qd motus diurnus fm Aristotele est p^rmus oim Ddm qd sz motus diurnus sit p^rmus motus quantum ad pmanētia. qz est pma cā pmanētiā in moribz istoz inferiorz non tñ ē p^rmus mot⁹ qd ad diuersitate repta in moribz inferi ozū corpoz. qz talis mot⁹ ē vn⁹ et eodemō se hñs. qz ē erit cā alicui diuersitas. Et qn d^r de gloriofus est vn⁹ et idē sit se hñs. qz inmutabil⁹ et tñ p^r plura etiā sit pducere. Ddm qd Aristoteles hic loq^r de agere natura li qd agit virtute p^ria et s^m modū sue forme qd imediatē ad vnu determinat. Et nō intelligit de agente volūtario (salte pmo) qd agit p suā essentia qd absqz oī diuersitate sui p^r plura pducere. Licet in eo ponat pluralitas ydeaz. qn sunt aliud fm doctore sanctū qd essentia diuina intellecta vt imitabilis a creaturis. Dicis notāter salte pmo. qd agentia voluntaria creata et scđaria etiam aliq⁹ mō s^m ad vnu determinata eo qd p^rynā spēm itelligūt pmo et p se vnu tñ vt etiā plura qd pnt p^rynaz spēm rep^r sentari et tūc capiunt p modū vnu. Et qn d^r calidū ē agēs naturale et tñ nō eodemō se hñs mollificat cerā et indurat luti. Ddm qd agēs naturale pmo et imediatē hz vnu effectū. sz tñ illū effectū vnu iuxta diuersitatem recipiētū pnt plures effect⁹ seq^r et sic ē i pposito d caloze

Ad In motu celi nulla est p^rtrietas. vt pbatur inductiue pmo celi. ergo videtur qd p^rtrietas que ē in generatione et corruptioe nō dirueretur a cōtrarietate qd ponitur in motu celi sub obliquo circulo

Dicendum fm doctore sanctū qd mot⁹ solis sub obliquo circulo nō est p se p^rtrietas alteri motui eiusdē circuli sz solū fm aliū et aliū respectū radioz ad locū generatiois qz tñ sol accedit tūc rectori radio respicit locū generatiois. et ideo plus calefacit. sed cū recedit tūc respicit radio obliquiori et tūc dominat frig⁹ mortificas. Vel dicis qd p^rtrietas mot⁹ est in obliquo circulo rōne accessus et recessus. iuxta modū super⁹ exp^ressius et isto modo ē etiā causa generationis et corruptionis. Sed inquirū est vn⁹ et regularis sic est cā p^rpetuitatis

Ad Generatio est ex cōtrarijs et in p^rtraria. sūt et corruptio vt sepe dicitur est supra. Sed nullum tale ē p^rpetuū ergo generatioes et corruptioes nō erūt p^rpetue. Dicendum qd generatioes et corruptioes esse p^rpetuas p^r intelligi duplt. vno mō s^m idēitate materiae le rerū generabiliū et corruptibiliū et sic est impossibile. Aliomō fm idēitate specificā et sic ē possibile qz sub vna specie generationis et corruptionis sibi hñuicē p^rpetue succedūt

Ideoqz et tempus et vita vniuscuiusq⁹ numerū habet. et hoc determinatur. Omnū enim ē ordo et omne tempus et vita mēsuratur periodo sed tamē non eadem omnes. sed bi quidez minoz bi aut maiore. his quidem cū ann⁹ his aut maioz alijs aut minoz periodos est mēsurā Apparēt autē et fm sensum cōfessa his que a

Secundus

De generatōne

nobis dicta sunt. videm? em̄ qm̄ adueniēte qui dem sole generatio est. recedēte aut̄ diminutio et in equali tempore alterut. Equale em̄ tempus generationis et corruptionis que fm̄ naturā s; cōtingit multoties in minorū corrupti ppter ad inuicē cōfusione in equali em̄ ente materia z nō ybiq; eadē necesse generationes inaequales esse et has quidē citiores has at tardiores. Quo cir ca accidit ppter horum generationem alijs ge nerari corruptionē

Nec p̄r p̄s inferi qdā correlariū. Dicens q; q; generatio z corruptio inferior est a superiori mori cir culi obliq. iō oē tps qd ē in re spali z ois vira yniuscuius q; viui h; numez determinati ex circulo celesti. q; ex ip̄o p̄siderat quantū se extendit virt⁹ generatōis. sicut p̄r ex scia astronomica. Omniū em̄ inferiorū rez ordo depē det ex ordine superiorū. etiā oē tps z ois vira mensurat periodo. i. circulari mēsurā. Qst em̄ period⁹ modulatō circuli. vt dr̄ doctor. Qel fm̄ alios ē numerus vel mēsu ra duratōis yniuscuiusq; rei sumpta ex reuolutōnib; celi. Et dr̄ aperi qd ē circū z odo s qd ē modulatō. qst modulatō i. mēsurā vel p̄sonantia circuli. q; oia mēsu rantur. S; tñ nō oia mēsurant eadē periodo. s; qdā hnt maiorē qdā minorē. sunt em̄ qdā aialia q nō viunt nisi p̄ annū. qdā p̄o ē period⁹ minor. z qdā ma ior fm̄ q; mag⁹ z min⁹ sunt susceptiua z receptiua p̄tutis sibi influētia celesti corpe. Tunc ibi. Apparēt ar. Ostendit idē p̄ ea q; apparent ad sensum. Dicens q; ea q; dicta s; manifestatib; ad sensum. q; videm? ad oculū q; sole adueniente ad punctū arietis qn̄ directo radio tā git locū nostrū tūc incipit generatio in terrenascētib; S; recedente sole a p̄cto libe incipit rez diminutio z cor ruptio. Et vtrūq; fit in eq̄li tpe. q; tantū ē tpus genera tionis fm̄ naturā q̄rū est tps corruptōis. q; tantus est ascensus solis quant⁹ ē descensus. Si ar̄ p̄rigat aliquā re corrupti i minorū tpe s; ē p̄ accis p̄t p̄fusione adiūicē idē p̄t p̄fusione q̄uor elemētōz q; s; materia cuiuslib; generati. vel etiā p̄t p̄fusione supple solis cū p̄ris plane tis p̄ris effectū habētib;. Vicit tñ doctor q; p̄ma expo sitio sit melior. q; ex q; illa materia ineq̄litate se h; z nō ē eodē mō susceptiua p̄tutis celestis. iō generatōes z corrup tiones nō hnt se eodē mō in periodo. s; sunt ineq̄les. scz aliq; citiores z qdā tardiores. Et q; ppter generatōem illoz alijs accidit generari p̄alioz corruptōem. cum ge neratio ynius sit corruptio alterius.

Querit Vtrū oē viues habeat determinatam periodū sue duratōis. q; Pro respō sione sciendū ē p̄mo fm̄ doctorē sanctū q; cū corpa supe riora agāt i ista inferiora p̄ motū z lumē. vt habet in scdo celi z p̄mo meteorologoz illi maxime attribuenda est p̄r generatō qd maxime lucet z qd lucē suā oib; tri buens ipam a nullo p̄cipiat. z h̄mō ē sol. nō tñ sol? sol ē generatō nisi forte p̄ tanto dicat. q; solo lumine solis fit generatio sol? em̄ sol lucēs lumine p̄prio oēs alios pla netas illuminat sicut maxime apparer in luna. recipit tñ lux et? diuersimode in diuersis z nō fm̄ eandē virtutē q; ē in sole. q; ymūq; qd ē in alio ē in eo p̄ modū recipiē tis z nō oīno p̄ modū recepti. Scdo sciendū est fm̄ eandē doctorē in forma p̄cise. q; nō solū accessus z recessus

sus periodū facit. q; alias in hyeme nullū aial nasceret. s; pot⁹ qd libet moriret. Et etiā nullius vira deterz ex tendi vltra annū. qd ē manifeste falsum. S; periodū s; cit relatio signi ascendētis sup̄ orizontē ad oia alia sig na circuli cū suis stellis z planetis in hora generatōis rei inferioris. q; causat a circulo celesti. hoc em̄ mō mēsu ra qdā est ann⁹ z qdā plūs vel min⁹ fm̄ effectū signoz z fortitudines stellaz q; sicut sunt in signis. Et h̄ mō vix ē q; eq̄le ē tps generatōis z corruptōis. quia a p̄mo signo ascendēte in hora rei cōputat. p̄fect⁹ rei vsq; ad septimū signū eiusdem circuli. z a signo septimo vsq; ad p̄mū cōputat defect⁹. Et iō in astronomia septimū signū vocat dom⁹ mortis. s; ascendēs vocat dom⁹ vite. Et q; generatio rei vocat. p̄fect⁹ vsq; ad statū. S; post statū vsq; ad declinatōem z a declinatōe vsq; ad martē vocat period⁹ corruptōis. q; sunt fm̄ naturā equalia. cū a p̄mo vsq; ad septimū tantū sit quantū est a septimo vsq; ad p̄mū. aliā p̄r circuli p̄ alia mēsurando. Q; si period⁹ p̄fect⁹ hoīs sint triginta quēq; anni vt dicit⁹ ē a medicis periodus defect⁹ erit tantūde. Tūc dōm ad q̄ritū q; rōnabile est oia mēsurari periodo celesti de terminare p̄z p̄mo. q; tota materia inferiorū gubernat a superiorib; z ab eis depēdet tāq; a p̄mo p̄ncipio regimi nis ip̄oz. sicut q; viuētia hnt ēē a corporib; celestib;. ita sicut ab eis hnt duratōem illi? ēē Scdm. s; q; illa period⁹ sit determinata. sic p̄bat. q; inferiora dependent a sup̄iorib; z causant ab eoz effectib;. s; isti effect⁹ dnt in for titudine z debilitate. vt p̄r ex dict⁹. q; seq̄t q; ali⁹ z ali⁹ effect⁹ aliā et aliā p̄tutē durandi influat ipsi genito fm̄ maiorē vel minorē fortitudinē p̄stellarōis. Et q; parer manifeste q; qd libet viues h; determinatā periodū sue duratōis.

Ar Si q; viuens haberet determinatā periodus a celo seq̄ret q; in p̄stellarōib; celestib; infallib; biliter possint legi duratōes viuētū. qd ē p̄ experientia q; nō videm? aliq; ad hāc puenisse astrologica sciam. vt vnicuiq; viuētū determinatā periodū assignare potit isser. Dōm fm̄ doctorē sanctū in forma q; ista perio dus p̄ se ē determinata. z q; si q; sciret p̄tutes signoz et stellaz in ipas positoz dū res nascit tunc talis quantū ē de influētia celi possz p̄gnosticare de tota vira rei ge nerare. S; tñ necessitate nō ponit. q; possit illa p̄tutē p̄ accis ipediri. vel p̄ cerebrū malū. vel per mortē violen tam. vel alio q; cūq; mō. Et h̄ ipedimētū vocat Aresto riles ineq̄litate materie q; p̄r p̄ multa accitua alit dispō ni q; moueat a circulo. Et iō hoies diuersimode moriū tur. scitius z tardī. q; p̄ naturā mortales sint. z similit alia aialia. hoc etiā mō variant eras oim rez. q; plane te in circulo periodali possit qn̄q; sunt fortiores z dant plures annos vite. qn̄q; p̄o sunt debiles et dāt paucio res. hec oia ponit doctor quasi in forma.

Ar Distinctio z multiplicatio indiuiduoz est p̄ ma teria in infinitū. q; nō qd libet indiuidū h; deter minatā periodū. Dōm q; p̄na nō v; q; h; multitudo in diuiduoz sit ex diuisione materie signat p̄ q̄ritatē cū ma teria sine quāritate sit indiuisib; i. tñ period⁹ vite p̄prie vsq; iuliter indiuidui depēdet ex corpe celesti. q; q̄ritū ē ex pre celi determinat duratio cuiuslibet mixti. Et qn̄ dr̄ inter illa q; eodē tpe generant vnū diuiti? viuit altero. q; videt q; nō sit determinata period⁹ vnicuiq; ex celesti latitōe. Dōm q; in ill q̄ritū ē. ex natura celi eadē vira. q̄ritū possz diuer

eari ex pte aliqz dispōnū p̄riaz. vt p̄z ex dictis. ⁊ rōne illi⁹
diuersitatis in dispōnib⁹s materie diuersificat vita fm lō

Ar. Illa q̄ h̄nt vnā naturā (Citadinē z breuiatē
rā vident h̄tere vnā periodū vite vite. sed oēs
hoies h̄nt vnā naturā cū sint euīdē sp̄ei. g. zc. Dm q̄
cū est c̄ pte sp̄ei oēs hoies h̄nt vnā periodū, s̄z nī qz na-
tura hūana diuersimodē capit in diuersi indiuidui. vte
libz arbitriū. z malū regimē vite volūtariē assumptū. ac
ppter diuersos aspectus sub q̄b generant. vel etiam ppter
aliā z aliam materī dispōmē. ideo h̄bēt diuersa indiui-
dua etiam vnūs speciei aliam z aliam periodū

Sp vero vt dcm ē p̄tinua erit generatio et corruptio ⁊ nūq̄s deficiet ⁊ ppter quā diximus cām. H̄ aut̄ rōnabilē ptingit Qm̄ em̄ in oibz in q̄mus q̄ meli⁹ desiderare naturā sp̄. melius at̄ eē q̄s nō eē. Esse at̄ q̄ modis dicim⁹ in alijs di cti ē. H̄ at̄ in oibz existerē p̄tinuē. p̄p̄lōge a p̄n / cipio distare reliq̄ mō p̄pleuit eē de⁹ p̄tinuā fa ciēs generatōez. ita ei maxie p̄tinuabit eē. q̄a p̄ xime ē subfieri sp̄ generatōem. Hui⁹ aut̄ cā vt dcm ē multoties in circuitu allatio sola em̄ p̄ti nua. ideo ⁊ alia q̄cūq̄ trāsmutant̄ adinuicē fm̄ passiōes ⁊ potentias (p̄bi grā) simplicia corpa mutant̄ in circuitu allationū. qm̄ ei ex aq̄ aer ge neraf. ⁊ ex aere ignis. ⁊ rursus ex igne aq̄ in cir cuitu dicim⁹ circuire generatōez. qz rursus re / uertit̄ q̄ circa ⁊ recta allatio assequēs eā q̄ in cir cuitu p̄tinua ē. Silt̄ at̄ manifestū ex his qd̄ q̄ dā q̄rit. Quare vno q̄q̄s corpoz in p̄p̄iā allato regiōē ifinito tpe nō distāt corpa. cā ei b̄mōi ē q̄ adinuicē trāsficio. Si ei vnū qd̄q̄s maneret in sua ip̄i⁹ regiōe ⁊ nō trāsmutaret̄ ab eo q̄ p̄p̄iā vt̄ q̄ destitissent. Trāsmutant̄ qd̄ ē igit̄ ppter a lia tiōē duplicē entē. qz transmutāt̄ aut̄ nō p̄stigit manere nullū eoz in nulla regiōe ordinatam.

Quia q̄deig̃it̃ est g̃ñat̃or corruptio. ⁊ p̃pter
quā causam. ⁊ quid generabile et q̄d corruptibi
le manifestum ex his que dicta sunt

Hic pñter pbs pbat pñtuitatē ppetuitatē generatō
nis ex pte finis. Dicēs q sp vt dcm ē ppetua erit generatō
et corruptio. 2 nūq̄ deficiet fin naturā ppter cām quā dixi
mors. ppter motū obliq̄ circum. Et h̄ cñā rōnabilis frigē
nō solū ex pte mōi s̄ et ex pte finis. q̄ dicit̄ i oibz naturā
sp desiderare id qd meli⁹ ē. meli⁹ autē est cē q̄ nō eē. Sz eē
q̄t modis dicat 2 q̄t modis accipiat dcm ē alijs. s. in q̄to
metaphy. 2 in seipso. Lūg hoc ē nō posset exsistere 2 pti
uari in oibz ppter longā distātiā a p̄ p̄n. qdām eū intan
sū distāt 2 deficiūt ab eē p̄m pncipij q̄ in suo eē ppetuari
nō pñt. sicut pz de generabilibz 2 corruptibilibz. 2 id deus
alio ppleuit. i. ppetuauit illis eē p cōtinuā generatōez eoz
qz ptingit sp fieri p generatōez p̄cie sube. i. sp ptingit gñari
subam eiusde sp̄e cū generatē. qz generās nō generat idēz
in nūero. s. in sp̄e. vt ista dicit. sic q̄ prima ē gñā ex pte fī
nis Sz cōfessus illō pñtue gñatōis vt m̄iores dcm ē
est allatio q̄ ē in circuitu. i. mōtus circularis celi q̄ ē pñtue

illa nāq q trāsmueant fm passiōes z potētias suas. i. q̄lita
res actiās z passiuas cuiusmōi s̄z corpa simplicia. i. elemē
ta q̄tuor. sequit̄r qdāmō illū circularē motū qm̄ adinucē cir
cularit̄ trāsmurāt. qz ex q̄ gñat aer. z ex aere gñat ignis. eū
itēz ex igne q̄. Et iō mor̄ reer̄ q̄ ē in elemētis p̄leqns eū
q̄ ē in circuitu ē primū. qz sole recedēte quērtit̄ elemēta su
p̄iora in inferiora. accedēte p̄ sole tūc sup̄iora vīcūt z con
uerūt̄ inferiora i sup̄iora. z sic faciūt p̄peruū circuitū. Tūc
ibi (Sitr̄ ar̄) soluit̄ qdā q̄sōes ex determinatiō. Dices. q̄
ill̄ determinatiō est s̄l manifestū qd qdā q̄rit̄ q̄re. s. elemēta i
infinito t̄pe trāscato nō distāt abinucē separata z ordiata in
p̄p̄is locis. cū vñūq̄d mōueat ad suā regionē. Et ā r̄ il
lius ē mutua trāsmutatio eorū. qz vñūq̄d trāsmutat̄ in
q̄libet. v̄ sup̄ oñs ius ē. Si ei q̄libet ele^m maneret in sua p
p̄ia regionē. z nō trāsmutaret̄ ab illo elemēto qd ē terra ip̄
ia diu destitisset. v̄ defecisset ab actōe z passiōe. Et q̄ bñ d
ctū ē q trāsmutant̄ adinucē fm gñatōes z corruptiōes. p̄
primū motū obliq̄ circuitū q̄ diuersificat̄ nafat̄ p̄ accessū z
recessū. s̄z illa q̄līc adinucē trāsmutat̄ nō manet ordiata i
suis locis. s̄ q̄rū vñū accipit̄ de natura p̄p̄i q̄rū etiā acci
pit̄ de loco ei⁹ z p̄misceet̄ ei. v̄ dē s. Tho. hoc qd dēi ē de
trāsmutatio elemētōz intelligendū fm p̄r ei et nō s̄z totū
als ei⁹ destrueret̄ mūdus. Ultimo epilogat̄ que dicta
sunt z est planum in littera

Quia autem necesse est esse aliquid mouens si motus
erit. ut deum est prius in alijs. et si sp. q. opt. aliquid sp.
est et si primum est. Unum idem et immobile et ingiabile
et inalterabile. et si multi qui in circuitu motus. m.
ta quod de oia at. q. luter esse hoc necesse sub vno pnci-
pio. Continuum at. enterpence motum primum esse
si impossibile tps sine motu est. primum ei alicuius
tps numerus ei? qui in circuitu. q. queadmodus in
his qui in principio determinatu est Continuum autem
motus vtriusque quod mouet primum est aut in qui moue-
tur velut locum. dico at. passionem manifestum itaq.
quod eo quod id quod mouet. Quia ei passio continua ni-
si quod res cui accidit continua est Si at. et h. eo quod i. q.
solo loco existit. magnitudine. ei aliquando h. b.9
at. quod circulo primum. h. igit. est Quocirca sp. sibi ip-
si primum. hoc igit. est quod facit primum motum quod in
circuitu corpus ferit. motus autem tempus.

Hic pñr pbat qđd qđ supposito fuerit dicitur em supi
qđ trinitas generatōis sit et trinitate mor⁹. hz qz in
isto libro nō pbauerit morū eē trinuū z sempiternum
z pmo offendit ei⁹ trinitatē. Scđo offendit vñ talis
motus hz trinitatē. ibi. Cōtinuus autē Dicit qđ pmo
qđ sicut dicitū est in octauo phisico z in duodecimo me
taphisico. qđ si sit mor⁹ opor⁹ qđ sit mouens. z si sit sit mor⁹
tus oportet sp eē mouens z si sp z trinie mouens mo
uet oportet qđ sit vñū z idē immobilem locū z in genera
bile z inalterabile. Dicitū est etiā qđ si sint multi circulari
res mor⁹. tūc oportet multos eē motores. ita tñ qđ oēs
sint equaliter ordinati sub vno principio vniuersitatis
qđ mouet pñm morū. sicut demonstratū est in duodeci
mo metaphisico et in octauo phisico. Qđ autē mor⁹ sit
trinuus pbat ex tpe qđ est trinuū. qz ipso sibile ē tps
eē sine motu. cū passio nō possit esse sine suo subiecto qđ
ē mor⁹ circularis. qđ solus ē ppter z trinuus. quēdā

Secundus

modū determinatū est in octauo physicoz. ¶ **¶** Tūc ibi. Lōtinū aut. In qñt scdo vñ mor⁹ habeat pñuitatē et mouet talē questionē. Qñ mor⁹ sit pñuius. qñ vñ habeat suā pñuitatē. vñ scz habeat pñter hoc q⁹ mo- bile sit pñuiū vel pñter locū in q⁹ ē mor⁹. si terminet ad locū. aut a pñssione ad quā ē mor⁹ qñ terminat ad pñssionē. Respondit pñs q⁹ mor⁹ celestis iō ē pñuiū. qz id qd mouet est pñuiū. z nō qz loc⁹ in q⁹ ē motus ē contis- nuus. cū pñuis orbis nō sit in loco nisi p accñs. qz scz p relationē pñtēris ad pñtēriū hz locū. Etia mor⁹ gene- ratōis nō hz pñuitatē ab eo in q⁹ mouet. Et sñt ali- qñ ē mor⁹ ipñssione q nō ē pñuiū nisi p accñs. qz scz id cui accidit est pñuiū. Si aut aliqñ mor⁹ sit pñuiū ex loco in q⁹ mouet. ite solū erit mor⁹ localis cui⁹ loc⁹ hz quandā magnitudinē z pñuitatē. nō tñ ois mor⁹ loca- lis. sz solū circularis. qz qd mouet circulariter est idē sp et seipso pñuiū. z iō facit motū sempiternū z pñuiū. motus autē sempiternus facit tps sempiternū

Querit ¶ **¶** ex pñfinis z ex pñuitate mo- tus quā hz a mouente. possz ostendī ppetuitas in generatōe z corruptōe. Bñm q⁹ gene- ratōes et corruptōes sunt ppetue. sic q⁹ nō inceperunt neqz desinent p naturā vel p transmutatōem naturales. sicut tñ antiqui nitebātur dicere pñra quos demōstrat pñs in diuersis locis mundū esse ppetuū. sñt etia dē ex eodē fundamēto generatōes et corruptōes esse ppet- tuas. Qd h⁹ pbat ex pñfinis et ex pñmor⁹. Ex pñfi- nis sic pbat. qz natura sp desiderat qd meli⁹ ē. sz meli⁹ ē sp eē qz qñqz eē z qñqz nō ē. sz natura h⁹ desiderat. Tūc vñra res generabiles z corruptibiles nō hñt spe esse in vno indiuiduo numero pñter longā distantiā a pñmo pñcipio. z sic modicū pñcipiant de eē diuino. sz de alio mō cōpleuit desideriiū nature generabiliū ppetuando. sz esse eius p pñuiā generatōem. z pñs ex pñfinis puenienter sumit ppetuitas generatōis. Sz ex pñmo- tus ostendit aliqñ pñsuppositis de qñ dicitū est sup. Ex qñ sic arguit mor⁹ corpōz celestiu z motores eoz. ha- bentes se sub vno pñmo sunt causa generatōis z corrup- tionis in istis inferioribz vñ sepe dicitū ē pus. sz isti mor⁹ sunt ppetui. vñ h⁹ pñs pbat ex pñtis. sñt motores istz ppetui. z etia ordo ē ppetu⁹. sz sequitur q⁹ generatōes z corruptōes ab illis causate sunt ppetue

Notandū ¶ **¶** dupl^r aliq⁹ intelligūt ppetua- ri. vno⁹ fm rectū qñ scz sit trāsse⁹ de vno in aliez sine reditu ad pñmū pñcipiū. z h⁹ mō ē im- possibile generatōes z corruptōes ppetuari cū spēs rez sint finite. Alio⁹ fm circulū qñ. sit trāsitus de vno in reliquū et iterū reditus ad pñmū. Et sic generatōes z corruptōes dicunt eē ppetue. qz materia stans nūc sub forma aeris pñt aliqñ stare sub forma ignis vel aq. z postea itez p quēdā cir- culū sub forma aeris eadē in spē. Et hñc circularitatem hñt ista inferiora a latōe sol sub obliq⁹ circulo. vñ pñ ex dictis

¶ **¶** Desideriū sp videt se q cognitiōem. sed natura nō cognoscit qd melius ē. sz nō desiderat. Di- cendū q⁹ desideriū nō sp sequitur cognitiōem pñcularit^r desi- derātis. sed sequitur cognitiōem alieu⁹ supioris dirigitis et mouētis naturā in suū finē. Et ergo hoc desideriū non est nature tanqz subiecti sed tanqz directi

¶ **¶** Quicqd est finis directi videt etia eē finis diri- gēis. sed dirigit^r naturā est pñma cā. q⁹ nullum

De generatione

hz finē extra se. sz videt q⁹ eē rez generabiliū nō sit finis na- ture directe. Bñm q⁹ h⁹ pñmū dirigit^r naturā nullā habe- at finē extra se tñ bñ pducit aliqñ effectū ordinatū ad finē sicut etia pducit diuersas res qz vna in alterā ordinat. et pñtō dē pñter finē agere. vñ etia finē extra se intendere

Qñ aut in cōtinue moris fm generatōnem aut alteratōez. aut vñ trāsmutatōez bñmō vide- mus. deñ ens z generatū hoc post hoc vñ non deficiat. videndū vñ ē aliqd qd ex necessitate erit aut nihil. sz oia pñngit nō fieri. Qñ qdē em qdā manifestū z mor⁹ q⁹ erūt z futurū aliis pñter hoc. Qd qdē verū dicere q⁹ erit. optet h⁹ eē qñ qz vñ qz est. Qd at nūc vñ dicere q⁹ futurū est nihil. pñbet nō fieri. Futurū em incedere qz nō incedet. Vñ aut qñ pñngit qdā entū z nō ē manifestū qñ z que generant ita habebunt et non ex necessitate hoc erit

Postq⁹ pñs determinauit de pñcipijs generatōis z cor- ruptōis. z cū h⁹ oñ dit ppetuitatē ipsoz. Dic pñter mouet quandā qñtōem q⁹ pñt ozū ex pñdictis. Dicitū ē em q⁹ mor⁹ circularis sit cā generatōis z corruptōis. z etia sit cā ppe- tuitatis z pñuitatis eaz. z cū oñsum sit q⁹ iste motus sit ex necessitate pñuiū z sempiternū. iō videt se q⁹ effect⁹ ei⁹ debeat eē talis. Et sz pñs h⁹ qñ it vñ oia q⁹ generent. gene- rent ex necessitate. Et circa h⁹ duo facit. qz pñmo mouet qñtō- nē. sed oñ dit quō generatio sit infinita. ibi. (Si dē igit.) Circa pñmū duo facit. qz pñmo mouet z breuit^r soluit. sed res- perit eā vñ meli⁹ declarat ipam. ibi. (Et igit oia.) Dicit sz pñmo q⁹ qz nos videm⁹ in oibz pñmū motis siue mouē- tur fm generatōez siue fm alteratōem siue aliter fm oēm trāsmutatōez q⁹ post trāsmutatōez est ens. z etia videm⁹ q⁹ vñū generat post aliud z nō deficit. iō vidē dñt vñ ali- qd ex necessitate generet. aut nihil. sz oia pñngat eē genera- ta z nō generata. Tūc ibi. (Qñ qdē) ponit solutōez. Dē- cēs q⁹ in qñsdā mor⁹ qñ istz generant alia ex necessitate. Sic (exēpl^r gñ) si terra maderat necesse est terrā vaporare. z ex- vapore nūc generari. z ex nūte pluuiā. z ex pluuiā terram maderari. z ex illa itez necesse est exire vapore. z sic in infinitū. Sz in alijs h⁹ nō optet. sicut pñ de illis q⁹ istz a pñposito fu- rura. qz de illo de q⁹ nūc vñ dicere qz futurū nihil pñbet nō fieri. (ibi gñ) nūc verū ē dicere de aliq⁹ q⁹ ipse sit futur⁹ incedere. pñ tñ ipediri pñpositū ei⁹ vñ nō incedat. pbat illā so- lutōem. z est sua rō tal. Sic ē in entis diuisione ita vñ ē in generatōe. sz in entibz ita ē qdā itz pñngētia eē z nō ē qdā pñ oio nō pñngit nō ē. sed sunt ex necessitate. sz sñt ent in gñatōe q⁹ qdā ex necessitate gñabunt. z qdā pñngit gñari.

¶ **¶** Vñ igit oñia talia aut nō sed qdā necesse simpl^r fieri. z est quēadmodū inesse. bec qdē im- possibile non esse. hoc aut possibile. ita z circa generatōem (verbi gratia) cōuersiones igit ne- cesse fieri. z nō possibile nō pñngere. Si igitur quod pus necesse est fieri. si qdē posterius erit (verbi gratia) si domus fundamentū. Si vero hoc lutū pus. ergo si fundamentū factū est ne- cesse z domū fieri. Aut nō esse. ad huc si nō ē

De generatione

Et corruptione

Folio xxxviii

Illud. si autem et id necesse generari simpliciter. Si autem et hoc necesse et fundamento generato generari domum. sic enim fuit quod prius habens se ad posterius. Quare si illud erit necesse illud prius generari. Si igitur necesse generari quod postea et quod prius necesse. Et si quod prius et quod posterius est. necesse. sed hoc non est propter illud sed quia est subiectum ex necessitate futurum. in quo igitur quod postea necesse est in his convertitur. et semper prius generato necesse generari quod postea.

Hic prius reperit predictam questionem ut melius ea declararet. Et circa hoc duo facit. quod primo ponit ea. scilicet soluit ipsam. ibi. (Aut non adhuc) Querit quod primo verum omnia quae generantur sint talia quae ex necessitate generantur. aut non sint talia omnia sed alia contingenter generantur. sicut etiam est in rebus. quod quidam sunt entia quae sunt impossibilia non esse. sunt necessaria. Alia vero sunt possibilis. contingenter (verbi gratia) quod est utrum necesse sit fieri conversiones sic scilicet quod vel generato prius sit necesse generari posterius. sicut sit contra videmus quod si domus sit genita necesse est fundamentum esse genitum. et si fundamentum sit generatum necesse est prius generatum fuisse latum. quod si verum conuertat quod si fundamentum sit generatum quod etiam domus sit generata. vel verum non conuertat. Rursum philosophus ibi. (Aut non adhuc) quod non sit si necesse fieri questionem. ita quod vno generato generet aliud et econverso ex necessitate. quod generato fundameto non est necesse generari domum. quod generato prius non est si necesse generari posterius. sed bene contra saltem loquendo de necessitate ex suppositione et ex ipso. quod supposito toto necesse est supponi et prius. quod prius non est tota causa posterius. Sed quoniam vnum est tota materia alterius. et econverso. sicut explicatur tunc est de terra depluta et de generatione elementorum ex semine. tunc est necesse quod generato vno generet aliud. et econverso. quod tunc verum est prius et posterius respectu diuersorum.

Si quidem igitur in infinitum tendit ad inferius non erit necesse eorum quod postea. hoc generari simpliciter. sed neque ex suppositione. Si enim aliter ante necesse est. id est et illud necesse generari. quod circa finem est principium infiniti neque prius erit nihil propter quod necesse erit generari. At vero nec in finem habentibus hoc est dicere vere. quoniam simpliciter necesse generari (verbi gratia) domum quoniam fundamentum generat. Quoniam enim generat domus si generari necesse si generari hoc accidit si est contingens non si est. Sed oportet generatorem si est si ex necessitate est eius generatio. ex necessitate enim et si sit. Quod enim necesse non impossibile non est. Quod circa si ex necessitate semper iterum est et si semper iterum ex necessitate. Et si generatio igitur ex necessitate perpetua generatio habens. et si semper iterum ex necessitate. Si igitur alius ex necessitate simpliciter generatio necesse circuire et reiterare. Necesse enim aut finem habere generatorem aut non. et si non aut in rectum aut in circuitum. Horum autem si erit semper iterum non in rectum possibile. quod neque est principium neque si inferius.

ut ad futura accipiamus neque superius ut ad generata. Necesse igitur est principium nec finitum inter semper iterum est. id est necesse in circuitu est. convertitur igitur necesse erit (Verbi gratia) si hoc ex necessitate est et quod prius. Sed si hoc. et quod posterius necesse generari. et hoc si est contingenter. Nihil enim hoc differt dicere per duo aut multa. In circuitu igitur motu et generatorem est quod ex necessitate simpliciter. Et si in circuitu necesse generari et generata est. et si necesse horum generatio in circuitu. Nec quidem utique rationabiliter quoniam perpetuis. et aliter apparuit. in circuitu motus est. et quod celi quoniam hoc ex necessitate generatur. et extra quoniam huiusmodi motus et quod per hunc Si enim quidem quod in circuitu mouetur. si aliquid mouetur. necesse est horum in circuitu esse motum (verbi gratia) superiori allatione ente in circuitu sol erit sic. Quoniam autem hic sol mouetur. hore propter hoc in circuitu generantur et reiterantur. His autem ita generatis iterum que ab his

Hic prius ostendit ex predictis quod generatio sit infinita. quod scilicet in circuitu et non finitum rectum. Et primo facit hoc. scilicet modo uerit qualisdam questionibus. ibi. (Quare) Circa prius duo facit. quod primo probat quod generatio non potest esse finitum rectum. Secundo recolligit rationes et ordinat eas. ibi. (Necesse est) Incedit quod prius per tale rationem. si generatio esset finitum rectum non esset ex necessitate et si. sed generatio est ex necessitate et si. ut ostendit. Non est finitum rectum. Et in ista ratione sic procedit. quod primo ponit maiorem. scilicet modo rationem. (Sed oportet) per conclusionem. ibi. (Sic igitur) Circa prius primo ponit quod generatio non est finitum rectum in infinitum. Dicit quod si generatio redat ad infinitum siue superius ad generata. siue inferius ad generanda. non est necesse nec necitate absoluta. nec necessitate ex suppositione generari posterius. generatur prius quod est contra id quod superius probatum est. quod deinde generato prius necesse est generari posterius. probat per hoc. quod in his quod prius generato necesse est aliud. scilicet posterius generari. quod quod necessitate. si aliter est aut et aliud possit. sicut autem est terra materia facta. quod vapor. et sicut in quersione autem est vapor quod terra materia facta. quod vtrumque est prius et posterius. et ita sicut est de fundamento et domo. quod fundamentum est prius quod sit domus. Sed in infinitis nullum est prius. et per prius nec posterius. sed non erit ibi necesse aliquid generari. Tunc ibi. (At vero nec) Ostendit scilicet quod generatio non potest esse neque in infinitum in habentibus finem. Dicit quod in talibus non est verum dicere generatorem esse si sine reiteratore. sed si in talibus generatio reiteret tunc erit circularis et non recta. Sicut (exempli gratia) non est necesse prius generato fundamento generari domum. sicut ad sensum videmus. alio enim sequitur quod illud quod contingit non si esse semper esset. Tunc ibi. (Sed oportet) probat maiorem. Dicit quod generatio est si sit ex necessitate. ut manifestum est ex dictis. quod quod est ex necessitate et quod est si sunt simulata quod si vnum sit et reliquum erit. probat. quod illud quod est necesse esse est impossibile non esse. et quod est impossibile non esse necesse est si esse. ergo si aliquid est ex necessitate est semper iterum et econtra. Tunc ibi. Si igitur alicuius. Inferre conclusionem dicens. quod si alicuius necesse sit generatio necesse est illam esse finitum circuitum et non finitum rectum. Probat quod generatio non habet finem

Secundus

De generatione

nē. ut probatū est ex pre materia in pmo libro de generati-
one. et in hoc scdo probatū est ex pre motus et finis. aut er-
go est infinita fm rectū. aut in circuitu. Sed nō est semper
terna fm rectū. ut supra ostēsum est. ergo sequitur qd sit infini-
ta fm persionē et circuitū. sicut sepius exemplificatū est
de terra deplura. ex qua generant nubes. et ex nubibz iterū
fit terra deplura. Et nihil refert vtrū illa persione fiat per
vnu mediū vel p duo aut p tria. dūmodo ab ultimo fiat
reditus ad primū. Ex omnibus ergo pcludit. qd si genera-
tio sit ex necessitate et sp. hoc erit verū fm circuitū et non fm
rectū. Et hoc rationabiliter accidit. qd generatio sit circulari-
ter. qd motus eeli est in circuitu. et ergo hec inferiora ex ne-
cessitate generant circulariter. et similiter oia que sunt effe-
ctus illius motus vel ppter ipm. Ratio qd celū sic motum
sp mouet aliquid. s. hec inferiora circulariter. quare necesse
est motū horū inferiorū esse in circuitu. Verbi grā cū mo-
tus superioris circuli. s. obliqui sit in circuitu. necesse est qd sol et
alii planete sic moueant. quia vero hic. s. sol mouet in circuitu.
necesse est horas et tpa generari et reiterari in circuitu. sed
ab illis sunt generatōes alioz. quia ex istoz generatōes oia
alia generant maxime omnia temporalia.

¶ Quare ergo hec qd ita videtur (verbi grā)
aqua et aer in circuitu generant. s. siquidem nubes
erunt. oportet et plueret. et si pluit oportet et nu-
bem esse. homines vero et aialia nō reiterantur
in seipsos ut rursus generef idem. Nō em̄ neces-
se est si pater generatus est et te generari. sed si tu
illum in rectū ita qd videtur esse hec generatio.

Principiū aut̄ intentiōis rursus hec vtrū si
militer omnia reiterant aut nō. sed hec qdem nu-
mero. hec aut̄ specie solū. Quorū qdem igitur
incorruptibilis substantia mota manifestū qm̄
et numero eadē erunt. Motus em̄ sequitur quod
mouet. Quorū aut̄ nō. sed corruptibile necesse
specie. numero aut̄ nō reiterari. ideo aqua ex ae-
re. et aer ex aqua specie idē nō numero. Si autē
et hec numero sed nō quorū substantia generat̄
ens talis qualis cōtingit non esse.

Hic pnter mouet duas qstōes. scdm. ibi. (Principiū
aut̄) Querit qd pmo qre qdam in circuitu generant sicut
piz de aere et aq et alijs elementis. qd si nubes sit opter plu-
re. et si pluit opter nubes. Et in qbusdā nō ē ita qd homi-
nes et aialia nō reiterant. nō em̄ necesse te generare si pa-
ter tuus sit generatus. Sed si tu es generatus necesse est
patre tuū fuisse generatū. Et statim soluit istā qstōem Di-
cens. qd hec est cā. qd generatio aialū est fm rectū et nō fm
circuitū. vñ generatio fm circuitū tunc hz locū qm̄ in vtroqz
terminoz est tota materia ad alterz. ita qd vno motore diuer-
simode se hñte educat vtrūqz de vtroqz. sicut piz de elemē-
tis. sed sic nō est de te et patre tuo. qd pater tuus nō ē tota ma-
teria tui. Tunc ibi. (Principiū aut̄) mouet aliā qstōem
Dicēs. qd qd probatū est qd generatio sit ppetua p reiteratiō-
ne possit aliqis credere qd oia eadē reiterant. Ideo dicit pbs
q principiū intentiōis in hac vltimā pte est qre vtrū oia sūt
reiterant aut nō. sed hec qdem reiterant eadē numero. alia
vero solum eadem specie. Ex quo em̄ oim fm naturam
est generatio videtur qd oia eadē fm naturā debent iterari.

Tunc ibi. (Quorū qdem) Soluit hanc qstōem Dicēs
q illa quoz suba nō corrumpit in mutatione reiterant ea-
dem numero sicut sol reiterat in obliquo circulo. et qd mo-
tus sequitur id qd mouet. Et ita motus est vnus et primus
Sed in illis quoz suba est corruptibilis necesse est eadem
iterari in spē non in numero. sicut aqua ex aere. et aer ex aq
sunt eadē spē. qd eoz suba corrumpit in tali trāsmutatione
Sed tū cū aer sit tota materia aque. et eōuerso. talia itera-
ta magis accedūt ad identitatē numerale qd aialia et homi-
nes reiterati. qd vñ aial generans. scz bos nō est tota ma-
teria alteri⁹ bouis generati. et ideo minus accedūt ad idē-
titatē numerale qd elementa in circulari generatōe elemento-
rum. vñ et si concedat ppter hoc qd elementa aliq mō reite-
rent in generato. et vñ eo ex quo generatur. nō tū reiterantur
eadē in numero. qd si reiterarent eadē in numero. eoz sub-
stantia nō corrumperef. sicut tū manifeste videm⁹. qd sunt
talitā entia quoz suba nō generat et nō corrumpit. eo qd pnt
nō esse. et qd qd desinūt. tūc nō redeūt eadē numero sed spē

¶ Querit vtrū actione naturali. possit substan-
tialiter corruptū idē numero reproduci

Ddm fm doctozē in quodliteris qd nō. pbat sic. qd illud
nō pte idē numero reiterari p agens naturale cuius vnitas
in sua rōne hz continuitatē durationis. sicut parz de motu
et tpe. nec illud pte reiterari idē numero cuius esse est sub-
iectū motui. sicut piz in pmanētibus. sed vnitas cuiuslibet su-
per qd extendit se agens naturale aut hz in sua rōne durat-
ionis cōtinuitatē si sit successiuū. aut hz esse subiectū mo-
tui si sit pmanēs qd esse mensuratur tpe. qd nullū tale pte na-
turaliter idē numero reproduci si sit fm substantiam corruptū
Dicit pbat. qd corruptio talitū fm substantiam indirecte cōs-
trahit eoz vnitati numerali pro quāto ad eoz vnitatē num-
merale requiritur vnitas motus et duratiōis qd est p corrup-
tione sube interrupta. Sed illa qd ptradictionem implicat
nō cadūt sub actione alicuius agētis cū deficient a ratiōe
entis. Et dicit notāter in maiori p agens naturale. qd agens
supernaturale qd deus est pte res pmanentes in nihilo redas-
cras et corruptas eadē numero reparare. qd tale agens agit
sine motu cū sit in eius potestate pducere effectus sine cau-
sis medijs. Sed de rebus successiuis nō est hinc inde paritō
qd ille in nihilo redactē p nullā potentia pnt eadē numero
reparari ppter implicatā ptradictionē

¶ In solutionibz duaz. questionū Aristotelis. vi-
detur esse cōtradictio. ergo nō erunt bone. An-
tecedens pbat. qd in prima dicit pbs q animalia nō rei-
terantur eadē in specie. sed in secūda dicit q reiterant eadē
specie. Ddm dupl'r fm doctozem sanctū in fine sui com-
menti. primo. qd in pma dicit q animalia nō reiterant eadē
numero. et sic cōcordat cū secūda solutione. Secundo. qd
in generatione animalū nō ex necessitate est reiteratō siue
fm numerū siue fm spēm. Et ideo patet rēto genito nō ē ne-
cesse te generari. sed te generato necesse est patre tuū fuisse
genitum. et in hoc nō ptradicit secūda solutiō que dicit q si
iterant eadem specie iterantur. non eadem numero.

¶ Si agens sit idē et materia eadē effectus erit
idem numero. ut dicit pbs octauo metaphysic-
e. caplo tercio. sed illa possunt esse eadē respectu effectus
secūdo pducti. ergo scdm productū erit idē numero cum
primo. pducro. Dicit pbat. qd agens pte cōuertit in ae-
rem. et eadem materia stans sub forma aeris pte iterū con-
uertit in ignē ab eodem agente. scz a reflectione radioz so-
larū. Ddm fm doctozē sanctū qd auctoritas pbi octauo

ratione

et corruptione

metaphy. nō loquitur de idēitate vel distinctōe nūmerali. s; solū de specifca. vt manifeste patet p̄ expositōem sci Tho. sup̄ eodem loco. Et ergo ad idēitatē nūmeralē effectus nō sufficit vnitas agentis et materie. Sicut in simili. q̄ ut aliquis eadē penā et in eadē cera scribat aliquā litterā p̄us deletam. nō tamē est eadē littera numero. q̄a alteras nūmeralis effectus p̄ cōtingere ex sola alietate actionis que p̄tingit ex interruptōe temporis. Et quādo dicitur. cōtinuitas vel interruptio tēporis nihil facit ad vnitatē nūmeralē rei p̄manētis. q̄a res p̄manens in sua rōne nō includit p̄tinuitatē. Dōm q̄ verum est loquēdo de re p̄manente vt p̄manens. sed tñ facit ad eius vnitatē vel idēitatē vt subest motui vel mutatiōi a qua dependet vt a p̄ se causa. et vt a p̄ncipio quo vel q̄d. et hoc mō res p̄manens cadit sub actione agentis naturalis. et ergo sicut actio naturalis interrupta nō potest eadē numero redi re. ita nec terminus illius actionis

Mr. Negatio q̄ succedit corruptioni rei est eiusdē rōnis cum negatione q̄ p̄cedit rei. p̄ductōnem sed illa negatio q̄ p̄cedit generatōem rei nō impedit eius p̄ductōem. Et nec illa que sequitur impedit q̄n eadē res p̄ducatur. Dōm q̄ sequēs negatio nō inq̄sum negatio hoc impedit. sed inq̄sum interrumpens entitatē rei p̄existētis. q̄ illa interruptio facit q̄ p̄ductio sequēs nō est eadē cum p̄cedente. et ergo nec res p̄ducta potest esse eadē sed hoc nō facit negatio p̄cedens.

Mr. Variatio posteriori nō oportet variari p̄us. sed p̄manētia vel cōtinuitas rei est posterior vnitate. Et variata p̄manētia seu p̄tinuatione duratiōis que est p̄ mediā corruptōem inter generatōem rei et eius reparatōem. nō impedit eius vnitatē. Dōm q̄ virtute diuina p̄ prius p̄manere variatio posteriori. tñ fm naturā sepe necesse est variatio posteriori variari et p̄us. sicut mutatio accidentiū magis facta abijcit a substantia. sic etiaz variata p̄manētia et cōtinuitate in essendo licet sit posterior variatur vnitas rei

Mr. Aut est simplr impossibile idē numero bis p̄duci. aut nō simplr est impossibile. Prīmū nō p̄t dici. q̄ alis seq̄retur q̄ deus hoc nō poterit. Et s̄cōm erit dōm. Et tunc sequitur q̄ in causalitate eorum in q̄bus fuit prius illud possibile nūc erit. sed p̄us fuit in causalitate reip̄ naturalū. Et tñ nūc erit. Dōm q̄ idem numero p̄manens bis p̄duci nō est simplr impossibile. sed est simpliciter possibile respectu dei. nō autē respectu creature. Sed nō sequitur. hoc nō est simplr impossibile. Et est in causalitate oīm eorū in quibz fuit. sed est fallacia consequentis

Liber de generatione et corruptione Aristotelis iuxta irrefragabilē mentem diuī doctoris Thome de Aquino laboriosissime cōmentatus in dubijs etiam textus declaratiōem cōcerentibus nō mediocri studio est ad finē vsq̄ p̄ductus ad p̄fectum studentū gymnasij Donatis aline vniuersitatis Coloniesis. Et ad laudem summi ac optimi dei. sub cuius potestate est res in nihilū redactas. (salte p̄manentes) easdem in numero reparare. qui eternitate perenni viuit et regnat in sc̄la sc̄lorū b̄ndictus Amē

A E

Folio xxv

Tabula questionū principalium in libros de generatione et corruptione Aristotelis ob magis expeditam in his libris dubitatorum inuentionē nouiter incipitibus assignata

Questiones primi libri de generatione et corruptione

Utrum liber de generatōe et corruptione cōuenienti ordīne ponat̄ tercius inter libros p̄hie naturalis folio p̄mo
Utrum corpus mobile ad formā in cōmuni et in cōtracte sit subiectū adequatū humis et c.
Utrum ponētes vnū p̄ncipiū materiale cogātur necessario dicere generatōem et corruptiōem non differre ab alteratione
Utrum omnīū ad nūcē transmutatōes habentiū. sit materia eadē et subiectū vnum
Utrum corpora indiuisibilia sint rerum naturalium p̄ncipia
Utrū generatio vnus sp̄ sit corruptio alterius
Utrum in illis que nō ex se nūcē generantur. generatio simplr et fm quid distinguant̄
Utrum eadē passio in numero possit esse in generatōe et corruptio
Utrum fm consideratōem p̄hie naturalis in eodē cōposito. sit tñ vna forma substantialis
Utrum generatio differat ab alteratione. et a quacūq̄ alia accidentalī transmutatiōe
Utrum augmentatio cum diminutiōe differant realiter cum generatiōe et alteratione
Utrum illud quod augetur sit solum in potentia ad magnitudinem. actu nullā habens quantitātē.
Utrum tres ponant̄ p̄ditōes eius q̄d auget et diminuit.
Utrum tres conditiones affirmatiue necessario requirant̄ ad motum augmentatiōis possint saluaritatis tribus impossibilitibz apparēter ab Aristotele illatis
Utrum sicut ai mal. necessario nutritur q̄d in vira conseruatur. sic quousq̄ saluatur semp̄ augetur
Utrum augmentatio sit vnus et cōtinuus motus
Utrum omne agens agat p̄ contactū
Utrū simile sit natū agere in sibi simile
Utrum omne agens in agendo repatiatur
Utrum actio et passio fiant per poros. vt dicit Empedocles. vel per corpora indiuisibilia sicut dixerunt Democritus et Leucippus et eorum sequaces
Utrum indiuisibile possit alterari aliqua sensibili qualitate.
Utrum agens fm q̄ est in actu sit natum agere. et patiē fm q̄ est in potentia vel potestare.
Utrum mixtio sit possibilis
Utrum quattuor elementa maneant formaliter in mixto.
Utrum miscibilitū potētē sint sibi inuicē adequare
Utrum miscibilia moueantur naturaliter ad locum mixtionis

eodem